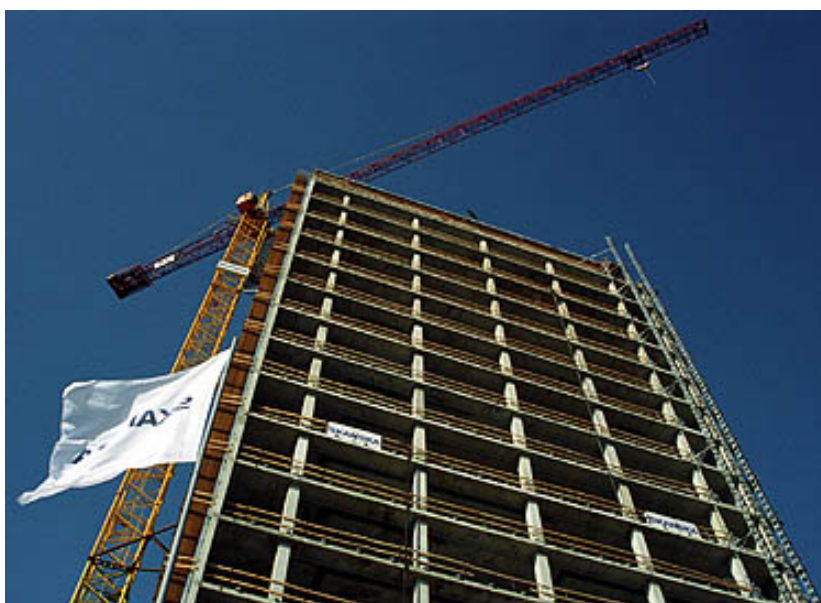

JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS IKI 2015 M. STRATEGINIS PLANAS

KAUNO REGIONO PLĖTROS AGENTŪRA
KAUNAS REGIONAL DEVELOPMENT AGENCY

JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJA

JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS IKI 2015 M. STRATEGINIS PLANAS

Planą parengė Jonavos rajono savivaldybės administracija kartu su Kauno regiono plėtros agentūra

Projektą parėmė Atviros Lietuvos fondas

Konsultantai:

Evelina Vainorienė (projekto vadovė)
ir Gediminas Česonis

© Kauno regiono plėtros agentūra
2004 m.

Išsiaiškinimas su visuomene ir verslo atstovais, ką norėtume matyti ateities perspektyvoje, analizė to, ką jau turime, strateginis situacijos ir ateities žingsnių planavimas, nenutolstant nuo Kauno regiono ir Lietuvos strateginių planų, sudaro galimybę būti pasirengusiems pokyčiams ir stiprėjančiai regioninei bei tarptautinei konkurencijai.

Kūrybinis ir stropus šio plano įgyvendinimas leis Jonavos krašto žmonėms būti lygiaverčiais su pirmosiomis Europos Sąjungos šalių tautomis.

Jonavos rajono
savivaldybės meras

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized, overlapping loops and strokes.

Bronislovas Liutkus

Strateginis plėtros planas tepadeda plėtoti visų rajono gyventojų kūrybinę mintį, skatina ieškoti rutina tapusių ir naujų problemų sprendimo kelių, kuriant naujas idėjas ir technologijas, leidžiančias atsirasti naujoms darbo vietoms tiek mieste, tiek kaime, ugdant naujai mastantį pilietį, sugebantį čia ir dabar rasti išeitį iš pakankamai sudėtingos nūdienos. Nauja ateinanti europinė gyvenimo kokybė kartu su strateginiu planu tepadeda susiorientuoti visiems rajono gyventojams, kur esame, kur einame, ko siekiame, kas mūsų laukia artimiausiame dešimtmetyje ir dar tolimesnėje perspektyvoje. Tebūnie šis bendros kūrybos vaisius atspirties tašku kiekvienam rajono gyventojui ieškant savo vietos taip greit besikeičiančiame pasaulyje.

Jonavos rajono savivaldybės
administracijos direktorius

Vytautas Drungilas

TURINYS

1. ĮVADAS.....	6
2. ESAMOS EKONOMINĖS IR SOCIALINĖS BŪKLĖS ANALIZĖ.....	7
2.1. BENDRA BŪKLĖS ANALIZĖ.....	7
2.2. SEKTORIŲ BŪKLĖS ANALIZĖ IR PLĖTROS TENDENCIJOS.....	18
2.2.1. Pramonė ir verslas.....	18
2.2.2. Žemės ūkis ir kaimo plėtra.....	26
2.2.3. Žmogiškieji ištekliai ir viešosios paslaugos.....	32
2.2.4. Infrastruktūra ir aplinkos apsauga.....	40
3. JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS STRATEGIJA.....	46
3.1. JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS VIZIJA.....	46
3.2. JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS PRIORITETAI.....	46
Prioritetų struktūra.....	47
Patraukli savivaldybė.....	48
Moderni ekonomika.....	51
Pažangi bendruomenė.....	56
Žmogui draugiška aplinka.....	60
Šiuolaikiškas kaimas.....	63
4. PLĖTROS STRATEGINIO PLANO ĮGYVENDINIMAS IR JO VALDYMAS.....	66
4.1. PLĖTROS STRATEGINIO PLANO ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA.....	66
4.2. PLĖTROS STRATEGINIO PLANO PERŽIŪRĖJIMAS IR ATNAUJINIMAS.....	70
5. PRIEDAI.....	71

1. ĮVADAS

Jonavos rajono savivaldybės iniciatyva, bendradarbiaujant su Kauno regiono plėtros agentūra, parengtas pirmasis Jonavos rajono savivaldybės strateginis plėtros iki 2015 m. planas, kuris yra svarbiausias Savivaldybės plėtrą reglamentuojantis ir nuolat atnaujinamas dokumentas.

Vienas pagrindinių šio plano rengimo tikslų buvo sukurti sisteminių įrankių, kuriuo valdomi pokyčiai ir kuriama bendruomenės išsivaizduojama savivaldybės plėtra ir ateitis. Šio proceso metu buvo siekta išryškinti esmines problemas bei sutarti dėl jų sprendimo būdų.

Strateginis planavimas grindžiamas viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės principu, kada sujungiamos pastangos ir prisiimama atsakomybė už ekonominę rajono plėtrą, todėl itin malonu, jog strateginio planavimo dėka prie vieno stalo pavyko susėsti verslo lyderiams bei vietos politikams ir taip sukurti viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę, kuri padeda pagerinti savivaldybės verslo aplinką, konkurencines galimybes, o tuo pačiu ir bendrą visų gyventojų gyvenimo kokybę.

Siekiant kuo plačiau į strateginio planavimo procesą įtraukti verslo bendruomenės atstovus ir gyventojus bei sužinoti jų nuomonę apie Savivaldybėje vykstančius bei planuojamus procesus, 2004 m. vasario ir kovo mėnesiais buvo atlikti verslo subjektų nuomonės tyrimas ir gyventojų nuomonės apklausa. Verslo subjektų nuomonės ekspertiniu tyrimu siekta išsiaiškinti verslo subjektų požiūrį į vietos savivaldą, jos teikiamas paslaugas, apibendrinti verslo plėtros perspektyvas. Šiame tyrime dalyvavo 25 Jonavos rajono savivaldybės teritorijoje veiklą vykdančios įmonės ir jo rezultatai buvo naudojami verslo aplinkai Jonavos rajono savivaldybėje įvertinti. Į gyventojų apklausos anketos klausimus atsakė ir nuomonę apie savivaldybės problemas bei galimas plėtros kryptis išreiškė 409 Jonavos rajono savivaldybės gyventojai. Į šio tyrimo rezultatus buvo atsižvelgta nustatant Jonavos rajono savivaldybės plėtros prioritetus.

Surinktos informacijos bei gautų duomenų pagrindu buvo atlikta esamos socialinės ir ekonominės būklės analizė bei suformuluota Jonavos rajono savivaldybės plėtros vizija, diskusijų metu išskirti 5 plėtros prioritetai, 16 tikslų ir 58 uždaviniai bei priemonės jiems įgyvendinti.

Pagal siūlomą strateginės plėtros viziją Jonavos rajono savivaldybė matoma kaip regioninis šiuolaikiškos ir konkurencingos pramonės centras su racionaliai išvystyta socialine ir inžinerine infrastruktūra bei ekonomika, grįsta aukštą pridėtinę vertę kuriančiomis pramonės ir verslo šakomis. Savivaldybėje gyvena verslūs, išsilavinę ir sveiki bendruomenės nariai aktyviai dalyvaujantys švarios, saugios ir patrauklios aplinkos kūrimu.

Savivaldybės patrauklumas išsiskiria **bendruomenės pažangumu**, užtikrinančiu **modernios ekonomikos** bei **šiuolaikiško kaimo** plėtotę, bei **žmogui draugiška aplinka**, garantuojančia darnų savivaldybės vystymąsi.

Siekiant kaip galima aktyviau į šio svarbiausio Jonavos rajono savivaldybės strateginio dokumento rengimą įtraukti kuo platesnį ratą bendruomenės narių buvo sukurtas Interneto tinklalapis www.krda.lt/jonava, kuriame ir projektui pasibaigus bus galima rasti visą informaciją apie strateginio plėtros plano rengimo eigą, atliktus darbus, išsakyti savo nuomonę bei pateikti siūlymus šiam dokumentui elektroniniu paštu.

Šio projekto įgyvendinimą parėmė Atviros Lietuvos Fondas.

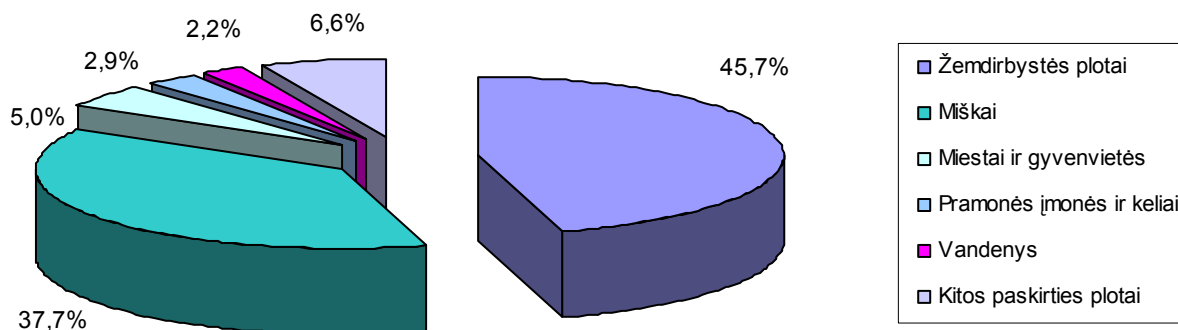
2. ESAMOS EKONOMINĖS IR SOCIALINĖS BŪKLĖS ANALIZĖ

2.1. BENDRA BŪKLĖS ANALIZĖ

TERITORIJA

Jonavos rajono savivaldybė yra labai patogioje geografinėje vietoje, beveik pačiame Lietuvos centre, greta antrojo pagal dydį Lietuvos miesto Kauno. Savivaldybė yra viena iš aštuonių, sudarančių Kauno apskritį ir jos teritorija ribojasi su Kauno apskrities Kaišiadorių, Kauno ir Kėdainių rajonų savivaldybėmis bei Vilniaus apskrities Ukmergės rajono savivaldybe. Jonavos rajono savivaldybė sudaro 9 seniūnijos: Jonavos miesto, Bukonių, Dumsių, Kulvos, Ruklos, Šilų, Upninkų, Užusalių ir Žeimių.

Jonavos rajono savivaldybės teritorijos plotas – 944 km², iš jų 45,66 proc. užima žemdirbystės plotai, 37,71 proc. – miškai, 4,98 proc. – miestai ir gyvenvietės, 2,22 proc. – vandenys, 6,57 proc. – kitos paskirties plotai (1 pav.).

1 pav. Jonavos rajono savivaldybės teritorija

Jonavos rajono savivaldybę kerta tarptautinė transporto magistralė Kaunas – Daugpilis, užtikrinanti puikų susisiekimą su tarptautiniais transporto koridoriais Klaipėda – Kaunas – Vilnius – Minskas – Maskva (Kijevas) bei Via Baltica (Berlynas – Varšuva – Kaunas – Ryga – Talinas (Helsinkis)) ir automagistralė Vilnius – Panevėžys – Šiauliai – Palanga. Nuo šių transporto magistralių Jonavos miestas tėra nutolęs vidutiniškai 30-40 kilometrų atstumu. Iš krašto kelių, kertančių savivaldybę, svarbiausias yra Šiauliai – Kėdainiai – Jonava – Elektrėnai.

Jonavoje susikerta geležinkelio magistralės iš Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos. Tarp Jonavos ir Kauno esančiame Karmėlavos miestelyje veikia Kauno tarptautinis oro uostas, kuris gali priimti ir aptarnauti praktiškai visų tipų oro laivus, iki Vilniaus tarptautinio oro uosto tėra tik kiek daugiau nei 100 kilometrų. Savivaldybėje galima plėtoti vandens transportą antrąja pagal dydį Lietuvos upe – Nerimi.

Jonavos miestas įsikūręs dešiniajame Neries krante, kuriam būdingas raiškus reljefas. Gerai sutvarkytas gatvių tinklas, parkeliai, skverai, tvenkiniai išsidėstę tarp gyvenamųjų mikrorajonų, priemiestiniai želdiniai – vieni būdingiausių Jonavos miesto bruožų. Švietimo, sveikatos apsaugos, sporto objektai bei patogiai išdėstyti prekybos centrai sudaro palankias sąlygas jonaviečių darbui ir poilsiui.

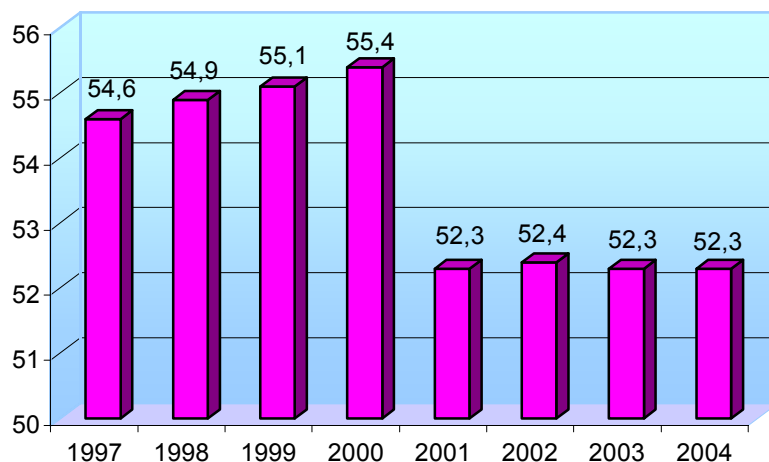
Neries ir Šventosios upės Savivaldybės teritoriją dalija į 2 dalis – šiaurinę ir pietinę. Šiaurinėje pusėje, kur prasideda Vidurio Lietuvos lyguma, driekiasi derlingi laukai, miškų nedaug. Šioje dalyje palankios sąlygos didelėms žemės ūkio bendrovėms kurti. Pietinėje Savivaldybės dalyje daug miškų, geros sąlygos turizmui plėtoti. Galima aplankyti kaimus, turinčius egzotiškus pavadinimus: Šveicariją, Londoną, Paryžių ir Veneciją. Neries ir Šventosios santakos miškuose teka upelis Lietava, nuo kurio, pasak kai kurių mokslininkų, atsirado mūsų šalies pavadinimas.

Jonavos rajono savivaldybė – viena iš mažiausių savo plotu Lietuvoje (44-ta iš 60), tačiau turi garsią praeitį. Prie Neries ir Šventosios santakos aptikta akmens amžiaus gyvenviečių liekanų. Skarulių

kaime stovi Jonavos šv. Onos bažnyčia, pastatyta 1610 m. Pačiame Jonavos miesto centre buvo kadaise garsi arklių pašto stotis, kurioje buvo keičiami Peterburgo-Varšuvos traktu keliavusių žmonių arkliai. Šiuo metu čia įsikūręs Krašto muziejus.

GYVENTOJAI

2004 m. pradžioje Jonavos rajono savivaldybėje gyveno 52 306 gyventojai (žr. 2 pav.). Tai sudarė 1,5 proc. visų Lietuvos ir 7,6 proc. Kauno apskrities gyventojų. Jonavos rajono savivaldybė yra 15-ta pagal gyventojų skaičių Lietuvoje ir ketvirta Kauno apskrityje. Daugiausiai gyventojų gyvena Jonavos miesto seniūnijos teritorijoje (beveik 35 tūkst.), o mažiausiai – Upninkų seniūnijoje (šiek tiek mažiau nei 1900).

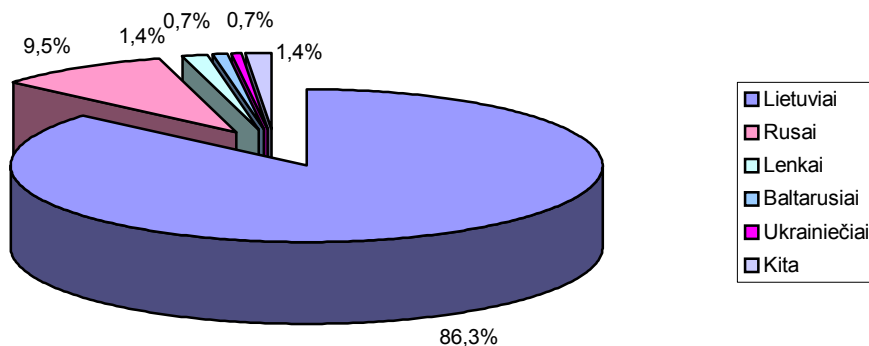

2 pav. Gyventojų skaičius Jonavos rajono savivaldybėje metų pradžioje, tūkst.
(Pastaba: 2001 m. gyventojų skaičius žymiai sumažėjo po visuotinio gyventojų surašymo patikslinus duomenis)

Savivaldybėje gyventojai pasiskirstę taip: 66,7 proc. gyvena mieste, 33,6 proc. – kaime; pagal lytį 47 proc. gyventojų yra vyrai ir 53 proc. – moterys.

Jonavos rajono savivaldybėje gyventojų tankumas yra 55,4 gyv./km², o tai yra truputį daugiau nei vidutiniškai Lietuvoje (53,0 gyv./km²), tačiau daug mažiau nei vidutiniškai Kauno apskrityje – 86,1 gyv./km².

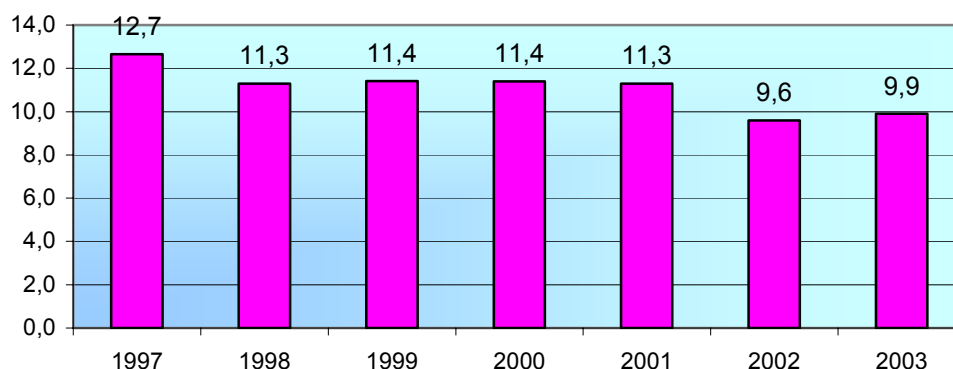
Savivaldybės gyventojų daugumą sudaro lietuviai (86,3 proc.). Etninė lietuvių koncentracija yra didesnė nei vidutiniškai Lietuvoje – 83,4 proc., ir šiek tiek mažesnė nei vidutiniškai Kauno apskrityje – čia net 93,9 proc. visų gyventojų yra lietuviai. Kiti gyventojai yra rusų, lenkų, baltarusių, ukrainiečių ir kitų tautybių (žr. 3 pav.).

3 pav. Gyventojų tautinė sudėtis, proc.

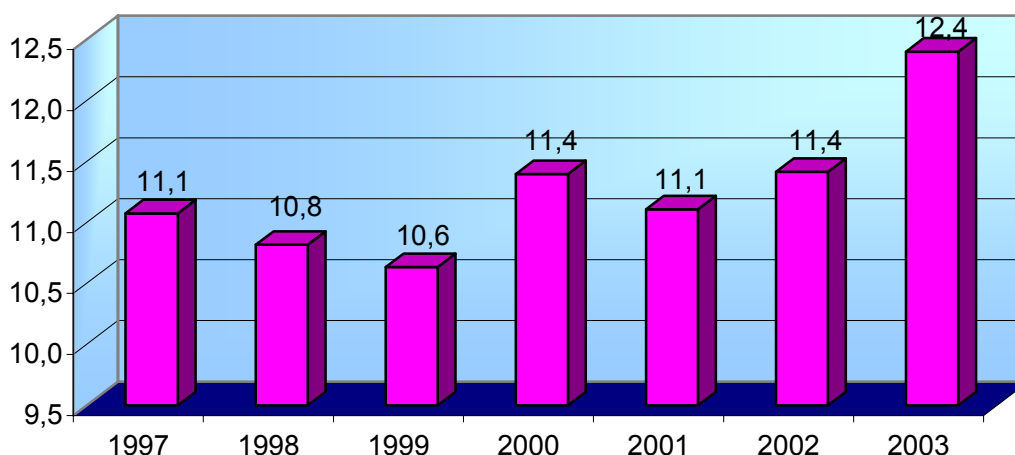
Gimstamumas Jonavos rajono savivaldybėje pastaruosius keletą metų mažėja. Nepaisant to, kad 2003 m. 1000 gyventojų teko 9,9 gimusių (Lietuvoje vidutiniškai 8,9) ir tai buvo didžiausias rodiklis

Kauno apskrityje (vidurkis – 8,8), tačiau nuo 1997 m. šis rodiklis sumažėjo 2,8 gimusiojo 1000 gyventojų (žr. 4 pav.). Nors šie rodikliai beveik atitinka vidutines šalies tendencijas, tačiau 2002 m. net vienuolikoje kitų Lietuvos savivaldybių gimstamumas buvo didesnis.

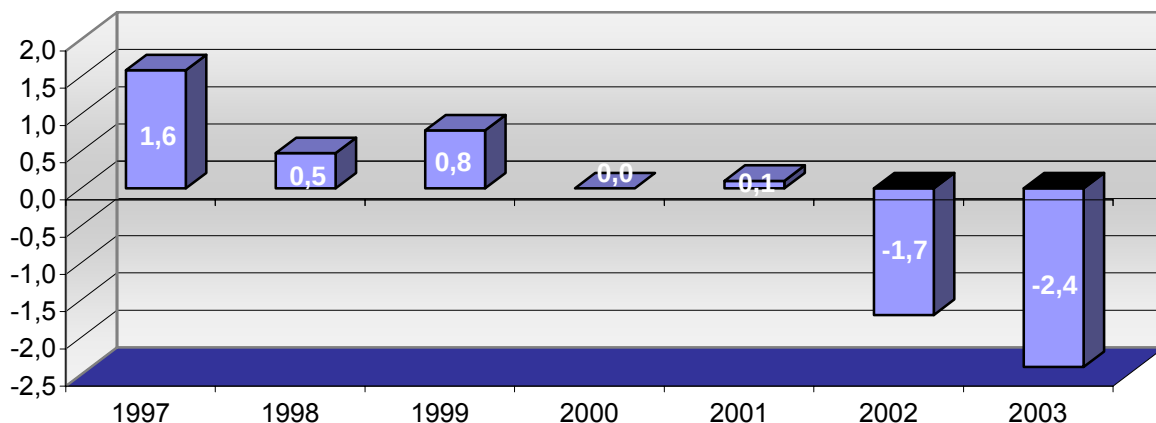
4 pav. Gimstamumo lygio dinamika Jonavos rajono savivaldybėje 1997-2003 m., 1000 gyventojų.

Mirtingumas Jonavos rajono savivaldybėje 2003 m. (12,4 žm./1000 gyv.) buvo didesnis už šalies vidurkį (skirtumas – 0,5 žm./1000 gyv.) (žr. 5 pav.), tačiau bendros kitimo tendencijos panašios į stebimas Lietuvoje. Mirusiųjų skaičius Jonavos rajono savivaldybėje pastaraisiais metais yra gana pastovus ir svyruoja tarp 589 ir 647 žmonių per metus, tačiau 2003 m. pasiekė aukščiausią pastarųjų metų lygį.

5 pav. Mirtingumo lygio dinamika Jonavos rajono savivaldybėje 1997-2003 m., 1000 gyventojų.

Natūralaus gyventojų prieaugio dinamikai įtaką turi gimstamumo ir mirtingumo kitimo tendencijos. Pastaruoju metu šis rodiklis yra neigiamas (-2,4 natūralaus prieaugio tūkstančiui gyventojų (Lietuvoje – -3,1)) ir turi tendenciją dar mažėti (žr. 6 pav.).

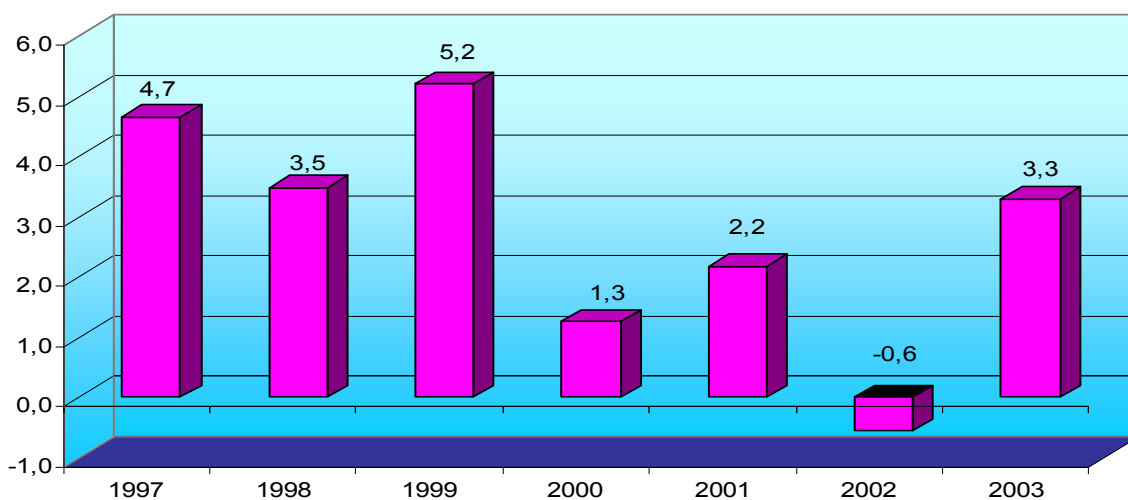
6 pav. Natūralus gyventojų prieaugis Jonavos rajono savivaldybėje, 1000 gyventojų.

Kauno apskrityje tik Kauno rajono savivaldybėje šis rodiklis yra teigiamas (0,1 žm./1000 gyv.). Šalies mastu teigiamas prieaugis yra Alytaus ir Visagino miestų bei Neringos savivaldybėse. Tuo tarpu Prienų rajono ir Birštono savivaldybės išsiskiria mažiausiu natūraliu gyventojų prieaugiu Kauno apskrityje.

Migracijos saldo, parodantis atvykstančių bei išvykstančių iš teritorijos žmonių skaičiaus skirtumą, tenkantį 1000 gyventojų, yra gana svarbus Savivaldybę apibūdinantis rodiklis. Respublikos mastu jis nėra toks informatyvus, bet atskirų regionų (apskričių, savivaldybių) lygyje parodo tam tikrą apibendrintą regiono patrauklumą gyventojams (ypač tuo atveju, kai didžiąją dalį migracijos sudaro migracija tarp savivaldybių, o ne jos viduje). Didesnis migracijos saldas būna tuose regionuose, kuriuose gyventojai randa palankesnes darbo bei gyvenimo sąlygas.

Pastaraisiais metais pastebima migracija į Jonavos rajono savivaldybę iš kitų Lietuvos vietovių. 2003 m. migracijos saldo buvo 3,3 žm./1000 gyv. (žr. 7 pav.). Į Savivaldybę atvyko 1526, o išvyko 1352 gyventojai. Pastebėtina, jog Savivaldybė gana ilgą laiką išlieka patrauklia.

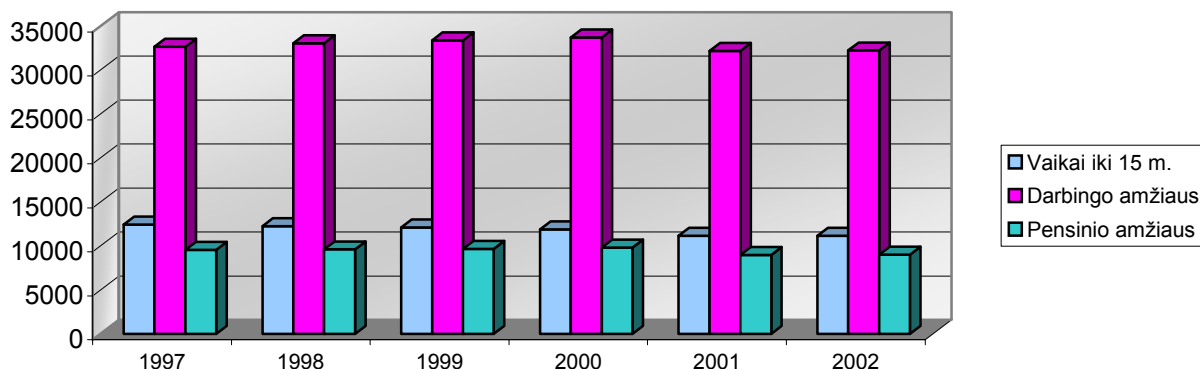
Bendras Kauno regiono migracijos saldo mažėjimas nuo 2,4 žm./1000 gyv. 1990 m. iki -3,9 žm./1000 gyv. 2003 m. parodo mažėjančią Kauno apskrities, o ypač Kauno miesto, patrauklumą. Kita vertus, šis rodiklis nėra pastovus: 1995 m. migracijos saldo Kauno apskrityje buvo -2,0 žm./1000 gyv., o 1998 m. jis vėl buvo teigiamas – 0,4 žm./1000 gyv. Kauno apskrityje išlieka mažėjimo tendencija.

7 pav. Migracijos saldo Jonavos rajono savivaldybėje, 1000 gyventojų.

Žmonių, sulaukusių 65 ir daugiau metų, dalis populiacijoje Kauno apskrityje pastarąjį dešimtmetį augo ir nuo 11,6 proc. 1994 m. padidėjo iki 14 proc. 2001 m. Esant tokioms tendencijoms prognozuojama, jog 2005 metais ši gyventojų dalis sudarys 15 proc. visų apskrities gyventojų.

Tuo tarpu Jonavos rajono savivaldybėje pensinio amžiaus gyventojai jau 2002 m. sudarė 17proc., dar 21 proc. sudarė vaikai iki 15 m. amžiaus ir tik apie 62 proc. – darbingo amžiaus gyventojai (žr. 8 pav.).

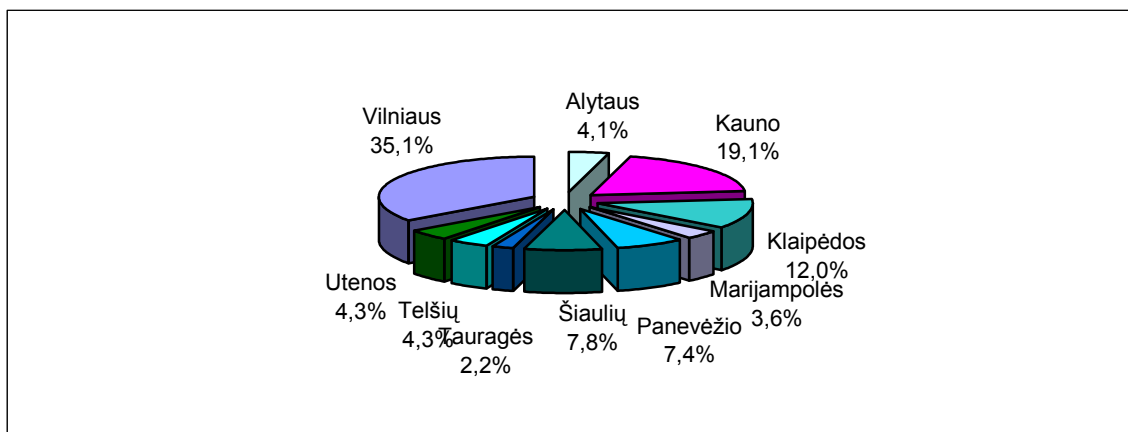
8 pav. Gyventojai amžiaus grupėmis Jonavos rajono savivaldybėje.

Nepaisant to, kad mažėjantis natūralus gyventojų prieaugis ir jį su kaupu kompensuojantis augantis migracijos saldo šiuo metu lemia gyventojų skaičiaus didėjimą Savivaldybėje, tačiau, atsižvelgiant į pastarųjų metų šalies ir Europos tendencijas, o taip pat atkreipiant dėmesį į įvairius mokslinius tyrimus, galima prognozuoti, jog Jonavos rajono savivaldybės gyventojų skaičius ateityje taip pat gali mažėti. Prognozuojama, kad to priežastimis greičiausia bus vis mažėjantis gimstamumas ir didėjantis mirtingumas, didėianti gyventojų migracija į užsienio valstybes, ypač dėl atsiversiančios ES darbo rinkos.

BENDRASIS VIDAUS PRODUKTAS

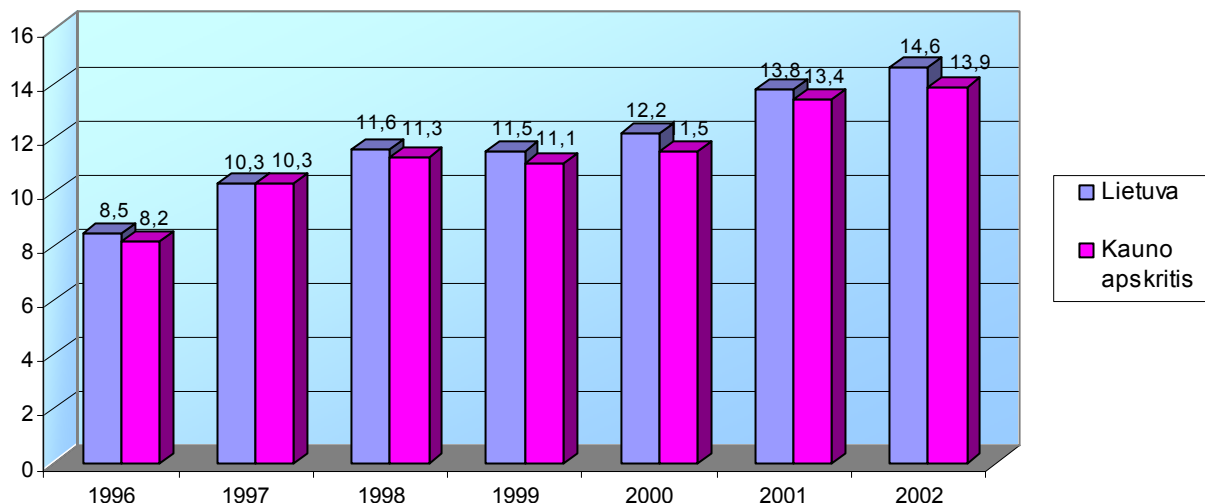
Įvairiose statistinėse ataskaitose apie bendrąjį vidaus produktą (BVP) informacija pateikiama tik pagal atskiras Lietuvos apskritis. Kadangi tai yra bene pagrindinis makroekonominis rodiklis, šiame skyrelyje nagrinėjamas Kauno regiono, kuriam priklauso ir Jonavos rajono savivaldybė, BVP.

2002 metais Kauno regione sukurtas BVP pasiekė 9687,3 mln. Lt. Tai sudarė 19,1 proc. visos šalies BVP (žr. 9 pav.). 1996-2002 m. laikotarpiu BVP augimas apskrityje pasiekė 24,3 proc. Tai buvo žymiai mažesnis augimo tempas nei visoje Lietuvoje (31,8 proc.). 2003 m. BVP augimas Kauno apskrityje sudarė 3,6 proc., ir vis dar buvo mažesnis už šalies vidutinį BVP augimą (6,8 proc.) (žr. 10 pav.).

9 pav. Šalies BVP pasiskirstymas Lietuvos apskrityse 2002 m., proc.

2002 m. BVP vienam gyventojui sudarė 13,9 tūkst. Lt. Nors šis rodiklis yra 4,8 proc. žemesnis už šalies vidurkį, tačiau atsilieka tik nuo Vilniaus ir Klaipėdos regionų atitinkamų rodiklių.

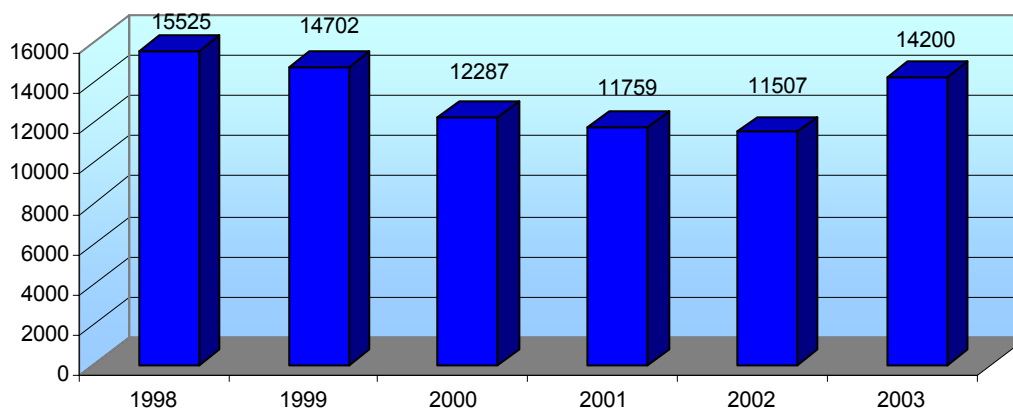
10 pav. Bendrasis vidaus produktas, tenkantis vienam gyventojui, 1996-2002 m., tūkst. Lt.

Remiantis įvairių tarptautinių ekonomikos ir finansų institucijų prognozėmis, spartus BVP augimas mūsų šalyje turėtų išlikti ir ateinančiais 5-7 metais. Lietuvai netgi prognozuojamas vienas iš sparčiausių augimo tempų tarp Europos šalių. Nors pastarųjų metų Kauno apskrities BVP kilo lėčiau nei visos Lietuvos BVP, tačiau tai rodo neišnaudotą BVP augimo potencialą ir tikimasi, kad Kauno apskrities BVP turėtų taipogi sparčiai augti, netgi vidutiniškai didesniais tempais, nei visos šalies BVP.

TIESIOGINĖS UŽSIENIO INVESTICIJOS

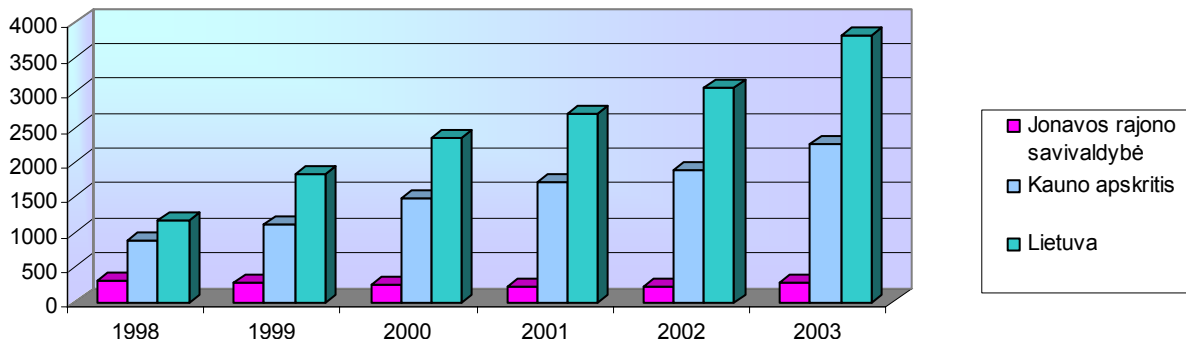
Tiesioginės užsienio investicijos (TUI) Jonavos rajono savivaldybėje 2003 m. pradžioje sudarė 14,2 mln. Lt. Kauno apskrityje mažiau TUI yra pritraukę tik Kauno (2,8 mln. Lt) ir Prienų (4,16 mln. Lt) rajonų savivaldybės. TUI Jonavos rajono savivaldybėje sudarė 0,1 proc. visų Lietuvos TUI ir 0,9 proc. visų Kauno apskrities TUI, kurios 2003 m. pradžioje sudarė 1573,4 mln. Lt (11,9 proc. visų Lietuvos TUI).

Jonavos rajono savivaldybėje TUI 1998-2001 m. nuolatos mažėję (per šį laikotarpį sumažėjo net 25,9 proc.), o 2002 m. vėl pradėjo augti ir 2003 m. pradžioje praktiškai pasiekė 1999 m. pradžios lygį (žr. 11 pav.). Tai rodo didėjančią Jonavos rajono savivaldybės patrauklumą užsienio investuotojams.

11 pav. Tiesioginės užsienio investicijos Jonavos rajono savivaldybėje sausio 1d., tūkst. Lt.

2003 m. pradžioje tiesioginės užsienio investicijos Savivaldybėje vienam gyventojui sudarė tik 272 Lt, kai tuo tarpu šis rodiklis Kauno apskrityje minėtų laikotarpiu siekė 2260 Lt, o visos Lietuvos vidurkis buvo net 3808 Lt/gyv. (žr. 12 pav.). Kauno apskrityje didžiausias TUI rodiklis buvo Kauno mieste (2938,12 Lt/gyv.) ir Kėdainių rajono savivaldybėje (2180,91 Lt/gyv.), mažiausias (neskaitant Birštono savivaldybės) – Kauno (41,14 Lt/gyv.) ir Prienų (162,69 Lt/gyv.) rajonų savivaldybėse.

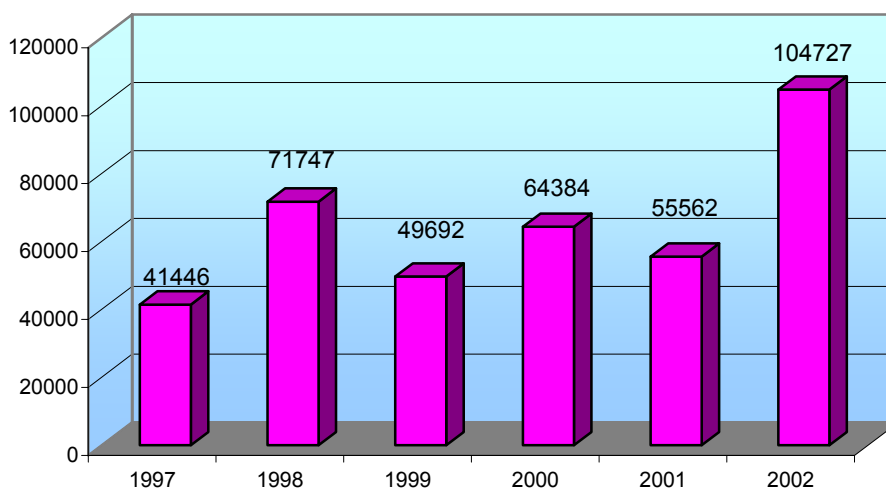

12 pav. Tiesioginės užsienio investicijos vienam gyventojui sausio 1d., tūkst. Lt

Tiesioginių užsienio investicijų augimas Savivaldybėje turėtų išlikti ir ateityje. Šiuo metu silpnai išnaudojamas Jonavos rajono savivaldybės potencialas, taip pat dar tik prasideda sparti logistikos plėtra. Ateityje turėtų didėti investicijos į aukštosiomis technologijomis paremtas, didelę pridėtinę vertę sukuriančias pramonės ir verslo sritis.

MATERIALINĖS INVESTICIJOS

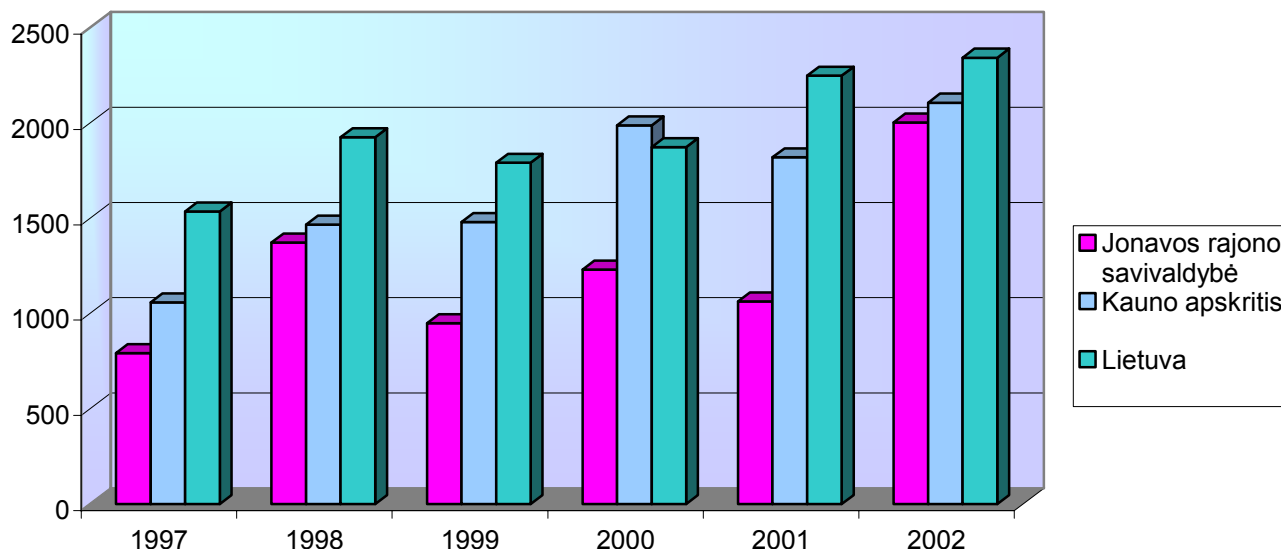
Materialinės investicijos Jonavos rajono savivaldybėje 2002 m. sudarė 104,7 mln. Lt. Tai sudarė 1,3 proc. visos Lietuvos materialinių investicijų. Pagal materialinių investicijų apimtį Jonavos rajono savivaldybė Kauno apskrityje buvo trečia po Kauno miesto (994,8 mln. Lt) ir Kauno rajono (176,4 mln. Lt) savivaldybių. Lyginant su 2001 m., per 2002 m. materialinės investicijos Jonavos rajono savivaldybėje išaugo net 88 proc. (žr.13 pav.) (tai iš dalies įtakojo ir pasikeitusi statistinių duomenų skaičiavimo metodika – šiuo metu materialinės investicijos skaičiuojamos pagal investavimo vietą, o ne pagal įmonės registravimo vietą).

13 pav. Materialinės investicijos Jonavos rajono savivaldybėje, tūkst. Lt

Skaičiuojant vienam Jonavos rajono savivaldybės gyventojui materialinės investicijos 2002 m. sudarė 2002 Lt ir tai buvo 14,5 proc. mažiau nei vidutiniškai vienam šalies gyventojui bei 4,9 proc. mažiau nei vidutiniškai vienam Kauno apskrities gyventojui. 2002 m. materialinės investicijos,

tenkančios vienam Savivaldybės gyventojui, priartėjo tiek prie Lietuvos, tiek prie Kauno apskrities vidurkio (žr. 14 pav.). Ankstesniais metais skirtumas siekdavo net du kartus. Lyginant su kaimyninėmis savivaldybėmis, didesnės materialinės investicijos vienam gyventojui 2002 m. buvo tik Kauno rajono savivaldybėje (2141 Lt), o mažiausios – Ukmergės rajono savivaldybėje (851 Lt).

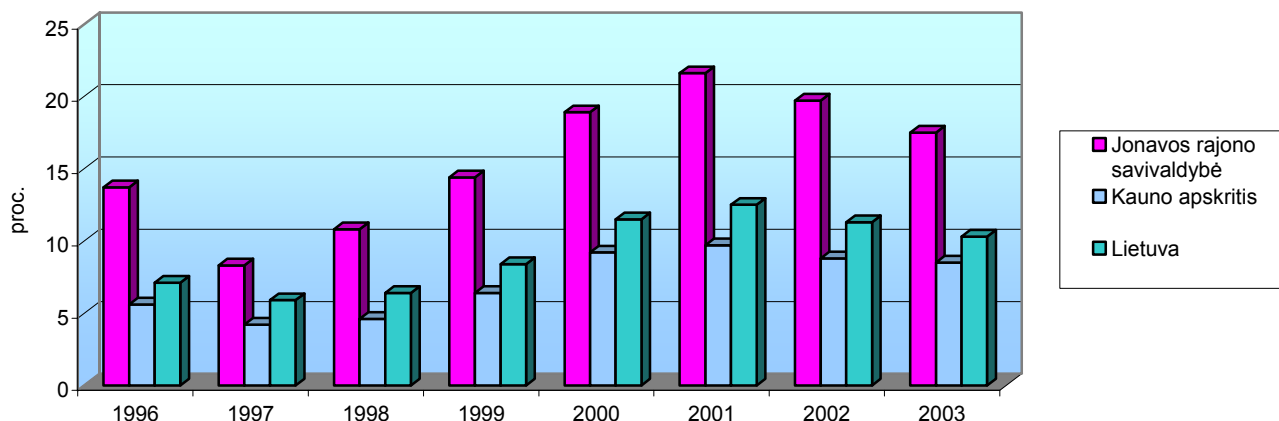

14 pav. Materialinės investicijos vienam gyventojui, tūkst. Lt

Materialinių investicijų didėjimas reiškia, jog auga investicijos ne tik į statybą, inžinerinę infrastruktūrą, bet, visų svarbiausia, į gamybos modernizavimą ir verslo plėtrą. Tai, kad investuojama į verslo plėtrą, sudaro prielaidas optimistinėms prognozėms, jog artimiausiu metu materialinės investicijos išlaikys augimo tempus. Tai reiškia, kad bus skiriamas pakankamas dėmesys konkurencingumo didinimui bei darbo vietų kūrimui, o tuo pačiu pasirengimui konkuruoti būsimosiose Europos Sąjungos bendrojoje rinkoje. Šias prielaidas patvirtina ir ekspertinio verslo subjektų nuomonės tyrimo rezultatai (žr. priedą B).

UŽIMTUMAS IR NEDARBAS

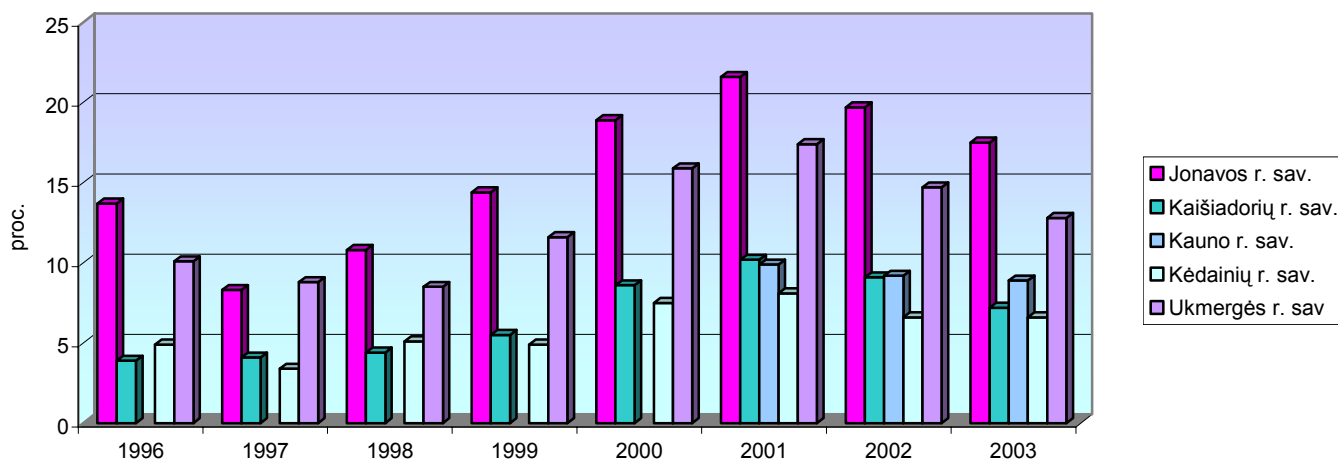
Jonavos rajono savivaldybėje 2002 m. vidutinis metinis užimtųjų skaičius sudarė 20,8 tūkst. gyventojų. Didžiausia jų dalis dirbo pramonės sektoriuje (28,6 proc.). Jonavos rajono savivaldybė tradiciškai išlieka vienu iš Lietuvos pramonės centrų – šioje sferoje dirba 3,6 tūkst. gyventojų. Tai 1,5 proc. Lietuvos ir 6,7 proc. Kauno apskrities pramonės darbuotojų. Lyginant su 2000 m., pramonėje užimtųjų skaičius padidėjo 191 darbuotoju. Žemės ūkio, medžioklės ir miškininkystės sferoje 2002 m. dirbo 892 gyventojai ir šis skaičius per dvejus metus sumažėjo 158 darbuotojais. Akivaizdu, kad įvyko struktūriniai dirbančiųjų užimtumo pokyčiai – dalis jų perėjo iš žemės ūkio į kitų verslų, o visų pirma – pramonės sferą. Tai teigiama užimtumo struktūros tendencija. Bendras užimtųjų skaičius per dvejus pastaruosius metus, kaip ir visoje Lietuvoje, nuolat didėjo.

15 pav. Nedarbo lygis, proc.

Nedarbo lygis Jonavos rajono savivaldybėje augęs nuo 1997 m. iki 2001 m., pastaruoju metu, kaip ir visoje Lietuvoje, nuolat mažėja. Vidutinis metinis nedarbo lygis 2003 m. siekė 17,5 proc. ir tai buvo netgi 2,2 proc. mažiau nei 2002 m. Deja, nedarbo rodiklis Savivaldybėje yra aukščiausias Kauno apskrityje (vidurkis 8,5 proc.), taip pat jis yra žymiai didesnis nei vidutiniškai Lietuvoje – 10,3 proc. (žr. 15 pav.). Pažymėtina, jog Kauno apskrityje nedarbo lygis yra vienas mažiausių Lietuvoje, tik Vilniaus apskrityje šis rodiklis yra mažesnis ir siekia 7,6 proc. 2003 m. Lietuvoje didesnis nedarbo lygis nei Jonavos rajono savivaldybėje buvo tik 6 savivaldybėse.

Nedarbo lygio dinamika Jonavos rajono savivaldybėje ir kaimyninėse savivaldybėse pateikta aš paveiksle.

16 pav. Nedarbo lygis Jonavos rajono ir kaimyninėse savivaldybėse, proc.

Nedarbo lygis pastaruoju metu turi tendenciją, nors ir nežymiai, mažėti. Ateityje ši tendencija turėtų išlikti, nes atsigaujanči ekonomika ir didėjanti darbo jėgos, o ypač kvalifikuotos, emigracija didins užimtumą. Kita vertus, dirbančiųjų žemės ūkyje neišvengiamai mažės, todėl kaimiškose teritorijose nedarbo lygis gali didėti. Tai skatins emigraciją į miestus. Todėl labai svarbu skatinti verslo plėtrą ir įgyvendinti įvairias užimtumo programas kaimiškose vietovėse, taip pat skatinti kvalifikacijos kėlimą ir persikvalifikavimą, siekiant nors iš dalies padengti prognozuojamą tam tikros kvalifikuotos darbo jėgos trūkumą.

DARBO UŽMOKESTIS

Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Jonavos rajono savivaldybėje 2002 m. buvo 1063 Lt ir buvo šiek tiek didesnis nei vidutiniškai Lietuvoje – 1014 Lt. Tai buvo didžiausias rodiklis Kauno

apskirtyje (vidurkis 937 Lt). Lyginant su kaimyninėmis savivaldybėmis, mažiausias bruto darbo užmokestis buvo Ukmergės (774 Lt) ir Kauno (785 Lt) rajonų savivaldybėse. Lyginant Kauno apskrities savivaldybes, šis rodiklis mažiausias buvo Raseinių rajono savivaldybėje (žr. 1 lentelę).

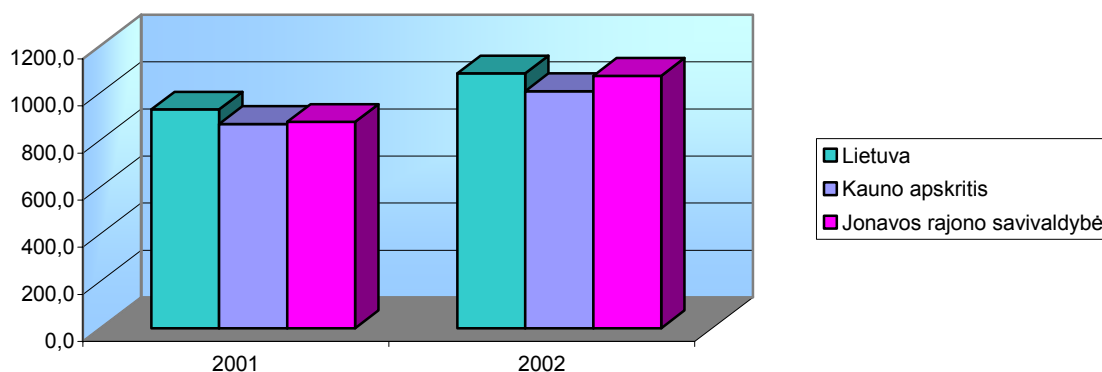
1 lentelė. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, litais

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Vidutiniškai Lietuvoje	618	778	930	987	971	982	1014
Kauno apskritis	590	738	865	915	885	909	937
Kauno m. sav.	609	767	896	944	915	946	976
Birštono sav.	581	675	828	863	801	796	839
Jonavos r. sav.	722	830	912	967	967	990	1063
Kaišiadorių r. sav.	602	731	832	894	847	862	850
Kauno r. sav.	496	633	761	818	759	775	785
Kėdainių r. sav.	518	632	762	826	802	801	823
Prienų r. sav.	493	638	789	825	795	796	787
Raseinių r. sav.	484	599	740	768	731	708	730
Ukmergės r. sav.	487	609	729	776	745	763	774

Jonavos rajono savivaldybėje darbo užmokestis nuolatos didėja. Tačiau pastebimi ryškūs vidutinio darbo užmokesčio skirtumai tarp vidutinių ir stambių bei smulkių įmonių. Remiantis atliktu ekspertiniu Verslo subjektų nuomonės tyrimo rezultatais (priedas B), smulkiose įmonėse vidutinis darbo užmokestis yra du kartus mažesnis nei stambiose. Iš dalies tai gali lemti žemesnė darbuotojų kvalifikacija (tik 5 proc. šių įmonių darbuotojų turi aukštąjį išsilavinimą).

Ateityje Jonavos rajono savivaldybėje turėtų išlikti darbo užmokesčio augimo tendencija. Pagrindinės prielaidos tam būtų atsigaunanti ekonomika, mažėjantis nedarbas, taip pat atsivėrusi Europos Sąjungos darbo rinka bei neprisotinta Lietuvos darbo rinka, traukianti kvalifikuotus darbuotojus didesniais atlygiais bei geresnėmis darbo sąlygomis. Šios tendencijos gali paskatinti darbdavius, norinčius pritraukti ir išlaikyti kvalifikuotus darbuotojus, didinti darbo užmokestį.

FINANSAI

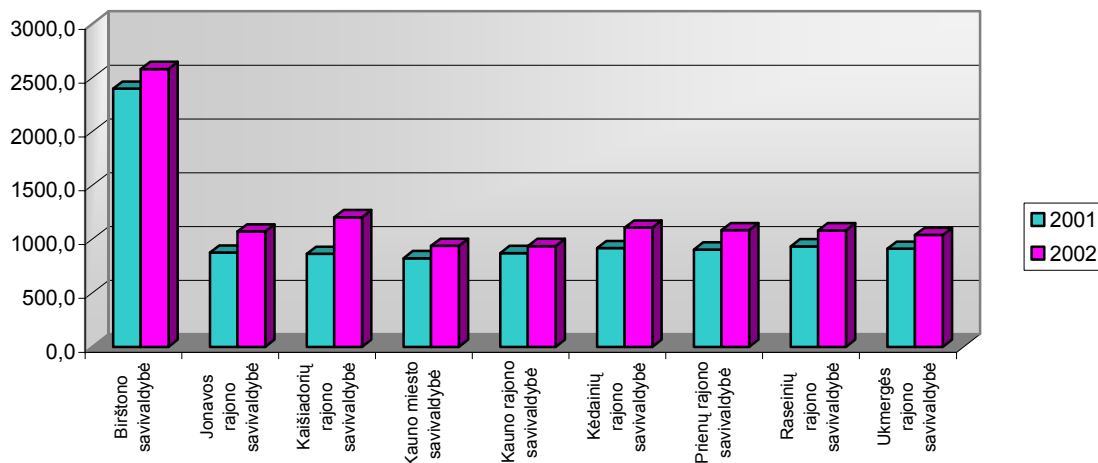

17 pav. Biudžeto pajamos, tenkančios vienam gyventojui, Lt

Jonavos rajono savivaldybės biudžetas 2002 m. turėjo 56103 tūkst. litų pajamų, o tai buvo net 10272 tūkst. litų daugiau nei 2001 m. Biudžeto išlaidos per 2002 m. sudarė 55485 tūkst. Lt, o 2001 m. 47271 tūkst. Lt. Vadinasi, 2001 m. savivaldybės biudžeto išlaidos viršijo pajamas 1440 tūkst. Lt, o 2002 m. pajamos viršijo išlaidas 618 tūkst. Lt.

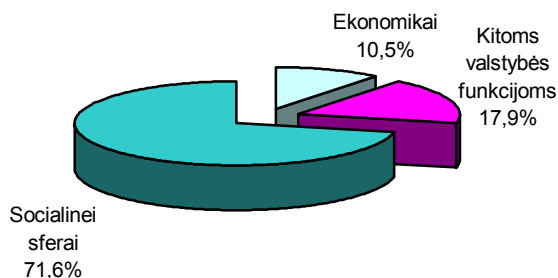
Jonavos rajono savivaldybėje vienam gyventojui teko 1072,60 Lt biudžeto pajamų per 2002 m. Tai buvo vidutiniškai 196,30 Lt/gyv. daugiau nei 2001 m. ir beveik atitiko šalies vidurkį (1082,90 Lt/gyv.) bei buvo 67 Lt/gyv. daugiau nei vidutiniškai apskrityje (13 pav.) (žr. 17 pav.). Skaičiuojant vienam gyventojui, didžiausias biudžeto pajamas 2002 m. turėjo Birštono savivaldybė – 2580,50

Lt/gyv., o mažiausias – Kauno miesto (937,90 Lt/gyv.) ir Kauno rajono (937,10 Lt/gyv.). Lyginant su kaimyninėmis savivaldybėmis, didžiausios biudžeto pajamos, skaičiuojant vienam gyventojui, 2002 m. buvo Kaišiadorių rajono savivaldybėje – 1203,70 Lt/gyv. (tai buvo didžiausias rodiklis Kauno apskrityje) ir Kėdainių rajono savivaldybėje – 1107,30 Lt/gyv. Šiek tiek mažesnės biudžeto pajamos tenkančios vienam gyventojui buvo Ukmergės rajono savivaldybėje (1039,80 Lt/gyv.), o mažiausios – jau minėtoje Kauno rajono savivaldybėje (žr. 18 pav.).

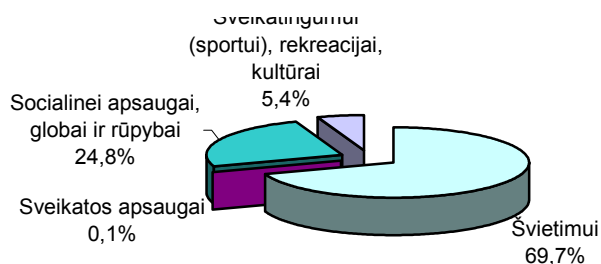
18 pav. Savivaldybių biudžeto pajamos tenkančios vienam gyventojui, Lt.

Jonavos rajono savivaldybės 2002 m. biudžeto išlaidų pagal valstybės funkcijas didžiausią dalį sudarė išlaidos socialinei sferai (71,6 proc.), ekonomikai išlaidos sudarė 10,5 proc., o likę 17,9 proc. buvo skirti kitoms valstybės funkcijoms vykdyti (žr. 19 pav.).

19 pav. Jonavos rajono savivaldybės biudžeto išlaidos pagal valstybės funkcijas 2002 m.

Socialinės sferos išlaidų didžiausia dalis 2002 m. buvo skirta švietimui (69,7 proc.) bei socialinei apsaugai, globai ir rūpybai (24,8 proc.). Sveikatingumui (sportui), rekreacijai ir kultūrai buvo išleista 5,4 proc. savivaldybės biudžeto, likę 0,1 proc. teko sveikatos apsaugai (žr. 20 pav.). Jonavos rajono savivaldybė yra trečia Lietuvoje pagal iš biudžeto teikiamas finansines paramas sportui apimtis.

20 pav. Jonavos rajono savivaldybės 2002 m biudžeto išlaidų socialinei sferai struktūra

2.1. SEKTORIŲ BŪKLĖS ANALIZĖ IR PLĖTROS TENDENCIJOS

2.2.1. PRAMONĖ IR VERSLAS

Jonavos rajono savivaldybėje pagaminama 2,7 proc. visos Lietuvos pramonės produkcijos. Pagrindiniai Savivaldybėje gaminami pramonės produktai yra: mineralinės trąšos, sintetinis amoniakas, baldai, mėsa ir jos produktai, kombinuotieji pašarai, konservuoti produktai, padarinė mediena, durpės, žvyras, skalda ir kt.

Jonavos rajono savivaldybėje nuo 1990 m. sausio 1 d. iki 2003 m. lapkričio 4 d. buvo įregistruota 2460 įmonių, per tą laikotarpį likviduota 1150 įmonių.

Jonavos rajono savivaldybėje parduotos pramonės produkcijos apimtys nuolat, su nežymiais svyravimais, augo ir 2002 m. sudarė 601 mln. Lt – 9,6 proc. mažiau nei 2001 m. Tai buvo trečias rodiklis Kauno apskrityje po Kauno miesto (2579 mln. Lt) ir Kėdainių rajono (621 mln. Lt) savivaldybių.

Pagal parduotą pramonės produkcijos kiekį vienam gyventojui 2002 m., Jonavos rajono savivaldybė (11,49 tūkst. Lt/gyv.) yra trečia Lietuvoje po Mažeikių (69,31 tūkst. Lt/gyv.) ir Klaipėdos (14,27 tūkst. Lt/gyv.) rajonų savivaldybių ir tai yra žymiai daugiau nei vidutiniškai Kauno apskrityje (6,22 tūkst. Lt/gyv.) ar Lietuvoje (6,39 tūkst. Lt/gyv.)

Per 1997-2002 m. statybos darbų apimtys Jonavos rajono savivaldybėje padidėjo daugiau nei 2 kartus.

GAMYBA

Pasikeitus ūkininkavimo sąlygoms Jonavos rajono savivaldybės pramonės įmonės susidūrė su rinkos ekonomikos sąlygotais pokyčiais: dalis stambių pramonės įmonių buvo priverstos reorganizuotis ar bankrutavo, kas, savo ruožtu, sukėlė daug neigiamų ekonominių ir socialinių padarinių: energijai ir darbui imli gamyba, morališkai pasenusi technologija, netinkami vadybos metodai mažina pramonės įmonių konkurencingumą pasaulio rinkose; nutrūko dauguma ryšių su buvusiais partneriais dėl jų ekonominio neefektyvumo; ir kt. Didžiausia Jonavos rajono savivaldybės užimtųjų dalis dirbo pramonės sektoriuje (28,6 proc.). Jonavos rajono savivaldybė tradiciškai išlieka vienu iš Lietuvos pramonės centrų – šioje sferoje dirba 3,6 tūkst. gyventojų. Tai 1,5 proc. Lietuvos ir 6,7 proc. Kauno apskrities pramonės darbuotojų. Per dvejus metus, lyginant su 2000 metais, pramonėje užimtųjų skaičius padidėjo 191 darbuotoju.

2 lentelė. Jonavos rajono savivaldybės įmonės pagal nuosavybės formą.

Nuosavybės forma	Įmonių skaičius
Akcinės bendrovės	26
Individualios (personalinės) įmonės	764
Juridinio asmens filialai	13
Kooperatinės bendrovės	13
Uždarnosios akcinės bendrovės	437
Žemės ūkio bendrovės	52
Tikrosios ūkinės bendrijos	1
Komanditinės ūkinės bendrijos	3
Specialiosios paskirties uždaroji akcinė bendrovė	1
Iš viso:	1310

Plėtojant Savivaldybės ekonomiką svarbus vaidmuo tenka ir vietinei valdžiai, kuri numato priemonių sistemą, padedančią įgyvendinti tendencingą ekonomikos plėtrą. Jonavos rajono savivaldybė yra įkūrusi smulkaus ir vidutinio verslo bei ūkininkų rėmimo fondą, kuris padeda sudaryti palankias sąlygas smulkiam ir vidutiniam verslui plėtoti.

Jonavos rajono savivaldybėje nuo 1990 m. sausio 1 d. iki 2003 m. lapkričio 4 d. buvo įregistruota 2460 įmonių, per tą laikotarpį likviduota 1150 įmonių, vadinasi, 2003 m. lapkričio 4 d. Jonavos rajono savivaldybėje buvo 1310 veikiančių įmonių (žr. 2 ir 3 lenteles).

3 lentelė. Įmonių, naujai įregistruotų Jonavos rajono savivaldybėje 1999-2003 m., skaičius.

Įmonės tipas	1999	2000	2001	2002	2003-12-03	Iš viso
Akcinės bendrovės	-	-	-	-	-	0
Individualios (personalinės) įmonės	86	53	55	41	20	255
Kooperatinės bendrovės	1	-	3	1	-	5
Uždarnosios akcinės bendrovės	29	24	16	24	36	129
Žemės ūkio bendrovės	-	-	-	-	-	0
Tikrosios ūkinės bendrijos	-	-	1	-	-	1
Komandinės ūkinės bendrijos	-	-	-	-	-	0
Specialiosios paskirties uždarnosios akcinės bendrovės	-	-	-	-	-	0
Iš viso:	116	77	75	66	56	390

Jonavos rajono savivaldybė dažnai pristatoma kaip chemijos pramonės centras, kuriame yra stambi chemijos pramonės įmonė AB „Achema“, didžiausia azotinių trąšų gamykla Baltijos jūros regione. Ši įmonė prisidėjo prie Jonavos miesto formavimo, gyventojų skaičiaus augimo, ji ir dabar yra didžiausia Jonavos rajono savivaldybės įmonė, turinti daugiausia darbuotojų. Su šios įmonės veikla siejama nemažai statybinių organizacijų, kurioms ši įmonė yra viena pagrindinių užsakovų statybos ir remonto darbams atlikti.

Taip pat rajone šiuo metu stiprias pozicijas užima baldų pramonė, gan sėkmingai dirba UAB „Baldai Jums“, UAB „Klevas“, UAB „Jonamedija“. Šios įmonės gamina korpusinius baldus ir yra vienos stambiausių įmonių Savivaldybėje.

UAB „Lonas ir partneriai“ – porolono gamintojai, kurių pasirinkta pramonės šaka yra naujausia ir jauniausia Savivaldybėje.

UAB „Jonatex“, UAB „A grupė“ – lengvosios pramonės atstovai, reprezentuojantys savivaldybę, sėkmingai pažengusių vystant šią pramonės šaką.

Rajono maisto pramonės srityje stiprias pozicijas užima UAB „Jonavos duona“ – duonos ir pyragų gamintojai, UAB „Beržų kompleksas“ – kiaulių augintojai, mėsos gaminių gamintojai, UAB „Edega“ – žuvies produktų gamintojai.

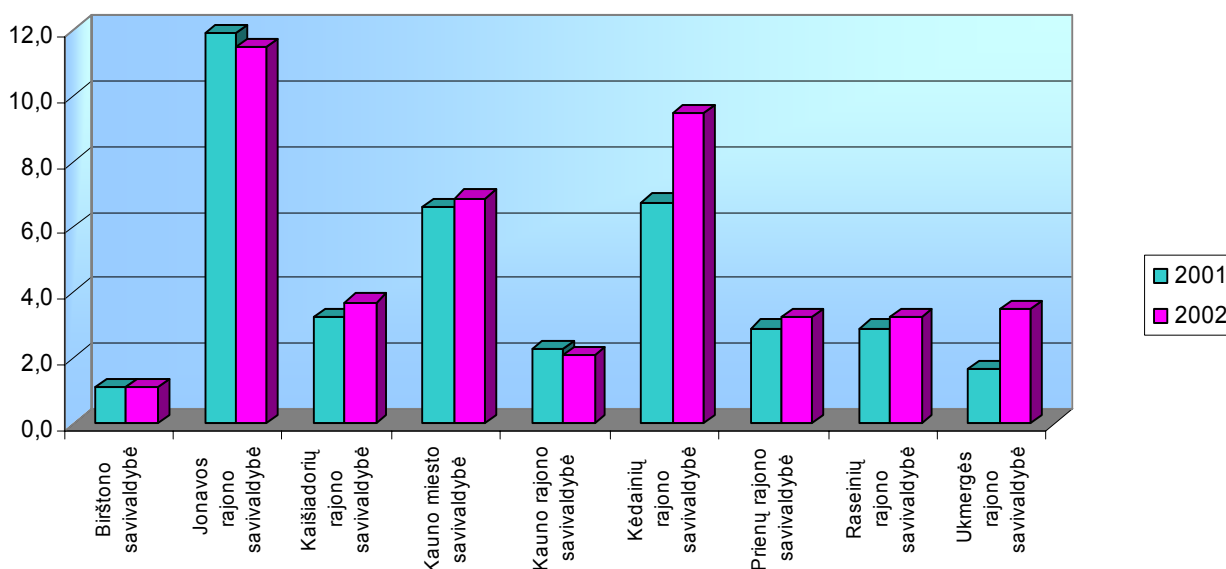
Kitos stambesnės Jonavos rajono įmonės: AB „Jonavos grūdai“ (grūdų sandėliavimas), AB „Ketuva“ (mašinų detalių gamyba), AB „Jonavos agrotransportas“ (žemės ūkio paskirties transporto paslaugos), AB „Jonavos autotransportas“ (transporto paslaugos), AB „Jonavos hidrotechnika“ (melioracijos darbai), AB „Jonavos šilumos tinklai“, UAB „Jonavos vandenys“, UAB „Jonavos paslaugos“, UAB „Jonavos autobusai“ (paslaugos gyventojams), UAB „Sienojus“ (statybinė organizacija), UAB „Gudžionys“ (sandėliavimo paslaugos, transporto paslaugos, prekyvietės eksploatacija), KB „Jotrungė“, UAB „Palink“ (prekyba), UAB „Iremas“ (remonto paslaugos), UAB „Jonavos apdaila“ (statybinė organizacija), UAB „Rizgonys“ (žvyro kasyba), UAB „Atgaiva Tau“ (reabilitacijos paslaugos), UAB „Serga“ (medinių langų gamyba).

Jonavos rajono savivaldybėje parduotos pramonės produkcijos apimtys nuolat, su nežymiais svyravimais, augo ir 2002 m. sudarė 601 mln. Lt – 9,6 proc. mažiau nei 2001 m. Tai buvo trečias rodiklis Kauno apskrityje po Kauno miesto (2579 mln. Lt) ir Kėdainių rajono (621 mln. Lt) savivaldybių (žr. 4 lentelę). Jonavos rajono savivaldybės dalis šalies pramonėje 2002 m. sudarė 2,7 proc. Lyginant su kaimyninėmis savivaldybėmis, tik Kėdainių rajono savivaldybėje šis rodiklis nežymiai didesnis (2,8 proc.), o Kauno (0,8 proc.), Kaišiadorių (0,6 proc.) ir Ukmergės (0,8 proc.) rajonų savivaldybėse – ženkliai mažesnis.

4 lentelė. Parduota pramonės produkcija, mln. Lt.
(be PVM ir akcizo, veikusiomis kainomis)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Iš viso Lietuvoje	16662	17294	15892	18544	21997	22168
Kauno apskritis	3466	3550	3532	3717	4096	4337
Kauno m. sav.	2104	2134	2089	2172	2496	2579
Birštono sav.	4	7	7	5	6	6
<i>Jonavos r. sav.</i>	<i>510</i>	<i>489</i>	<i>401</i>	<i>539</i>	<i>624</i>	<i>601</i>
Kaišiadorių r. sav.	75	82	66	64	122	139
Kauno r. sav.	46	74	65	95	186	171
Kėdainių r. sav.	560	571	691	644	444	621
Prienų r. sav.	55	80	94	91	104	115
Raseinių r. sav.	112	113	119	107	114	105
<i>Ukmergės r. sav.</i>	<i>97</i>	<i>105</i>	<i>114</i>	<i>112</i>	<i>149</i>	<i>168</i>

Pagal 2002 m. parduotą pramonės produkcijos kiekį vienam gyventojui Jonavos rajono savivaldybė (11,49 tūkst. Lt/gyv.) yra trečia Lietuvoje po Mažeikių (69,31 tūkst. Lt/gyv.) ir Klaipėdos (14,27 tūkst. Lt/gyv.) rajonų savivaldybių ir tai yra žymiai geresni rodikliai nei vidutiniškai Kauno apskrityje (6,22 tūkst. Lt/gyv.) ar Lietuvoje (6,39 tūkst. Lt/gyv.) (žr. 21 pav.).

21 pav. Parduota pramonės produkcija vienam gyventojui, tūkst. Lt.

PASLAUGOS

Jonavos rajono savivaldybėje paslaugų sektoriuje galima išskirti kelias pagrindines paslaugų kryptis: tai būtinos gyventojų poreikiams užtikrinti paslaugos, kurias teikia UAB „Jonavos vandenys“, AB „Jonavos šilumos tinklai“, UAB „Jonavos paslaugos“, UAB „Jonavos autobusai“, ir papildomos paslaugos, kurias pasirenka patys gyventojai – tai kirpimo, rūbų siuvimo-taisymo, maitinimo paslaugos, užsakomieji stalių darbai ir kt.

Šias išvardintas paslaugas galima vadinti buitinėmis, tačiau poreikių užbaigtumui paslaugų sektoriuje yra neužpildytų rinkos dalių, viena tokių – turizmas (kaimo turizmas) ir rekreacija.

Infrastruktūros plėtros ir aplinkos apsaugos sektoriuje gyventojų poreikius transporto, vandentiekio, vandenvalos, šilumos srityse užtikrina trys rajono savivaldybės kontroliuojamos įmonės: UAB „Jonavos autobusai“, UAB „Jonavos vandenys“, AB „Jonavos šilumos tinklai“.

UAB „Jonavos vandenys“ ir AB „Jonavos šilumos tinklai“ rajono rinkoje – monopolistės.

UAB „Jonavos vandenys“ geriamo vandens ir nuotekų šalinimo realizaciją vykdo Jonavos mieste, Žeimių, Upninkų, Šilų, Ruklos seniūnijose.

AB „Jonavos šilumos tinklai“ – šilumos gamintojas ir tiekėjas Jonavos miesto, Ruklos seniūnijų gyventojams, taip pat eksploatuoja Kuigalių katilinę, esančią Žeimių seniūnijoje. Jonavos miesto katilinei naudojamos kuro rūšys – mazutas, dujos. Ruklos miestelio katilinei – pjuvenos, dujos. Kuigalių katilinė kūrenama šiaudais.

UAB „Jonavos autobusai“ – įmonė, dirbanti konkurencijos sąlygomis – kai kurie maršrutai aptarnaujami ne vien šios įmonės. Tačiau ši įmonė valdo autobusų stotį, jos veiklos zona Savivaldybėje didžiausia. UAB „Jonavos autobusai“ kiekvienais metais skiria lėšų naujesnių autobusų įsigijimui (1999 m. – 40760 Lt, 2001 m. – 75000 Lt, 2002 m. – 65647 Lt, 2003 m. – 79800 Lt). A. ir J. Žilinskų bei Česlovo Drabavičiaus įmonės – rajono vežėjai, aptarnaujantys keturis vietinio susisiekimo maršrutus.

Restoranų, valgyklų ir barų skaičius Jonavos rajono savivaldybėje sumažėjo nuo 67 (1997 m.) iki 50 (2002 m.). Maitinimo paslaugų apyvarta per 1997-2002 m. laikotarpį sumažėjo daugiau kaip du kartus – nuo 8901 tūkst. Lt 1997 m. iki 4092 tūkst. Lt 2002 m.

STATYBA

Statybos įmonių ir bendrovių veikla 1997-2002 m. žymiai suaktyvėjo (žr. 5 lentelę). Per šį laikotarpį statybos darbų apimtys Jonavos rajono savivaldybėje padidėjo daugiau nei 2 kartus. Tai buvo trečias rodiklis Kauno apskrityje, po Kauno miesto (313350 tūkst. Lt) ir Kauno rajono (60613 tūkst. Lt) savivaldybių.

5 lentelė. Statybos įmonių ir bendrovių atliktų darbų apimtys, tūkst. Lt
(nuo 2002 m. duomenys pateikiami pagal statybos vietą, o prieš tai buvo pateikiami pagal įmonės registravimo vietą)

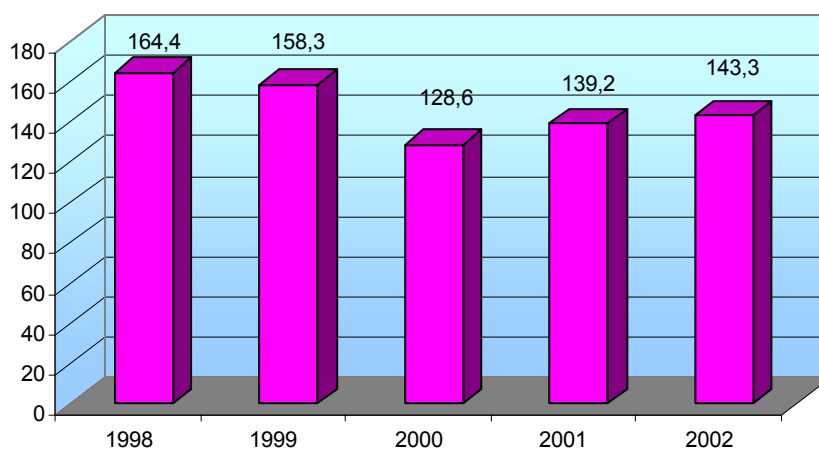
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Iš viso Lietuvoje, mln. Lt.	2619	3389	3214	2596	2748	3330
Kauno apskritis	560466	690869	634378	521550	579521	542950
Kauno m. sav.	416645	492649	469084	397840	448286	31350
Birštono sav.	968	1240	1284	338	1079	3499
Jonavos r. sav.	22828	30006	20897	30287	31097	49770
Kaišiadorių r. sav.	28725	42268	29148	20495	17680	42374
Kauno r. sav.	38649	41972	43986	34801	34959	60613
Kėdainių r. sav.	25843	45510	34137	21646	27044	44271
Prienų r. sav.	14365	20725	16946	8935	10480	11661
Raseinių r. sav.	12443	16499	18896	7208	8896	17412
<i>Ukmergės r. sav.</i>	<i>29524</i>	<i>45143</i>	<i>41227</i>	<i>32711</i>	<i>26594</i>	<i>29600</i>

Gyvenamasis fondas 2002 m. pabaigoje Jonavos rajono savivaldybėje sudarė 1162,4 tūkst. m² naudingojo ploto, tame skaičiuje mieste – 744,6 tūkst. m², kaime – 417,8 tūkst. m². 2000-2002 m. laikotarpiu Jonavos rajono savivaldybėje jis sumažėjo 0,5 proc. (kaime sumažėjo 0,8 proc.). Privačios nuosavybės gyvenamasis fondas 2002 m. pabaigoje sudarė 1114,8 tūkst. m² naudingojo ploto, o valstybės ir savivaldybių – 47,6 tūkst. m² naudingojo ploto. Vienam gyventojui vidutiniškai tenkantis naudingasis plotas Jonavos rajono savivaldybėje 2000-2002 metų laikotarpiu pakito nuo 22,4 m² iki 22,2 m², t.y. sumažėjo 0,9 proc. (mieste atitinkamai kito nuo 21,5 m² iki 21,4 m², kaime – nuo 24,2 m² iki 24,0 m²). Tuo tarpu Lietuvoje vienam gyventojui vidutiniškai tenkantis naudingasis plotas per šį laikotarpį padidėjo nuo 22,8 m² iki 23,0 m².

Reikia pastebėti, jog Jonavos rajono savivaldybėje 1998-2002 metų laikotarpiu akivaizdžiai sumažėjo butų statyba: jei 1998m. buvo pastatyta 75 butai, tai 1999m. – 27 butai, 2000m. – 19 butų, 2001m. – 39 butai, o 2002m. – tik 16 butų. Bendras pastatytų butų naudingasis plotas sumažėjo nuo 8,7 tūkst. m² 1998m. iki 2,4 tūkst. m² 2002m. Tai buvo mažiausias rodiklis lyginant su kaimyninėmis savivaldybėmis.

PREKYBA

Prekybos įmonių tinklas ir apimtys Jonavos rajono savivaldybėje dėl privatizacijos procesų ir didžiųjų prekybos tinklų plėtros patyrė esminius pokyčius. Parduotuvių skaičius Jonavos rajono savivaldybėje 1998-2002 metų laikotarpiu sumažėjo nuo 216 (1998 m.) iki 172 (2002 m.), t.y. daugiau kaip 20 proc. Analogiškai sumažėjo ir parduotuvių prekybos plotas – nuo 20,6 tūkst. m² 1998 m. iki 16,5 tūkst. m² 2002 m. Taip pat krito mažmeninės prekybos ir maitinimo apyvarta, įskaitant prekybą turgavietėse, – nuo 164,4 mln. Lt (1998 m.) iki 143,3 mln. Lt (2002 m.). Kita vertus, 2000 m. šis rodiklis sudarė tik 128,6 mln. Lt, tad pastaruoju metu pastebima augimo tendencija (žr. 22 pav.).

22 pav. Mažmeninės prekybos ir maitinimo apyvarta, įskaitant prekybą turgavietėse, Jonavos rajono savivaldybėje, mln. Lt

TURIZMAS

Jonavos rajono savivaldybė yra Lietuvos centre. Ji yra orientuota į atvykstantąjį vidinį turizmą. Savivaldybėje silpnai išvystyta turizmo infrastruktūra, nėra susiklosčiusių turizmo tradicijų ir tradicinių renginių (išimtimi galėtų būti tradicinė Joninių šventė), kaip kad, pavyzdžiui, Vilniaus ir Kauno miestuose, Trakuose, Kėdainiuose ir pan. Pasigendama informacijos apie turizmo objektus, rodyklių. Pozityvios informacijos apie Savivaldybę stoka mažina jos patrauklumą. Turistų traukai trūksta ir aktyvaus poilsio objektų bei nakvynės vietų. Jonavos rajono savivaldybėje tėra tik vienas viešbutis (žr. 6 lentelę).

6 lentelė. Viešbučių ir motelių skaičius

	1999	2000	2001	2002
Iš viso Lietuvoje	221	227	231	247
Kauno apskritis	28	29	30	31
Kauno m. sav.	19	20	21	22
Birštono sav.	-	1	1	1
Jonavos r. sav.	1	1	1	1
Kaišiadorių r. sav.	2	1	1	1
Kauno r. sav.	1	1	1	2
Kėdainių r. sav.	2	2	2	1
Prienų r. sav.	1	1	1	1
Raseinių r. sav.	2	2	2	2

Analogiška situacija yra ir kitose Kauno apskrities savivaldybėse, išskyrus Kauno miestą ir Birštoną, kuriame dauguma poilsiautojų apsigyvena sanatorijose ir poilsio namuose. Savivaldybėse trūksta šiuolaikinius standartus atitinkančių nakvynės vietų, patrauklių užsienio turistams. Tai matome iš 7 lentelėje pateiktų duomenų apie apgyvendintus svečius:

7 lentelė. Apgyvendinta svečių apgyvendinimo įmonėse.

	Iš viso			Užsieniečių		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Iš viso Lietuvoje	631748	703910	754044	299177	353889	394549
Kauno apskritis	59419	69752	72855	35620	42292	48395
Kauno m. sav.	44566	52661	60442	33763	40433	46890
Birštono sav.	5266	5398	5716	324	679	527
Jonavos r. sav.	2505	2627	1952	133	180	169
Kaišiadorių r. sav.	703	2517	540	151	110	113
Kauno r. sav.	3516	3691	2784	252	96	242
Kėdainių r. sav.	2367	2059	592	889	508	211
Prienų r. sav.	8	41	-	-	-	-
Raseinių r. sav.	448	758	829	108	286	243

Kaip matyti iš 8 lentelės, atvykstančiųjų į Kauno regioną skaičius didėja, tačiau daugumoje savivaldybių apgyvendintų svečių skaičius mažėja. To priežastimi ir gali būti šiuolaikiškų nakvynės vietų stoka. Kita vertus, Jonavos rajono savivaldybė galėtų aktyviau įsitraukti į bendrą Kauno regiono turistinės erdvės plėtrą, taip pritraukdama atvykstančiuosius į tradicines turistams patrauklias vietas.

8 lentelė. Atvykstamasis turizmas, kai keliones organizuoja ir paslaugas teikia turizmo įmonės.

	Atvykusiųjų skaičius			Išbūta dienų		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Iš viso Lietuvoje	71769	73293	96048	225223	247343	324453
Kauno apskritis	9285	7596	6911	34381	23952	
Kauno m. sav.	7998	7537	-	28663	23746	
Birštono sav.	-	-	-	-	-	
Jonavos r. sav.	-	-	-	-	-	
Kaišiadorių r. sav.	19	18	-	41	42	
Kauno r. sav.	1268	-	-	5667	-	
Kėdainių r. sav.	-	-	-	-	-	
Prienų r. sav.	-	41	-	-	164	
Raseinių r. sav.	-	-	-	-	-	

PRAMONĖS IR VERSLO STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ (SSGG) ANALIZĖ ¹

Eil. Nr.	Stiprybės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Sąlyginai pigi darbo jėga.	4	↓
2.	Didelė pramonės produkcijos dalis eksportuojama į Vakarų Europos rinkas.	5	↑
3.	Išvystyta pramonės inžinerinė infrastruktūra.	5	↑
4.	Santykinai didelė dalis Lietuvos pramonėje.	5	=
5.	Didesnis nei vidutiniškai Lietuvoje darbo užmokestis.	4	↓
6.	Sparčiai auga materialinės investicijos.	4	↑
7.	Didėja statybos darbų apimtys.	5	↑
8.	Didėjantis užimtumas pramonės sektoriuje.	4	↑
9.	Stiprios vietinės įmonės (vietinis kapitalas)	4	=
10.	Sąlyginai maži energijos kaštai	3	↓
11.	Yra laisvo nekilnojamojo turto (gamybinių patalpų)	4	↑
12.	Verslo įmonių mokymo bazė (Achema)	2	↑
13.	Rengiamos investicinės paraiškos projektų įgyvendinimui	4	↑
14.	Netoli yra Kauno miestas, turintis aukštos kvalifikacijos žmogiškuosius išteklius	3	=
15.	Veikia Jonavos verslo informacijos centras	2	↑

Eil. Nr.	Silpnybės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Aukštas nedarbo lygis.	4	↓
2.	Santykinai didelė visų Jonavos rajono savivaldybės užimtųjų dalis dirba AB „Achema“ ir su ja susijusiose įmonėse.	5	↓
3.	Žemas tiesioginių užsienio investicijų lygis	3	↑
4.	Mažėjantis prekybos įmonių skaičius.	3	↑
5.	Silpnai išplėtotas turizmo infrastruktūra.	3	↑
6.	Turistų apgyvendinimo vietų stoka.	4	↓
7.	Kvalifikuotų specialistų stoka.	5	↑
8.	Aplinkos užterštumas (negatyvus ekologinis įvaizdis).	4	=
9.	Maži atlyginimai SVV įmonėse.	4	↑
10.	Silpnai išvystytas paslaugų sektorius.	4	↓
11.	Investicinių duomenų bazės stoka ir biurokratinės procedūros norint įsikurti.	3	↓
12.	Neadekvatus didžiųjų įmonių dėmesys darbuotojų sveikatai, aplinkos tvarkymui.	5	↓
13.	Versle nepakankamai naudojamos informacinės technologijos.	4	↓
14.	Pramoninės infrastruktūros nusidėvėjimas.	3	↓
15.	Maža mažų ir vidutinių įmonių sukuriama pridėtinė vertė.	5	↑
16.	Maža gyventojų perkamoji galia	4	↓
17.	Neišvystytas pramogų sektorius.	4	↓
18.	Darbo pasiūlos koncentracija vienos įmonių grupės rankose (priklausoma ir pažeidžiama darbo rinka)	5	↑

¹ SSGG analizėje, vertinant veiksmus, priimama, kad didesnis įvertinimas reiškia didesnę svarbą. Kitimo tendencija rodoumatomą veiksmo svarbos pokytį – didėjimą, mažėjimą arba nenumatomą svarbos kitimą.

Eil. Nr.	Galimybės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Gerėjančios eksporto sąlygos dėl narystės ES	5	↑
2.	Galimybė pasinaudoti ES parama verslo plėtrai, žmogiškųjų išteklių kvalifikacijos kėlimui, viešosios verslo infrastruktūros plėtrai.	5	↑
3.	Didėja užsienio turistų srautai į/per Lietuvą.	4	↑
4.	Tiesioginių užsienio investicijų dėl narystės ES didėjimas.	4	↑
5.	Informacinių technologijų panaudojimas ir plėtra versle.	3	↑
6.	Naujų gamybos sričių, technologijų įdiegimas (biokuras).	4	↑
7.	Galimybė plėtoti paslaugų, pramogų ir turizmo sektorių.	4	=
8.	Mažos nekilnojamo turto kainos ir pakankama jo pasiūla	3	↓
9.	Geresnės skolinimosi galimybės verslo plėtrai ir steigimui dėl didesnio šalies patikimumo ir stabilumo sąlygoto narystės NATO ir ES	4	↑
10.	Galimybė pasinaudoti Kauno artumu pramonės ir paslaugų plėtrai, žmogiškųjų išteklių kvalifikacijos kėlimui	3	↑
11.	Narystės NATO galimybių išnaudojimas gaunant karinės pramonės užsakymus	3	↑
12.	Galimybė pritraukti kvalifikuotą darbo jėgą iš Kauno miesto	4	↑

Eil. Nr.	Grėsmės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus mažėjimas ir senėjimas.	4	↑
2.	Kvalifikuotos darbo jėgos migracija į užsienio valstybes.	4	↑
3.	Dėl narystės ES auganti konkurencija.	5	↓
4.	Energetinių išteklių kainų augimas.	4	↓
5.	Sunkias pasekmes galinčių turėti avarijų grėsmė kai kuriose pramonės įmonėse.	3	↓
6.	Darbo jėgos kainos augimas.	4	↑
7.	Žemės ir žemės nuomos kainų didėjimas.	4	↑
8.	Atliekų supirkimo kainų augimas	3	↑
9.	Ūkio persitvarkymai dėl narystės ES	3	↑
10.	Sunkumų Achemos grupės įmonėms atveju smarkiai išaugsiantis nedarbas	5	=
11.	Prekybos trikdžiai su Rusija dėl narystės ES	4	↓
12.	Sunkumai remiant nacionalines įmones ir dėl narystės ES negalėjimas vykdyti savarankiškos užsienio prekybos politikos	3	=
13.	Aukšti ES aplinkosauginiai reikalavimai	4	↑

2.2.2. ŽEMĖS ŪKIS IR KAIMO PLĖTRA

Bendras žemės ūkio naudmenų plotas Jonavos rajono savivaldybėje – 44,01 tūkst. ha, ariamosios žemės – 39,50 tūkst. ha.

Savivaldybėje vyrauja smulkūs ūkininkų ūkiai – 86,7 proc. ūkių plotas nesiekia 10 ha, 7,8 proc. ūkių plotas tarp 10 ir 20 ha ir tik 0,2 proc. ūkių plotas viršija 50 ha.

Jonavos rajono savivaldybės gyventojai mažiau negu vidutiniškai šalyje yra priklausomi nuo žemės ūkio, medžioklės ir miškininkystės. Šiose sferose dirba 11,3 proc. visų užimtųjų gyventojų, kai vidutiniškai šalyje – 19,9 proc.

Žemės ūkio naudmenos užima 46,7 proc. viso Jonavos rajono savivaldybės ploto (Kauno apskrityje – 56,5 proc. viso Kauno apskrities žemės fondo). Tai 7,7 proc. mažiau negu vidutiniškai šalyje.

KAIMIŠKUMAS IR AGRARIŠKUMAS

Stambaus regioninio pramonės centro – Jonavos miesto – įtakoje Jonavos rajono savivaldybėje yra mažiau kaimiška negu vidutiniškai visa šalis. Kaimo gyventojai sudaro 0,6 proc. mažesnę gyventojų dalį negu vidutiniškai šalyje.

Žemės ūkio naudmenos užima 46,7 proc. viso Jonavos rajono savivaldybės ploto (Kauno apskrityje – 56,5 proc. viso Kauno apskrities žemės fondo). Tai 7,7 proc. mažiau negu vidutiniškai šalyje.

Jonavos rajono savivaldybės gyventojai mažiau negu vidutiniškai šalyje yra priklausomi nuo žemės ūkio, medžioklės ir miškininkystės. Šiose sferose dirba 11,3 proc. visų užimtųjų gyventojų, kai vidutiniškai šalyje – 19,9 proc. Kauno apskrityje žemės ūkyje ir miškininkystėje sukurama tik apie 7 proc. apskrities bendrojo vidaus produkto, kai šalyje – apie 11 proc.

KAIMO GYVENTOJAI IR DARBO IŠTEKLIAI

Savivaldybės kaimo vietovės yra tankiai apgyvendintos. Vidutinis kaimo gyventojų tankis yra 20,1 žm./km². Gyventojų amžiaus grupių struktūra kaimo vietovėse yra blogesnė nei mieste: Savivaldybėje darbingo amžiaus gyventojai miesto vietovėse vidutiniškai sudaro 64,5 proc. visų gyventojų, kaimo vietovėse – 58,2 proc. Nepaisant to, kad Jonavos rajono savivaldybės kaimo gyventojų struktūra pagal amžių vis tik yra viena iš geriausių, lyginant su kitomis apskrities savivaldybėmis ir kitomis apskritimis, tačiau pensinio amžiaus gyventojų dalis sparčiai didėja.

Kaime, ypač priemiestinėse zonose, gyventojų bendrasis prieaugis yra teigiamas. Jį lemia ne natūralus gyventojų prieaugis, o teigiamas migracijos į kaimą saldas. Gyventojų migracija iš miesto į kaimą ir atvirkščiai yra intensyvi. Pagrindinės migravimo į kaimą priežastys yra nedarbas ir sunkios pragyvenimo sąlygos miestuose, taip pat miestiečių išikūrimas priemiestinėse gyvenvietėse ir sodininkų bendrijų namuose; grįžimas į kaimą ūkininkauti. Didžiausią migruojančių iš kaimo gyventojų dalį sudaro vidurinės mokyklas baigę jaunuoliai (ypač merginos), išvykstantys tęsti mokslą ar dirbti miestuose, užsienyje.

Problemų turinčių miestiečių migracija didina kaimo socialines problemas, ypač nedarbo ir socialiai remtinų žmonių skaičiaus augimą, socialinės infrastruktūros (ypač mokyklų) plėtros poreikį. Migracija keičia kaimo veidą ir gyvenimo būdą. Priemiestinės gyvenvietės vis daugiau įgyja miesto bruožų. Atvykę į kaimus sunkiai integruojasi į kaimo bendruomeninį gyvenimą, mažai prisideda prie kaimo bendrųjų problemų sprendimo. Jaunimui išvykstant iš kaimo, mažėja kaimo intelektinis, kultūrinis ir verslinis potencialas.

ŽEMĖS ŪKIO SUBJEKTAI

Savivaldybėje tęsiama restitucinio pobūdžio žemės reforma. Kauno apskrities kaimo vietovėse iki 2002 m. vidurio buvo atkurta nuosavybės teisė į 86 proc. prašymuose nurodyto žemės ploto. Vidutinis žemės savininkui grąžintos žemės plotas Kauno apskrityje buvo 5,4 ha. Vykdam agrarinę reformą susiformavo keturios pagrindinės žemės ūkio subjektų organizacinių struktūrų formos: ūkininkų ūkiai; žemės ūkio bendrovės ir kitų formų įmonės; gyventojų sodybiniai ūkiai. Be šių žemės ūkio subjektų, Jonavos rajono savivaldybėje gausu sodininkų bendrijų, kurių nariai, daugiausia miestų gyventojai, užsiima mėgėjiška sodininkyste ir daržininkyste.

9 lentelė. Žemės savininkų ūkiai.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Viso priskaičiuojama	2313	2461	2952	3590	3553	4522	4902
Iš jų ūkininkų registre įregistruotų ūkių skaičius	655	845	1375	957	979	282	338
Vidutinis ūkio dydis, ha	10,5	8,9	9,4	10,3	10,8	14,9	14,1

2003 m. pabaigoje Jonavos rajono savivaldybėje buvo įregistruoti 509 ūkininkų ūkiai (bendra kitimo dinamika pateikiama 9 lentelėje). Pagal registracijos duomenis ūkininkų ūkių vidutinis dydis yra 14,1 ha, kai vidutiniškai šalyje – 15,2 ha, o Kauno apskrityje – 12,2 ha (2002 metų duomenys bei jų lyginimas su kitomis Kauno apskrities savivaldybėmis pateikti 10 lentelėje). Mažesni ūkių vidutinį dydį lemia žemės grąžinimas mažesniais sklypais, o taip pat priemiestinių ūkių specializacijos specifika.

10 lentelė. Ūkininkų ūkių skaičius, dydis ir tankis 2002 m. pradžioje.

Administraciniai vienetai	Ūkininkų ūkių skaičius	Vidutinis ūkio dydis ha	Ūkininkų skaičius 1000 kaimo gyventojų
Iš viso arba vidutiniškai Lietuvoje	29192	17,2	24,8
Kauno apskritis	3920	13,9	20,0
Jonavos rajono savivaldybė	276	15,2	14,4
Kaišiadorių rajono savivaldybė	866	10,5	34,2
Kauno rajono savivaldybė	589	12,2	9,3
Kėdainių rajono savivaldybė	772	15,9	21,9
Prienų rajono savivaldybė (įskaitant Birštono savivaldybės kaimo vietas)	574	11,8	22,8
Raseinių rajono savivaldybė	853	17,7	29,7

Jonavos rajono savivaldybėje vyrauja mažesni nei 10 ha ūkininkų ūkiai. Tai dažniausiai yra šeimos ūkiai, kurių pagrindinės pajamos yra gautos pardavus pieną, daržoves arba šių ūkių savininkams žemės ūkis nėra pagrindinis pragyvenimo šaltinis. Didžiausią žemės ūkio naudmenų plotą užima ūkininkų ūkiai, kurių turimos žemės plotas yra 10 – 20 ha (žr. 11 lentelę).

11 lentelė. Žemės savininkų ūkių skaičius, pagal turimos žemės plotą

Ūkių skaičius (surašymo duomenys) 2003 m.		Ūkių skaičius (ūkininkų ūkių registras) 2003-12-07		Naudmenų plotų suma
		0-1 ha	8	7,26
iki 3 ha	906	1-3 ha	138	333,65
3-5 ha	1349	3-5 ha	84	342,22
5-10 ha	629	5-10 ha	125	906,5
10-20 ha	260	10-20 ha	89	1230,61
20-30 ha	54	20-30 ha	22	546,75
30-50 ha	44	30-50 ha	25	1039,68
50-100 ha	36	50-100 ha	7	472,8
100-200 ha	29	100-500 ha	2	252,73
200-300 ha	6			
300-400 ha	1			
400-500 ha	2			
500 ir daugiau ha	7	500 ir daugiau ha	0	0

Pagrindinės žemės ūkio sritys yra augalininkystė ir gyvulininkystė. Paprastai registruojant ūkininkų ūkius nurodoma, kad bus užsiimama mišria ūkininkavimo veikla. Bet prie populiariųjų sričių Jonavos rajono savivaldybėje galima priskirti javų ir kiaulių auginimą. Daugėja ūkinę veiklą įvairinančių ūkių, kai šalia tradicinio ūkininkavimo imamasi netradicinės žemės ūkio veiklos ar žemės ūkiui alternatyvios veiklos. Populiariausia papildoma ūkininkų ekonominė veikla yra žemės ūkio mechanizuotų darbų ir kitos žemės ūkio paslaugos, taip pat žemės ūkio produktų perdirbimas ir prekyba, medienos perdirbimas, pynimas iš vytelių, kaimo turizmas. Iš netradicinio žemės ūkio šakų populiariausios yra kailinių žvėrelių, ožkų, gėlių, vaistažolių auginimas. Alternatyvia žemės ūkio veikla užsiima 2 ūkininkai, jie augina vaistažoles bei kailinius žvėrelius. Sparčiai populiarėja ekologinis ūkininkavimas (žr. 12 lentelę). Ūkių specializavimo ir veiklos įvairinimo tempus iš esmės riboja ūkininkų motyvacijos, verslumo ir investicijų stoka.

12 lentelė. Specializuoti ūkininkų ūkiai Jonavos rajono savivaldybėje

Ūkininkavimo kryptis	Ūkių skaičius
Bitės	18
Ekologinis ūkis	6
Ėriavedės	2
Žindenės karvės	4
Ožkos	2
Specializuoti pieno ūkiai	3

Kauno apskrityje 100 ha žemės ūkio naudmenų turima 3,2 traktoriaus, kai vidutiniškai šalyje tenka 2,7 traktoriaus. Daugiau kaip 75 proc. apskrityje turimų traktorių priklauso ūkininkams ir kitiems gyventojams. Apsirūpinimas javų kombainais Kauno apskrityje taip pat yra geresnis negu vidutiniškai šalyje, tačiau apsirūpinimas žemės ūkio technika nėra racionalus. Dominuoja pasenusi, su pažangiomis žemės ūkio technologijomis sunkiai suderinama, technika.

Pramonė kaimo vietovėse nėra išplėtotą. Didesnę reikšmę turi durpių gavyba ir medienos perdirbimas.

ŽEMĖS ŪKIO PRODUKTŲ PIRMINĖ GAMYBA

Jonavos rajono savivaldybė yra intensyvios žemdirbystės zonoje. Beveik visos pernelyg šlapios žemės ūkio naudmenos yra nusaustos, tačiau kritiškai pablogėjusi sausinimo įrenginių fizinė būklė. Savivaldybėje palankios sąlygos grūdų, cukrinių runkelių, rapsų, bulvių, daržovių intensyviai ir ekologiškai gamybai. Čia palankios sąlygos ir gyvulininkystės produkcijos gamybos intensyvinimui. Todėl savivaldybės indėlis į bendrąsias šalies žemės ūkio gamybos apimtis yra svarus ir didėjantis. 2002 m. Jonavos rajono savivaldybėje pagaminta 1,2 proc. grūdų, 1,9 proc. cukrinių runkelių, 0,4 proc. daržovių, 0,6 proc. bulvių, 1,9 proc. mėsos, 0,4 proc. kiaušinių, 1,1 proc. pieno bendrosios gamybos šalyje apimties.

Žemės ūkio augalų derlingumas savivaldybėje yra neženkliai didesnis už vidutinius šalyje (žr. 13 lentelę). Tačiau vidutinis derlingumo lygis dar nėra pakankamas gamybos efektyvumui dabartinėmis rinkos sąlygomis užtikrinti. Didesni derlingumai yra modernizuotuose, pažangias technologijas taikančiuose ūkiuose.

13 lentelė. Žemės ūkio augalų derlingumas ir gyvulių produktyvumas.

Rodikliai	Jonavos rajono savivaldybė			Vidutiniškai šalyje		
	1999 m.	2002 m.	Kitimas proc.	1999m.	2002 m.	Kitimas proc.
Derlingumas, 100 kg/ha:						
Grūdinių kultūrų	16,1	30,1	187,0	19,9	27,3	137,2
Cukrinių runkelių	265	323	121,9	284	360	126,8
Bulvių	125	112	89,6	141	154	109,2
Lauko daržovių	89	70	78,7	120	126	105,0
Primelžta pieno vidutiniškai iš karvės, kg.	3377	3660	108,3	3266	4297	131,6

Jonavos rajono savivaldybėje gyvulininkystė yra mažiau išplėtotą nei augalininkystė. Galvijų tankis yra mažesnis negu vidutiniškai šalyje ir kasmet (ypač galvijų prieauglio) mažėja. Kiaulių tankis labai sparčiai didėja ir yra daugiau nei du kartus didesnis negu vidutiniškai šalyje. Gyvulių bandų mažinimas yra prisitaikymo prie nepalankių rinkos sąlygų, o taip pat gamybos intensyvinimo padarinys. Gyvulininkystės produktų gamybos mažėjimo tempai yra žymiai lėtesni negu gyvulių skaičiaus mažėjimo. Tai pasiekama didinant gyvulių produktyvumą. Vidutinis primilžis iš vienos karvės nuo 1999 iki 2002 m. padidėjo 8,3 proc., tačiau buvo net 15 proc. mažesnis nei vidutiniškai Lietuvoje. Kiaulininkystė yra labiau koncentruota stambiose specializuotose įmonėse.

Pagrindinė pirminės žemės ūkio gamybos problema – nepakankamas jos ekonominis efektyvumas. Nepakankamą efektyvumą lemia ne tik sudėtingos rinkos sąlygos bei nepakankama adaptacija prie jų, bet ir žemas gamybos procesų technologinis lygis, apyvartinių lėšų trūkumas, žemės ūkio subjektų nepakankamas organizuotumas, verslumo ir vadybinių gebėjimų trūkumai. Nepakankamas efektyvumas yra žemės ūkio konkurencingumo rinkose problema. Savivaldybėje pagaminta žemės ūkio produkcija yra konkurencinga, jei lyginame su produkcija, pagaminta Rytų ir Vakarų Lietuvos savivaldybėse, tačiau mažai konkurencinga lyginant su produkcija, pagaminta kitose Vidurio Lietuvos savivaldybėse ar užsienio šalyse.

AGROPREKYBA

Jonavos rajono savivaldybėje agroprekybos, ypač žemės ūkio produkcijos supirkimo, tinklas nepakankamai išplėtotas ir nėra palankus gamintojams. Žemės ūkio produkcijos supirkimus vykdo perdirbamosios pramonės įmonės per joms priklausančių supirkimo punktų tinklą arba be jo mažesniais apimtimis superka mažmeninės prekybos tinklai. Didelė produkcijos dalis, ypač mėsos, bulvių, vaisių ir daržovių, vis dar parduodama turguose. Pieno supirkimo punktų tinklas yra retas. Supirkimo punktai neatitinka ES sanitarijos standartų.

Žemės ūkio subjektai veiklai vykdyti būtinas priemones ir kitus išteklius perka iš įmonių-gamintojų ar jų atstovybių. Žemės ūkio subjektai turi itin palankias sąlygas apsirūpinti trąšomis, nes Savivaldybės teritorijoje yra stambi trąšų gamybos įmonė. Kauno apskrityje yra daugelio žinomų įmonių, užsiimančių chemikalų žemės ūkiui gamyba ir prekyba, taip pat kai kurių žemės ūkio technikos gamybos firmų filialai ir atstovybės.

Jaučiamos valdžios ir savivaldos institucijų pastangos padėti žemės ūkio subjektams ir jų rinkos partneriams spręsti rinkodaros problemas. Su šių institucijų parama organizuojamos žemės ūkio mugės ir parodos, vykdoma užsienio partnerių paieška.

ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ (SSGG) ANALIZĖ

Eil. Nr.	Stiprybės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Nusausinta didžioji dalis pernelyg šlapių žemės plotų.	4	↓
2.	Gyventojai mažiau nei vidutiniškai šalyje priklausomi nuo žemės ūkio, medžioklės ir miškininkystės.	4	↑
3.	Sąlyginai konkurencinga žemės ūkio produkcijos gamyba.	5	=
4.	Pigi darbo jėga žemės ūkio sektoriuje.	3	↓
5.	Gyventojų koncentracija gyvenvietėse.	2	=
6.	Pastoviai atnaujinama kaimo infrastruktūra- vandentiekis, kelių tinklas.	4	↑
7.	Graži gamta.	3	=
8.	Priemiesčio teritorijos tinkamos gyvenamųjų kvartalų plėtrai.	4	↑

Eil. Nr.	Silpnybės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Vyrauja smulkūs ūkininkų ūkiai.	4	↓
2.	Kaime yra santykinai mažesnė dalis darbingų gyventojų nei mieste.	5	↑
3.	Gyventojų senėjimas kaime.	3	↑
4.	Dėl didėjančios migracijos iš miesto vietovių augančios socialinės problemos kaimo vietovėse.	4	↑
5.	Patenkinama kaimo infrastruktūros įrenginių būklė.	3	↓
6.	Nedidelis kaimo gyventojų aktyvumas ieškant finansavimo galimybių.	4	↓
7.	Žema kaimo gyventojų kvalifikacija.	4	↑
8.	Nepakankamas alternatyvių pajamų šaltinių ir verslų skaičius kaimiškiose vietovėse.	5	↓
9.	Prasta melioracijos įrenginių būklė.	4	↑
10.	Kertami miškai.	3	↓
11.	Mažos gyventojų, dirbančių žemės ūkyje, pajamos.	5	↑
12.	Dominuoja natūrinis ūkis.	5	↓
13.	Lėtas kaimo bendruomenių kūrimasis, iniciatyvos stoka.	4	↓
14.	Kooperacijos stoka.	3	↓

Eil. Nr.	Galimybės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Galimybė pasinaudoti tiesioginėmis išmokomis žemės ūkio subjektams.	5	↑
2.	Ūkininkų ūkių stambėjimas dėl įvairių skatinimo formų.	4	↑
3.	Gyventojų kvartalų projektavimas mažo derlingumo žemėse.	3	↑
4.	Galimybės pasinaudoti struktūrinių fondų parama žemės ūkio plėtrai.	4	=
5.	Alternatyvių verslų plėtra.	3	↑
6.	Ekologinės žemdirbystės plėtojimas.	4	↑
7.	Gamybos įmonių kėlimasis į kaimiškasias gyvenvietes dėl pigesnės darbo jėgos.	4	↑
8.	Infrastruktūros tinklų gerinimas pasinaudojant ES finansine parama.	4	↑
9.	Žemės ūkio produkcijos panaudojimas biokuro gamybai.	3	↑
10.	Finansinė parama bendruomenių iniciatyvoms.	4	↑
11.	Laisvų mažo našumo žemės plotų apsodinimas miškais.	3	↑

Eil. Nr.	Grėsmės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Pirmaisiais ES narystės metais žemės ūkiui bus mokamos mažesnės išmokos nei dabartinėse ES šalyse.	5	↓
2.	Kvalifikuotos darbo jėgos nutekėjimas į miestus ir kitas valstybes.	5	↑
3.	Nepakankamas kaimo infrastruktūros plėtros ir modernizavimo finansavimas.	4	↓
4.	Nesusiformavusi žemės rinka.	3	↓
5.	Didelė žemės ūkio produktų konkurencija ES rinkoje.	3	↑
6.	Nepasinaudojimas struktūrinių fondų finansavimu dėl kvalifikacijos ar iniciatyvumo stokos.	4	=
7.	Regioninės politikos nebuvimas.	4	↓
8.	Socialinės infrastruktūros nykimas kaime.	5	↓
9.	Smulkių ūkių nykimas.	4	↑
10.	Tekstilės pramonės iškėlimas į pigesnės darbo jėgos teritorijas.	4	↑

2.2.3. ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI IR VIEŠOSIOS PASLAUGOS

Jonavos rajono savivaldybėje 2003 m. pabaigoje buvo 43 švietimo įstaigos bei 2 neformaliojo ugdymo švietimo įstaigos – Meno mokykla bei Kūno kultūros ir sporto centras.

Jonavos rajono savivaldybėje 31 bendrojo lavinimo mokykloje 2002-2003 mokslo metų pradžioje mokėsi 9113 moksleivių. Bendrojo lavinimo mokyklų mokytojų, įgijusių aukštąjį išsilavinimą, dalis buvo 84,6 proc.

Jonavos rajono savivaldybėje yra 106 valstybės saugomi Kultūros paveldo objektai.

Jonavos rajono savivaldybėje yra viešoji biblioteka su 16 filialų, kurios turi sukaupę 263 tūkst. knygų egzempliorių.

Jonavos rajono savivaldybėje 2002 m. užregistruota 22,2 proc. mažiau nusikaltimų nei 1997 m. Užregistruotų nusikaltimų skaičius, tenkantis 10000 gyventojų, buvo 5 proc. mažesnis nei vidutiniškai Kauno apskrityje ir 6,1 proc. mažesnis nei vidutiniškai šalyje.

Jonavos rajono savivaldybėje 2003 m. pabaigoje buvo 1 ligoninė, 2 pirminiai sveikatos priežiūros centrai, 4 ambulatorijos, 3 privačios pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigos.

Savivaldybėje yra žymiai mažesnis nei vidutiniškai Lietuvoje ir Kauno apskrityje sergamumas venerinėmis ligomis ir piktybiniais navikais.

Socialiai remtinų žmonių skaičius nuolat auga ir 2002 m. siekė 3219, t.y. 6,2 proc. visų Jonavos rajono savivaldybės gyventojų.

ŠVIETIMAS

Jonavos rajono savivaldybėje 2003m pabaigoje buvo 43 švietimo įstaigos bei 2 neformaliojo ugdymo švietimo įstaigos – Meno mokykla bei Kūno kultūros ir sporto centras. Net 18 ugdymo įstaigų buvo Jonavos mieste, likusios – kaimo seniūnijose (žr. 14 lentelę). Veikia Politechnikos mokykla, kurios steigėjas – Švietimo ir mokslo ministerija.

14 lentelė. Jonavos rajono savivaldybės švietimo ir ugdymo įstaigų skaičius 2003 m. pabaigoje.

	Ikimokyklinio	Pradinio	Pagrindinio	Vidurinio	Iš viso
Jonavos miesto seniūnija	5	3	6	4	18
Bukonių seniūnija	1	1	1	0	3
Dumšių seniūnija	1	1	1	0	3
Kulvos seniūnija	2	2	2	0	6
Ruklos seniūnija	1	0	0	1	2
Šilų seniūnija	0	1	1	0	2
Upninkų seniūnija	1	0	1	0	2
Užusalių seniūnija	0	1	1	0	2
Žeimių seniūnija	1	2	1	1	5
Viso:	12	11	14	6	43

Ikimokyklinio ugdymo įstaigose Jonavos rajono savivaldybėje 2002 m. 100 vaikų teko 73 vietos. Ikimokyklinių įstaigų tinklas platus, tenkinami gyventojų poreikiai mieste ir seniūnijose. Savivaldybėje 31 bendrojo lavinimo mokykloje 2002-2003 mokslo metų pradžioje mokėsi 9113 moksleivių, tame skaičiuje vienoje gimnazijoje – 703 gimnazistai, Meno mokykloje mokėsi 538 vaikai, Kūno kultūros ir sporto centre – 665 (žr. 14 lentelę). Bendrojo lavinimo mokyklų mokytojų, įgijusių aukštąjį išsilavinimą, buvo 84,6 proc. Politechnikos mokykloje mokosi 515 moksleivių.

Darželiuose ir mokyklose yra priešmokyklinės vaikų grupės. Kai kurios ugdymo įstaigos yra specializuotos (pvz., vaikų reabilitacijos centras – mokykla „Bitutė“, kurioje mokosi įvairaus amžiaus negalią turintys vaikai). Jonavoje taip pat veikia Jaunimo mokykla bei Suaugusiųjų švietimo centras. VŠĮ Suaugusiųjų mokymo centre, kuriame sudarytos sąlygos mokymuisi visą gyvenimą, įkurta VDU nuotolinio mokymo grupė. Joje studijuoja 37 Ugdymo vadybos magistrantai.

Švietimo, kultūros ir sporto skyriuje parengta „Informacijos ir komunikacijos technologijos diegimo rajono bendro lavinimo mokyklose programa 2004 metais“, kasmet rengiamos „Vaikų ir paauglių nusikalstamumo prevencijos“, „Vasaros poilsio“ programos. Nuo 2004 m. savivaldybės

mokyklų finansavimui naudojamas „Moksleivio krepšelis“. Šiuo metu yra renovuojamos švietimo ir ugdymo įstaigos, likusių mokyklų renovavimui numatoma teikti paraiškas struktūrinių fondų paramai gauti. Moksleivių skaičiaus pasiskirstymas pagal ugdymo įstaigas pateikiamas 15 lentelėje.

15 lentelė. Moksleivių skaičiaus pasiskirstymas pagal ugdymo įstaigas 2003 m. pabaigoje

	Ikimokyklinio	Pradinio	Pagrindinio	Vidurinio	Iš viso
Jonavos miesto seniūnija	1162	1038	3335	2897	8432
Bukonių seniūnija	17	37	226	0	280
Dumšių seniūnija	41	10	149	0	200
Kulvos seniūnija	34	31	236	0	301
Ruklos seniūnija	122	0	0	430	552
Šilų seniūnija	0	64	133	0	197
Upninkų seniūnija	20	0	194	0	214
Užusalių seniūnija	0	27	144	0	171
Žeimių seniūnija	20	41	103	260	424
Viso:	1416	1248	4520	3587	10771

KULTŪRA

Jonavos rajono savivaldybėje kasmet birželio mėnesį vyksta tradicinė Jonavos šventė – Joninės. Aktyvi Savivaldybės teatro veikla. Antrus metus iš eilės vyksta mėgėjų teatrų festivalis „Aidas“, teatro šventė HOMO LUDENS.

Jonavos rajono savivaldybėje yra 106 valstybės saugomi Kultūros paveldo objektai. Iš jų 39 nekilnojamosios kultūros vertybės, įrašytos į Lietuvos Respublikos Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, 37 objektai įrašyti į senos apskaitos Kultūros paminklų sąrašus, 30 objektų (neveikiančios kapinės) įrašyta į Kultūros paveldo mokslinio centro sąrašus.

Pagal Kultūros paveldo objektų apskaitos rūšis (žr. 16 lentelę) kultūros paveldo objektai skirstomi į: archeologijos, architektūros, laidojimo vietas, istorines ir mitologines vietas.

16 lentelė. Kultūros paveldo objektų apskaitos rūšys

Kultūros paveldo rūšys	Seniūnijos									
	Jonavos	Bukonių	Dumšių	Kulvos	Ruklos	Šilų	Upninkų	Užusalių	Žeimių	Iš viso
Archeologijos	3		1	6	3	5	15			33
Architektūros	4	2	1	2		4		1	9	23
Laidojimo	6	6		5	1	7	6	1	10	42
Istorinės	1			1		1	2		1	6
Mitologinės								2		2
Iš viso	14	8	2	14	4	17	23	4	20	106

Archeologijos kultūros paveldo vietos išsidėsčiusios prie Neries ir Šventosios upių. Daugiausia jų yra Upninkų (15) seniūnijoje, mažiau – Kulvos (5), Šilų (3), Ruklos (3), Jonavos miesto (3), Dumšių (1) seniūnijose.

Šilų ir Žeimių kraštas nuo seno garsėjo geromis žemėmis, todėl ten kūrėsi dvarininkai. Šiame krašte gausu architektūros paveldo objektų – buvusių dvarų sodybos. Dėl gausaus gyventojų skaičiaus yra nemažai išlikusių senųjų kapinių. Šiluose jų yra 7, Žeimių seniūnijoje – 10.

Per Jonavą ėjo Varšuvos – Peterburgo traktas, todėl yra išlikusios ir 2 Arklių pašto stotys – Jonavoje ir Turžėnuose.

Pagal apskaitos duomenis Kultūros paveldas skirstomas į senovės gyvenvietes, piliakalnius, pilkapius, senkapius, kapines, kapus ir t.t.

SPORTAS

Jonavos rajono savivaldybės sporto bazė yra pakankamai išplėtotą, tačiau ją būtina gerinti. Yra miesto stadionas su nauja danga. Miesto Kūno kultūros ir sporto centras labai populiarus: jame yra didelė salė ir baseinas. Pagal atskirą programą moksleiviai mokomi plaukti nemokamai. Šią programą finansuoja Jonavos rajono savivaldybė.

BIBLIOTEKOS

Jonavos rajono savivaldybėje yra Viešoji biblioteka ir 16 filialų. Biblioteka yra sukaupusi 263 tūkst. knygų egzempliorių, t.y. 503 egzempliorius 100 gyventojų, o tai sudaro tik 56,4 proc. Lietuvos ir 69,4 Kauno apskrities vidurkio. 2002 m. Jonavos rajono savivaldybės biblioteka turėjo 11 tūkst. skaitytojų, išdavė 420 knygų ir žurnalų. Vienai bibliotekai vidutiniškai teko 15,5 tūkst. knygų ir žurnalų. Nors vienam skaitytojui vidutiniškai teko 24 knygų ir žurnalų egzemplioriai ir buvo daug mažiau nei vidutiniškai Lietuvoje (36 egz.), tačiau knygų ir žurnalų skaitomumas, matomas pagal išduotų knygų ir žurnalų kiekį vienam skaitytojui (38 egz.), žymiai lenkė Kauno apskrities (28 egz.) ir Lietuvos (31 egz.) vidurkius.

NUSIKALSTAMUMAS

Jonavos rajono savivaldybėje užregistruotų nusikaltimų skaičius turi tendenciją, nors ir nežymiai, mažėti. 2002 m. užregistruota 22,2 proc. mažiau nusikaltimų nei 1997 m. (žr. 17 lentelę). Užregistruotų nusikaltimų skaičius, tenkantis 10000 gyventojų, buvo 5 proc. mažesnis nei vidutiniškai Kauno apskrityje ir 6,1 proc. mažesnis nei vidutiniškai šalyje.

Kriminalinių nusikaltimų skaičius per 1997-2002 m. laikotarpį sumažėjo 25,6 proc., tačiau net 21 proc. padidėjo ekonominių nusikaltimų skaičius. Neblaivių asmenų padarytų nusikaltimų skaičius išliko pastovus, grupinių nusikaltimų sumažėjo 22,3 proc., tačiau smarkiai – net 43 proc. – išaugo nepilnamečių įvykdytų nusikaltimų skaičius. Pakartotinai nusikaltusių asmenų padarytų nusikaltimų skaičius 2002 m. buvo 32,7 proc. didesnis nei prieš penkerius metus.

Jonavos rajono savivaldybėje išaiškinama 4 proc. daugiau nusikaltimų nei vidutiniškai Lietuvoje ir 9 proc. daugiau nei vidutiniškai Kauno apskrityje.

17 lentelė. Nusikalstamumo lygis Jonavos rajono savivaldybėje.

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
10000 gyventojų tenka užregistruotų nusikaltimų	243	235	230	214	216	197
Nusikaltimų išaiškinimas	41,3 %	33,3 %	47,1 %	55,5 %	46,6 %	51,3 %

SVEIKATOS APSAUGA

Jonavos rajono savivaldybėje 2003 m. pabaigoje buvo 1 ligoninė, 2 pirminiai sveikatos priežiūros centrai, 4 ambulatorijos, 3 privačios pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigos. Vėl Jonavos ligoninėje buvo 170 lovų. 2002 m. 10000 savivaldybės gyventojų teko 43,1 lovos, daugiau kaip 2 kartus mažiau nei vidutiniškai Lietuvoje. Savivaldybėje veikia 21 privati vaistinė ir 13 privačių stomatologijos kabinetų, 2 privatūs ginekologijos kabinetai, 1 privatus odos ir venerinių ligų kabinetas, 3 privatūs okulistų kabinetai.

Jonavos rajono savivaldybėje 2002 m. buvo 131 gydytojas, 10000 gyventojų teko 25,1 gydytojo, tai 37,3 proc. mažiau nei vidutiniškai Lietuvoje ir 42,3 proc. mažiau nei vidutiniškai Kauno apskrityje. Tačiau šie rodikliai nėra labai blogi, jei įvertinsime, kad visai greta Jonavos rajono savivaldybės yra Lietuvos medicinos centras – Kaunas, kuriame sukoncentruotas aukščiausios kvalifikacijos medicinos personalas, todėl Savivaldybėje nėra būtina teikti visas paslaugas.

Jonavos rajono savivaldybėje 2002 m. 10000 gyventojų teko 6,7 stomatologo – tiek, kiek vidutiniškai Lietuvoje.

Savivaldybėje yra žymiai mažesnis nei vidutiniškai Lietuvoje ir Kauno apskrityje sergamumas venerinėmis ligomis ir piktybiniais navikais.

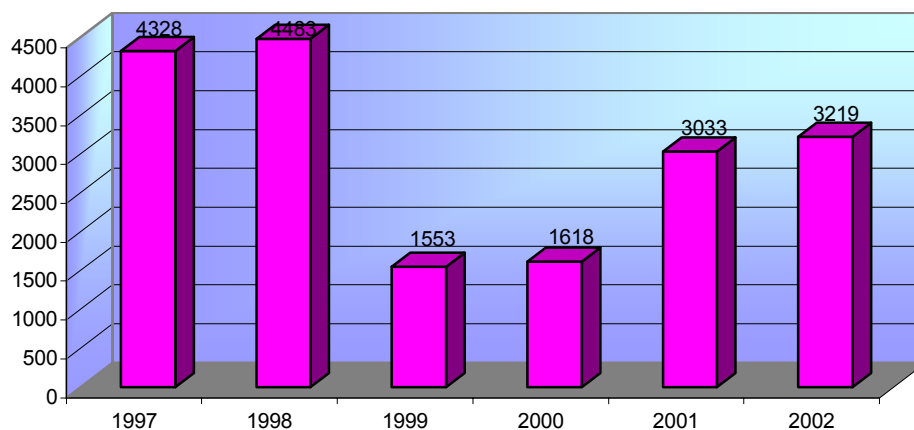
SOCIALINĖ APSAUGA

Sėkminga ūkio plėtra sudaro visuomenės nariams socialiai teisingas galimybes įgyti, plėtoti bei išnaudoti sugebėjimus, siekiant pageidaujamos gyvenimo kokybės, o taip pat suteikia galimybes užtikrinti reikiamą socialinės apsaugos lygį tiems žmonėms, kurie dėl įvairių priežasčių negali pragyventi iš darbo ir kitokių pajamų.

Lietuvoje, kaip ir daugelyje pereinamojo laikotarpio šalių, socialinių problemų sprendimas daugiausia vykdomas valstybės, savivaldybių biudžetų, bei Valstybinio socialinio draudimo ir Privalomojo sveikatos draudimo fondų lėšomis. Statistikos departamento duomenimis, bendros išlaidos socialinei ir sveikatos apsaugai 2000 metais sudarė 15,8 proc. BVP.

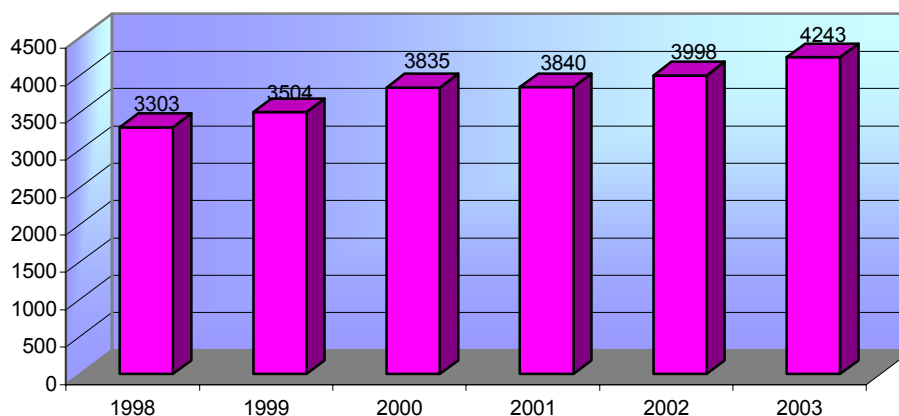
Jonavos rajono savivaldybėje veikia šios socialinių paslaugų įstaigos: vaikų globos namai, neįgaliųjų veiklos centras, senelių pensionatas, nakvynės namai, dvi šeimos.

Socialiai remtinų žmonių skaičius nuolat auga ir 2002 m. siekė 3219, t.y. 6,2 proc. visų Jonavos rajono savivaldybės gyventojų (žr. 23 pav.).

23 pav. Socialiai remtinų žmonių skaičius Jonavos rajono savivaldybėje.

Neįgaliųjų skaičius per 1998 – 2003 m. laikotarpį išaugo 28,5 proc. ir siekė 8,1 proc. visų Jonavos rajono savivaldybės gyventojų (žr. 24 pav.).

24 pav. Neįgaliųjų skaičius Jonavos rajono savivaldybėje

Socialinės išmokos per 1998-2003 m. nuolat augo ir 2003 m. siekė 7910 tūkst. Lt, t.y. 75 proc. daugiau nei 1998 m. Vienam gyventojui tenkančios socialinės išmokos per minėtą laikotarpį išaugo nuo 82,27 Lt iki 151,42 Lt (žr. 18 lentelę).

18 lentelė. Socialinės išmokos, tūkst. Lt

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Pagal valstybinių pašalpų įstatymą	2612,2	4557	4839,2	4844,6	5226,7	4945
Parama mirties atveju	395	410	412,5	441,1	450	455
Socialinės pašalpos	1452	1489	1634	2036,8	2203,3	2400
Kitos	77,6	98	98,3	90,4	125	110
Iš viso:	4536,8	6554	6984	7412,9	8005	7910
Socialinės išmokos 1 gyventojui, Lt	82,27	118,50	126,01	133,65	153,35	151,42

Jonavos rajono savivaldybėje socialinės paslaugos ir materialinė parama skiriamos (žr. 19 lentelę):

- Šeimai ir vaikams (informacijos teikimas, konsultavimas, maitinimo organizavimas, pagalba namuose, dienos globa).
- Negalios žmonėms (informacijos teikimas, konsultavimas, maitinimo organizavimas, specialiosios transporto paslaugos, aprūpinimas kompensacine technika, būsto ir aplinkos pritaikymas, pagalba namuose, dienos globa, socialinės reabilitacijos paslaugos, stacionari globa).
- Seniems asmenims (informacijos teikimas, konsultavimas, maitinimo organizavimas, specialiosios transporto paslaugos, aprūpinimas kompensacine technika, pagalba namuose, dienos globa, stacionari globa).
- Rizikos grupių asmenims (informacijos teikimas, konsultavimas, maitinimo organizavimas, socialinės reabilitacijos paslaugos, laikinas apgyvendinimas).
- Beglobiams vaikams (informacijos teikimas, konsultavimas, dienos globa, laikinas apgyvendinimas, stacionari globa).

19 lentelė. Suteikta materialinė parama (žmonių skaičius)

	2001	2002
Vienkartinė materialinė parama	554	541
<i>Soc. paramos skyriuje</i>	<i>100</i>	<i>179</i>
<i>Mero rezerve</i>	<i>454</i>	<i>362</i>
Nemokamo maitinimo talonai	1694	1577
<i>Mieste</i>	<i>451</i>	<i>364</i>
<i>Kaime</i>	<i>1243</i>	<i>1213</i>
Socialinės paslaugos:		
Senelių pensionate glojami	80	80
Vaikų globos namuose	93	101
Neigaliųjų veiklos centre	17	17
Nakvynės namuose	30	30
Soc. paslaugos teikiamos mieste vienišiesiems asmenims	45	59
Kaimo seniūnijose paslaugos epizodiškai teikiamos	222	242
Neigaliesiems paskirta kompensacinės technikos	291	400
Iš viso socialinė paslauga suteikta	778	929
Iš viso socialinė parama suteikta	3026	3047

APSIRŪPINIMAS GYVENAMUOJU PLOTU

1998 m., pasibaigus gyvenamųjų patalpų lengvatinio privatizavimo laikotarpiui, didžioji dalis būsto fondo savivaldybėje (95,5 proc.) tapo privačia nuosavybe. Likęs neprivatizuotas būstas (apie

4,5 proc.) šiuo metu sudaro socialinio būsto fondą ir pagal Valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymą yra nuomojamas mažas pajamas turintiems savivaldybės gyventojams.

Po 1990 m. būsto statyba rajone labai sumažėjo. Šį mažėjimą lėmė sumažėjęs tiesioginis valstybės finansavimas. Privatus sektorius šio mažėjimo nekompensuoja. Naujo būsto statyba rajone vystosi silpnai ir dėl didelių statybos kainų, mažų gyventojų pajamų bei sąlyginai pigaus būsto daugiabučiuose namuose.

Didžioji dalis daugiabučių namų yra statyti 1970-1990 metais ir yra smarkiai susidėvėję. Iki 1996 metų būsto atnaujinimo projektai beveik nebuvo įgyvendinami. Nuo 1996 m. gyvenamųjų namų bendrijoms atsirado galimybė pasinaudoti parama, teikiama pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Pasaulinio banko iniciatyva pradėtas būsto atnaujinimo ir energijos taupymo programas. Ja Savivaldybėje pasinaudojo vos keletas bendrijų. Bendrijų rėmimo fondą yra įsteigusi ir rajono savivaldybės taryba. Nežiūrint patrauklių rėmimo sąlygų, bendrijos rajone kuriasi vangiai. Pagrindinė priežastis, stabdanti bendrijų kūrimąsi, vėl gi yra mažos gyventojų pajamos. Žymi dalis savivaldybės gyventojų nesusimoka už teikiamas komunalines paslaugas arba vos išgali būstą išlaikyti, todėl yra nerealu tikėtis, kad gyventojai artimiausiu metu bus pajėgūs skirti lėšų daugiabučių namų šiltinimo, atnaujinimo ir renovacijos darbams.

Neaukštos butų kainos leidžia daliai rajono gyventojų apsirūpinti būstu be valstybės pagalbos. Didesnes ir vidutines pajamas gaunančios šeimos dažnai būstą įsigyja naudodamiesi bankų ir kitų finansinių įstaigų siūlomais būsto kreditais. Nuo 1995 metų, vykdant respublikines gyventojų apsirūpinimo gyvenamosiomis patalpomis programas, teikiami ir valstybės remiami kreditai, kuriais jau pasinaudojo 138 rajono šeimos.

Mažas pajamas gaunančios ir būsto neturinčios šeimos yra priverstos būstą nuomotis.

Savivaldybėje neišvystytas privatus būsto nuomos sektorius. Privatūs būstai nuomojami dažniausiai savininko nustatytais sąlygomis, neapibrėžtam laikotarpiui. Didelė dalis privataus būsto nuomininkų negali pasinaudoti mokesčių už šildymą ir vandenį kompensavimo tvarka. Tokie nuomininkai dažnai yra priversti kraustyti iš vieno nuomojamo būsto į kitą. Dėl šių priežasčių privataus būsto nuoma savivaldybėje nėra populiari.

Savivaldybės socialinis būstas nuomojamas nuomininkams patrauklesnėmis sąlygomis, tačiau socialinio būsto kiekis rajone negali patenkinti nuomojamo būsto poreikio. Eilėse socialinio būsto nuomos laukia per 350 šeimų. Tuo tarpu išnuomojama per metus tik apie 50 būstų. Nemaža nuomojamo socialinio būsto dalis yra Ruklos miestelyje. Būstas Rukloje daliai nuomininkų yra nepatrauklus dėl papildomų transporto išlaidų, jei šeimos nariai dirba Jonavoje ar Kaune. Didžioji dalis savivaldybės nuomojamo būsto – tai butai su visais komunaliniais patogumais. Būstas be komunalinių ar su daliniais komunaliniais patogumais nesiekia 15 proc. viso socialinio būsto fondo. Atsižvelgiant į tai, kad socialinis būstas nuomojamas mažas pajamas turinčioms šeimoms, savivaldybei ypač aktualu būtų didinti nuomojamo būsto be komunalinių patogumų skaičių. Toks būstas padėtų spręsti ir skolininkų problemas. Atsirastų galimybė šeimoms pasiūlyti būstą, kurio išlaikymas nebūtų problema nei pačiai šeimai, nei paslaugas teikiančioms bendrovėms.

Jonavos rajono savivaldybėje mieste yra 260 daugiabučių namų, kaime – 40. Iš viso Jonavos rajono savivaldybėje yra 20811 būstų, iš jų 931 municipalinis būstas ir 19880 privačių būstų. Didžioji dalis būstų (15314) yra daugiabučiuose namuose, statytuose 1970-1990 m. Gyventojai vangiai kuria bendrijas, nes bijoma nemokių bendrijų narių naštos. Daugiabučių namų būklė prasta. Daugumai jų reikalingas stogo remontas, šilumos mazgų, vandentiekio ir kanalizacijos renovacija, aktualios apšiltinimo problemos. Mieste naujai statomi individualūs, vienbučiai namai.

Bendrojo naudojimo objektus mieste ir Ruklos miestelyje administruoja UAB „Jonavos paslaugos“.

ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ IR VIEŠŲJŲ PASLAUGŲ STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ (SSGG) ANALIZĖ

Eil. Nr.	Stiprybės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Didžioji dalis mokytojų yra įgiję aukštąjį išsilavinimą.	4	=
2.	Išplėtotas įstaigų, teikiančių socialines paslaugas skaičius (reabilitacijos įstaigos).	3	↑
3.	Mažėjantis nusikalstamumas.	4	↑
4.	Sąlyginai mažesnis nei vidutiniškai Lietuvoje sergamumas venerinėmis ligomis ir piktybiniais navikais.	3	↑
5.	Išlikęs kultūros įstaigų tinklas su filialais seniūnijose.	4	↓
6.	Netoli savivaldybės yra Kauno miestas, kuriame platus švietimo, mokslo ir kultūros įstaigų tinklas.	3	=
7.	Ikimokyklinių įstaigų skaičius tenkina paklausą.	4	↓
8.	Pigi vaikų auklių darbo jėga.	2	↓

Eil. Nr.	Silpnybės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Nepakankamas socialinių paslaugų teikimas vienišiams ir seniems žmonėms namuose.	3	↑
2.	Nepakankama daugelio įstaigų materialinė bazė.	5	↓
3.	Nepakankamas rūpinimasis jaunimo laisvalaikio ir užimtumo.	4	↓
4.	Prasta kultūros paveldo objektų būklė.	3	↑
5.	Nepakankamai gera sporto bazių būklė.	3	↑
6.	Nepilnamečių nusikaltimų skaičiaus augimas.	5	↑
7.	Augantis socialiai remtinų asmenų skaičius.	4	↓
8.	Augantis neįgaliųjų skaičius.	4	=
9.	Prasta daugiabučių namų būklė.	4	↑
10.	Žemas gyventojų pajamų lygis.	5	↓

Eil. Nr.	Galimybės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Distancinio, neformalaus ugdymo galimybių plėtojimas.	3	↑
2.	Dalyvavimas įvairių fondų programose švietimo ir socialinės saugos sistemų plėtrai, gyvenamosios aplinkos kokybės kėlimui.	3	↑
3.	Švietimo įstaigų renovacijos programos.	4	↑
4.	Švietimo įstaigų kompiuterizavimo programos.	4	↓
5.	Galimybės gyventojams mokytis, šviestis netoli esančiame Kauno mieste.	3	=
6.	Pedagogų kvalifikacijos kilimas.	4	↑
7.	Galimybės plėsti vienbučių namų statybą netoli Kauno esančiose apylinkėse.	2	↑
8.	Galimybės pasinaudoti būsto kreditavimo programomis daugiabučių namų renovacijai ir gyvenamojo būsto įsigijimui.	4	=
9.	Kylančio pragyvenimo lygio pasėkoje gyvenamosios aplinkos kokybės gerėjimas.	4	↑
10.	Popamokinės veiklos sąlygų gerėjimas	4	↑
11.	Didėsiantys atlyginimai didins gyventojų mokumą, perkamąją galią.	5	↑

Eil. Nr.	Grėsmės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Kvalifikuotų pedagogų emigravimas į kitus miestus, valstybes, perėjimas į verslo struktūras.	5	↑
2.	Depopuliacija ir su tuo susijęs ugdymo įstaigų likvidavimas.	5	↑
3.	Mažas gimstamumas.	5	↑
4.	Ikimokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogų bedarbystė.	4	↑

2.2.4. INFRASTRUKTŪRA IR APLINKOS APSAUGA

Jonavos rajono savivaldybę kerta tarptautinė magistralė Kaunas-Daugpilis. Savivaldybėje esančių kelių ilgis yra 1198 km, tame skaičiuje 300 km valstybinės reikšmės kelių (su asfaltbetonio danga 180 km) bei 898 km Savivaldybės vietinės reikšmės kelių (su asfaltbetonio danga 145 km). Miesto gatvių ilgis – 65 km, iš jų su pagerinta danga – 60 km.

Jonavos rajono savivaldybės teritorijoje esančių elektros tinklų linijų ilgis sudaro apie 1400 km.

Jonavos rajono savivaldybės kaimiškose seniūnijose 46 procentai gyventojų naudoja šachtinių šulinių vandenį. Ištyrus tik nedidelės dalies šulinių vandens kokybę galima daryti išvadą, kad apie 50 procentų šulinių yra padidintas nitratai kiekis.

Jonavos rajono savivaldybėje eksploatuojama 11 sąvartynų, kurių plotas yra 26 ha.

Pagrindinis oro teršėjas Jonavoje yra AB „Achema“. Bendrovėje 2000 m. įdiegta aplinkos apsaugos vadybos sistemos ISO 14001 standartas.

KELIŲ TRANSPORTO INFRASTRUKTŪRA

Jonavos rajono savivaldybę kerta tarptautinė magistralė Kaunas-Daugpilis. Savivaldybėje esančių kelių ilgis yra 1198 km, tame skaičiuje 300 km valstybinės reikšmės kelių (su asfaltbetonio danga 180 km) bei 898 km savivaldybės vietinės reikšmės kelių (su asfaltbetonio danga 145 km). Miesto gatvių ilgis – 65 km, iš jų su pagerinta danga – 60 km. Savivaldybės kelių būklę būtina gerinti, kelio dangos kokybė nepakankama. Ypač daug problemų kaimo keliuose. Dėl lėšų trūkumo keliai blogai prižiūrimi, tai sukelia nepatogumų gyventojams bei visuomeniniam transportui.

Išskirtinai bloga ir dėmesio reikalaujanti kelių būklė Dumsių, Užusalių seniūnijose. Keliai į Gaižiūnų geležinkelio stotį, sodų bendrijas „Pušynas“, „Ežerėlis“, Bartonis, Zatyšius, Didįjį Raistą labai susidėvėję, duobėti. Minėtiems ir kitiems keliams būtinas kapitalinis remontas.

VANDENS TRANSPORTAS

Lietuvoje yra 788 km vidaus vandens kelių, kurių 379,7 km. eksploatuojama keleivių ir krovinių gabenimui. Vandens transporto vystymui Jonavos rajono savivaldybėje numatoma panaudoti Neries upę. Tai būtų pramoginė – rekreacinė laivyba, garantuojanti puikų susisiekimą su vienu svarbiausių šalies vandens kelių – vidaus vandens keliu Nemuno upe Kaunas-Jurbarkas-Klaipėda, be to, šis kelias ir Kauno upių uostas įtraukti į Europos svarbiausių tarptautinės reikšmės (TINA) vidaus vandenų kelių tinklą. Taip pat vidaus vandens keliams Kaunas - Klaipėda ir keliui Kuršių mariomis yra priskirti Jungtinių Tautų vidaus vandens kelių maršrutai E41 ir E70, kurie Kauną per Klaipėdos uostą jungia su tarptautiniais laivybos maršrutais, o per Kaliningrado regioną su Vakarų Europos vidaus vandens kelių sistema.

RYŠIAI

Jonavos rajono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, pastebima tendencija, jog AB „Lietuvos telekomas“ vartotojų mažėja, o mobilaus ryšio vartotojų skaičius didėja. 2000 m. Jonavos rajono savivaldybėje 100 gyventojų teko 26,5 pagrindinių telefono tinklo linijų butuose, o jau 2002 m. tik 16,5.

ORO TRANSPORTAS

Greta Jonavos rajono savivaldybės veikiantis Kauno oro uostas, esantis 14 km į pietvakarius nuo Jonavos miesto, yra įtrauktas į ateities TINA tinklą. Jo kilimo-tūpimo tako ilgis yra 3250 m., plotis 45 m. Oro uosto pralaidumas per valandą: 6 orlaiviai ir 200 keleivių. Didžiąją dalį skrydžių, vykdomų į Kauno oro uostą, sudaro krovininiai skrydžiai, didžioji dalis krovinių yra tranzitiniai. 2000 m. į Kauno oro uostą atskrido ir iš jo išskrido 4190 orlaivių, buvo aptarnauti 19202 keleiviai ir 7117,6 t. krovinių (56,3 % šalies oro krovinių). Jo perspektyvos yra sietinos su užsakomųjų skrydžių, gabenant prekes, plėtra bei su Kauno laisvosios ekonominės zonos veikla.

Iki pagrindinio Lietuvos Vilniaus tarptautinio oro uosto nuo Jonavos rajono savivaldybės yra tik kiek daugiau nei 100 km. Iš šio oro uosto yra puikus susisiekimas su dauguma Europos šalių, o per jas – ir su likusiu pasauliu.

VIEŠOJI INFRASTRUKTŪRA

Esami pėsčiųjų takai netenkina Savivaldybės gyventojų poreikių – jų per mažai. 2004 m. metais ruošiamas dviračių takų aplink Jonavos miesto tvenkinius specialusis planas (planuojamas ilgis apie 5 km). 2005 metais planuojama ruošti techninį projektą dviračių takų įrengimui. Jonavos rajono savivaldybėje yra sudarytas viešosios infrastruktūros objektų perspektyvinis planas iki 2015 m.

VIEŠOSIOS POILSIO VIETOS, PARKAI

Tradiciškai nusistovėjusios, labiausiai lankomos ir mėgstamos gyventojų yra šios Jonavos vietos - Joninių slėnis prie miesto tvenkinių, Taurostos parkelis, parkas prie Neries, skverai prie Meno mokyklos ir Savivaldybės administracijos pastato.

Pagal galimybes kasmet atnaujinami pėsčiųjų takai, apšvietimas, suoleliai, atsodinami želdiniai. Medelių sodinime aktyviai dalyvauja gyventojai, mokyklų moksleiviai.

Kaimo seniūnijose labai populiarios prie vandens telkinių esančios poilsio vietos Upninkų, Dumsių, Užusalių, Šilų, Bukinių vietovėse. Seniūnijos kasmet sutvarko poilsia vietas, jas prižiūri. Didelį darbą atlieką miškininkai, aplinkos apsaugos tarnybų darbuotojai.

ELEKTROS ENERGIJOS PERDAVIMO IR SKIRSTYMO SISTEMA

Jonavos rajono savivaldybės teritorijoje esančių elektros tinklų orinės ir kabelinės linijos priklauso AB „Vakarų skirstomieji tinklai“. Bendras elektros tinklų linijų ilgis sudaro apie 1400 km.

Pagrindinė problema šioje srityje – besistatantieji gyvenamuosius namus kaime ir mieste neturi galimybių finansuoti lauko elektros linijų statybos. Pagal galiojančią tvarką 60 proc. visų lauko elektros linijų įrengimo sąnaudų dengia Elektros tinklai, tačiau likusius 40 proc. turi susimokėti užsakovas (1 km elektros linijos įrengimas kainuoja apie 40-50 tūkst. Lt).

ŠILUMOS TIEKIMAS

Jonavos mieste yra dvi katilinės. Šilumai gaminti naudojamos dvi kuro rūšys – gamtinės dujos ir mazutas. Šiluma tiekama centralizuotai 250-čiai daugiabučių namų. Individualūs namai ir įvairios įmonės šildomi autonomiškai (kuras – malkos, akmenis anglis, medienos atliekos, pjuvenos). AB „Jonavos šilumos tinklai“ Kuigalių gyvenvietėje, Žeimių seniūnijoje, katilinę kūrėna šiaudais.

Šiuo metu rengiamas Jonavos šilumos ūkio modernizavimo projektas ES struktūrinių fondų paramai gauti. Įgyvendinant šį projektą bus siekiama sumažinti šilumos perdavimo nuostolius, modernizuoti ir automatizuoti katilines.

VANDENTVARKA

Vandens sunaudojimas ir teršimas per praeitąjį dešimtmetį Lietuvoje keleriopai sumažėjo. Įvedus sunaudojamo vandens apskaitą ir išaugus jo kainoms, vandens naudojimas buitiniams reikmėms sumažėjo daugiau nei 3,5 karto. Laikoma, kad norint užtikrinti higienos reikalavimus, žmogus per parą turėtų sunaudoti apie 120 litrų vandens. Tuo tarpu dabartiniu metu Lietuvoje vienas žmogus vidutiniškai sunaudojama tik apie 70 –90 litrų vandens, kas jau nebeatitinka higienos normų. Planuojama, kad artimiausiu metu, atsigaunant šalies ekonomikai ir kylant žmonių gerbūviui, vandens naudojimas buitiniams reikmėms turėtų vėl padidėti iki higieninės normos, tačiau nebeturėtų pasiekti ankstesnio naudojimo lygio (280-300 litrų per parą). Pramonės sektoriuje dėl transformacinio ūkio nuosmukio vandens naudojimas sumažėjo labiau nei buities sektoriuje ir dabartiniu metu vandens sunaudojama beveik 4,5 karto mažiau nei 1990 metais.

Sumažėjus vandens naudojimui, apie 2,5 karto sumažėjo ir užteršto vandens nuotekų kiekis. Per praeitą dešimtmetį labai pakito ne tik bendras nuotekų kiekis, bet ir jų išvalymo lygis. 1990 metais

tik 22 % nuotekų Lietuvoje buvo išvaloma iki normatyvų ir beveik 30 % buvo išleidžiama į paviršinius vandens telkinius iš viso nevalytos. Didžiąją dalį šių iš viso nevalytų nuotekų kiekio sudarė Kauno miesto nuotekos. Praeito dešimtmečio pabaigoje išvalytos iki normatyvų nuotekos jau sudarė per 60 %, o nevalytų nuotekų kiekis sumažėjo iki 12 %. Nuo 2000 metų buvo pakeisti nuotekų valymo normatyvai ir jų išvalymo kokybę imta vertinti ne tik pagal organinę taršą (BDS), bet ir pagal azoto bei fosforo kiekį, todėl Lietuvoje vidutinis iki normatyvų išvalomų nuotekų kiekis sumažėjo iki 15 %.

Jonavos rajono savivaldybės kaimiškose seniūnijose 46 procentai gyventojų naudoja šachtinių šulinių vandenį. Ištyrus tik nedidelės dalies šulinių vandens kokybę galima daryti išvadą, kad apie 50 procentų šulinių yra padidintas nitratų kiekis.

Didžioji dauguma miesto gyventojų ir 54 procentai kaimo gyventojų naudoja centralizuotai tiekiamą geriamąjį vandenį. Deja, daugelyje kaimiškųjų vietovių esančiose vandenvietėse yra padidintas geležies kiekis. Šią problemą numatoma spręsti pasinaudojant ES struktūrinių fondų teikiama finansine parama gyvenviečių, kuriose gyvena iki 500 žmonių, vandentvarkos projektams.

Jonavos rajono savivaldybėje nuotekos valomos miesto valymo įrenginiuose bei 13 rajono gyvenviečių nuotekų valymo įrenginiuose. Miesto nuotekų valymo įrenginių darbo kokybė yra gana bloga. Savivaldybės gyvenviečių nuotekų valymo įrenginiai pasenę, nuotekų kiekiai labai sumažėję, neatitinka projektuoto našumo. Vandenvalos įrenginių modernizavimas ir tinklų išplėtimas pradėti 2003 metais, gavus ISPA finansinę paramą. Šį procesą numatoma užbaigti iki 2005 metų.

Dumšių seniūnijos Šveicarijos gyvenvietėje, gavus SAPARD finansavimą atlikta nuotekų valymo įrenginių rekonstrukcija, išplėsti tinklai, atlikta vandenvietės renovacija. 2004 metais planuojama, panaudojant SAPARD paramą, rekonstruoti Užusalių, Kulvos ir Bukonių gyvenvietėse esančius vandentvarkos objektus.

Jonavos miesto ir gyvenviečių, kuriose gyvena daugiau kaip 500 gyventojų, vandentiekos ir vandenvalos modernizavimui reikalingos 18,25 mln. eurų investicijos (Neries upės baseino bendrasis investicijų planas). Projekto įgyvendinimas prasidės 2006 metais.

Jonavos mieste reikėtų nutiesti 3 km vandentiekio ir 3 km nuotekų vamzdynų.

Daugiausia geriamo vandens problemų yra kaime. Dalis vandenviečių priklauso seniūnijoms (4), kitos 4 vandenvietės perduotos bendrovei „Jonavos vandenys“. Minėta bendrovė, turėdama stiprią bazę ir specialistus, prižiūri ir eksploatuoja vandenvietes ir užtikrina vandens tiekimą vartotojams.

ATLIEKŲ TVARKYMAS

Atliekų tvarkymas yra viena iš opiausių aplinkos problemų Lietuvoje, kuriai spręsti artimiausiu metu teks skirti ypatingai daug pastangų ir lėšų. Komunalinių atliekų kaupimas sąvartynuose kol kas yra pagrindinis atliekų tvarkymo būdas. Šiuo metu Lietuvoje užregistruota beveik 900 komunalinių atliekų sąvartynų, iš kurių beveik 400 oficialiai eksploatuojami. Dauguma šių sąvartynų neatitinka minimalių aplinkosauginių bei higieninių reikalavimų ir jų naudojimo kontrolė per silpna. Didžioji dalis apleistų sąvartynų yra nereikultivuoti ir toliau teršia aplinką bei dako kraštovaizdį.

Jonavos rajono savivaldybėje eksploatuojama 11 sąvartynų (26 ha). Per pastaruosius keletą metų Kauno regione padaryta nemaža pažanga tvarkant sąvartynus. Jonavos miesto sąvartyne įrengtas antifiltracinis ekranas, parengtas projektas sąvartyno filtrato nuvedimui į miesto nuotekų valymo įrenginius. Palaipsniui uždaromi seni, neatitinkantys aplinkosauginių reikalavimų sąvartynai, rengiami jų rekultivavimo projektai. Jonavos mieste įdiegta konteinerinė atliekų tvarkymo sistema, kuri plečiama į Savivaldybės seniūnijas. Šiuo metu yra aptarnaujamos Žeimių seniūnijos gyvenvietės. Atliekų tvarkymo operatorius rajone yra UAB „Jonavos paslaugos“. Dumšių ir Užusalių seniūnijose atliekas tvarko Kauno „Švara“. Be Savivaldybės Jonalaukio sąvartyno, rajono seniūnijose eksploatuojami 10 sąvartynų. Visų sąvartynų būklė neatitinka šiuolaikiniams sąvartynams keliamų reikalavimų. Įgyvendinus Kauno regiono atliekų tvarkymo sistemą, šie sąvartynai bus uždaryti.

Įvedus konteinerinę atliekų tvarkymo sistemą, plečiamas antrinių žaliavų, susidarančių buityje, surinkimas. 2004 m. bus įdiegta antrinių žaliavų surinkimo sistema Jonavos mieste, o 2006 metais – visame rajone.

Pagal valstybinį strateginį atliekų tvarkymo planą iki 2010 metų numatyta sukurti 10 regioninių atliekų tvarkymo sistemų ir uždaryti visus senus, aplinkosauginių reikalavimų neatitinkančius sąvartynus. Kauno regione numatyta palikti du komunalinių atliekų sąvartynus – Kauno miesto Lapių sąvartyną ir Kėdainių rajono Zabieliškio sąvartyną. Uždarytų sąvartynų rekultivavimą minėtame valstybiniame plane numatoma užbaigti iki 2012 metų. Tam prireiks didelių lėšų, todėl labai svarbu laiku pasirengti efektyviai panaudoti ES struktūrinių fondų paramą šioje srityje.

Su buitinėmis atliekomis į sąvartynus atkeliauja ir nemaži kiekiai pavojingų atliekų (sausos baterijos, dienos šviesos lempos ir pan.). Kol kas nėra tinkamai funkcionuojančios ir gamybinių pavojingų atliekų tvarkymo sistemos, todėl dideli jų kiekiai sukaupti pačiose gamyklose. Netoli Jonavos rajono savivaldybės esančioje Palemono keramikos gamykloje utilizuojama tik dalis galvaninio šlamo. Kadangi pavojingų atliekų priėmimo kaina nepadengia jų utilizavimo išlaidų, šiuo metu ten susikaupę per 1000 tonų šių pavojingų atliekų ir beveik visos talpos perpildytos. Rimta pavojingų atliekų problema Lietuvoje yra seni pesticidai. Jonavos rajono savivaldybėje ši problema išspręsta. Pavojingos atliekos surenkamos iš gyventojų du kartus per metus, prieš tai juos informuojant.

Jau nuo 2003 m. buitinių atliekų sąvartynuose draudžiama deponuoti biodegraduojamas – medžių genėjimo ir kitas žaliąsias atliekas. Šios atliekos turi būti kompostuojamos.

ORO TARŠOS KONTROLĖ

Pagrindinis oro teršėjas Jonavoje yra AB „Achema“. Bendrovėje 2000 m. įdiegtas aplinkos apsaugos vadybos sistemos ISO 14001 standartas, siekiama nuolatinio aplinkos apsaugos būklės gerinimo ir taršos prevencijos. Prioritetinės įmonės darbo kryptys – sistemingas taršos monitoringas, visų lygių darbuotojų kvalifikacijos kėlimas, gamybos technologijų tobulinimas, energijos taupymas.

Kiti teršėjai yra miesto katilinė, baldų gamybos įmonės, transportas. Taršą planuojama mažinti įrengiant pietrytinį ir kitus aplinkkelius, apšiltinant pastatus.

Reguliari oro kokybės kontrolė užtikrinama automatizuotu oro kontrolės postu (valstybinis monitoringas) ir iš Savivaldybės gamtos apsaugos fondo finansuojamu mobiliuoju oro monitoringu. Jonavos rajono savivaldybėje, kur ribinės taršos vertės gali būti viršytos, Savivaldybė inicijuoja oro monitoringo projekto kūrimą, siekiant ES struktūrinių fondų finansavimo.

INFRASTRUKTŪROS IR APLINKOS APSAUGOS STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ (SSGG) ANALIZĖ

Eil. Nr.	Stiprybės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Dauguma gyventojų vartoja centralizuotai tiekiamą vandenį.	4	=
2.	Greta yra Karmėlavos tarptautinis oro uostas, iki Vilniaus oro uosto tik kiek daugiau kaip 100 km.	3	=
3.	Naudojantis ES fondų finansine parama tvarkomos vandentiekio ir nuotekų valymo sistemos Jonavos mieste, Užusalių, Kulvos ir Bukonių seniūnijose.	5	↑
4.	Pakankamai išplėtotą infrastruktūrą.	4	↑
5.	Kuriama ir diegiama Kauno regiono atliekų tvarkymo sistema.	4	↑
6.	Nebloga krašto kelių būklė.	3	↑

Eil. Nr.	Silpnybės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Didelė dalis kaimo gyventojų naudoja šachtinių šulinių vandenį.	4	=
2.	Prasta geriamojo vandens kokybė kaimo vietovėse.	5	↓
3.	Bloga dalies rajoninių kelių būklė.	4	↓
4.	Silpnai išvystyta pėsčiųjų ir dviračių takų infrastruktūra.	3	↓
5.	Didelė oro tarša.	5	↑
6.	Neapšviestos gatvės ir neįdiegtos eismo saugos priemonės – šaligatviai prie krašto kelių atskirose gyvenvietėse.	4	↓
7.	Prasta kai kurių krašto kelių būklė.	4	↓
8.	Blogėjantis gyventojų susisiekimas geležinkeliu.	3	↑
9.	Užterštas Neris upės baseino vanduo.	4	↑
10.	Nėra pakankamai paplūdimių.	2	↑
11.	Nepakankamai išvystytos ryšių paslaugos.	4	↓
12.	Trys seniūnijos neturi Internetinio ryšio.	4	↓
13.	Prastai išplėtotos informacinės technologijos.	5	↓
14.	Nėra rekreacinių zonų.	3	↑

Eil. Nr.	Galimybės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Galimybės panaudoti ES finansinių instrumentų lėšas infrastruktūros gerinimui ir plėtrai, aplinkosaugos sistemų diegimui.	5	↑
2.	Oro taršos mažinimas atnaujinant automobilių parką.	3	↓
3.	Dideli ES reikalavimai įmonėms aplinkosaugos srityje leis sumažinti aplinkos taršą.	4	↑
4.	Ekologinės žemdirbystės plėtra sudarys sąlygas užterštumo mažėjimui.	3	↑
5.	Galimybė vystyti mažo tonažo laivybą Neries upe.	3	↑
6.	Vandens transporto atgaivinimas ir panaudojimas turizmo reikmėms.	4	↑
7.	Planuojamas pastatyti Šiaurės rytinis ir Pietrytinis apvažiavimai pagerins susisiekimą, sumažins Jonavos miesto taršą ir triukšmą.	5	↑
8.	Naujų gyvenamųjų mikrorajonų įrengimas.	3	↓
9.	Daugiabučių namų renovavimas leis padidinti pastatų energetinį efektyvumą.	4	↑

Eil. Nr.	Grėsmės	Įvertinimas	Kitimo tendencija
1.	Vandentvarkos ir atliekų tvarkymo paslaugų kainų augimas.	3	↑
2.	Chemijos pramonės įmonėse išlieka avarijų tikimybė.	5	↓
3.	Didėjantis oro užterštumas dėl didėjančio automobilių srauto.	4	↑
4.	Išlieka tikimybė, kad bus pastatytas celiuliozės fabrikas.	4	↓
5.	Nepakankamas lėšų dydis projektavimui ir projektų bendrajam finansavimui gali sumažinti tikėtiną naudą iš struktūrinių fondų.	5	↑
6.	Dėl intensyvios žemdirbystės šiaurės regione didėjantis vandens ir dirvožemio užterštumas nitratais.	3	↓

3. JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS STRATEGIJA

3.1. JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS VIZIJA

JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖ 2020

Jonavos rajono savivaldybė - regioninis šiuolaikiškos ir konkurencingos pramonės centras su racionaliai išvystyta socialine ir inžinerine infrastruktūra bei ekonomika, grįsta aukštą pridėtinę vertę kuriančiomis pramonės ir verslo šakomis. Savivaldybėje gyvena verslūs, išsilavinę ir sveiki bendruomenės nariai aktyviai dalyvaujantys švarios, saugios ir patrauklios aplinkos kūrime.

Savivaldybės patrauklumas išsiskiria **bendruomenės pažangumu**, užtikrinančiu **modernios ekonomikos** bei **šiuolaikiško kaimo** plėtotę, bei **žmogui draugiška aplinka**, garantuojančia darnų savivaldybės vystymąsi.

3.2. JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖS PLĖTROS PRIORITETAI

Remiantis atlikta socialinės ir ekonominės būklės analize bei atliktais verslo subjektų ir gyventojų nuomonių tyrimais bei suformuluota Jonavos rajono savivaldybės plėtros vizija, išskirti šie Jonavos rajono savivaldybės plėtros prioritetai:

PATRAUKLI SAVIVALDYBĖ, apimanti glaudų Jonavos ir Kauno bendradarbiavimą, įvairaus gerinimą bei savivaldybės ryšių plėtrą.

MODERNI EKONOMIKA, apimanti modernios ir konkurencingos pramonės regioninio centro plėtotę, verslumo ir užimtumo skatinimą bei susisiekimo infrastruktūros plėtrą.

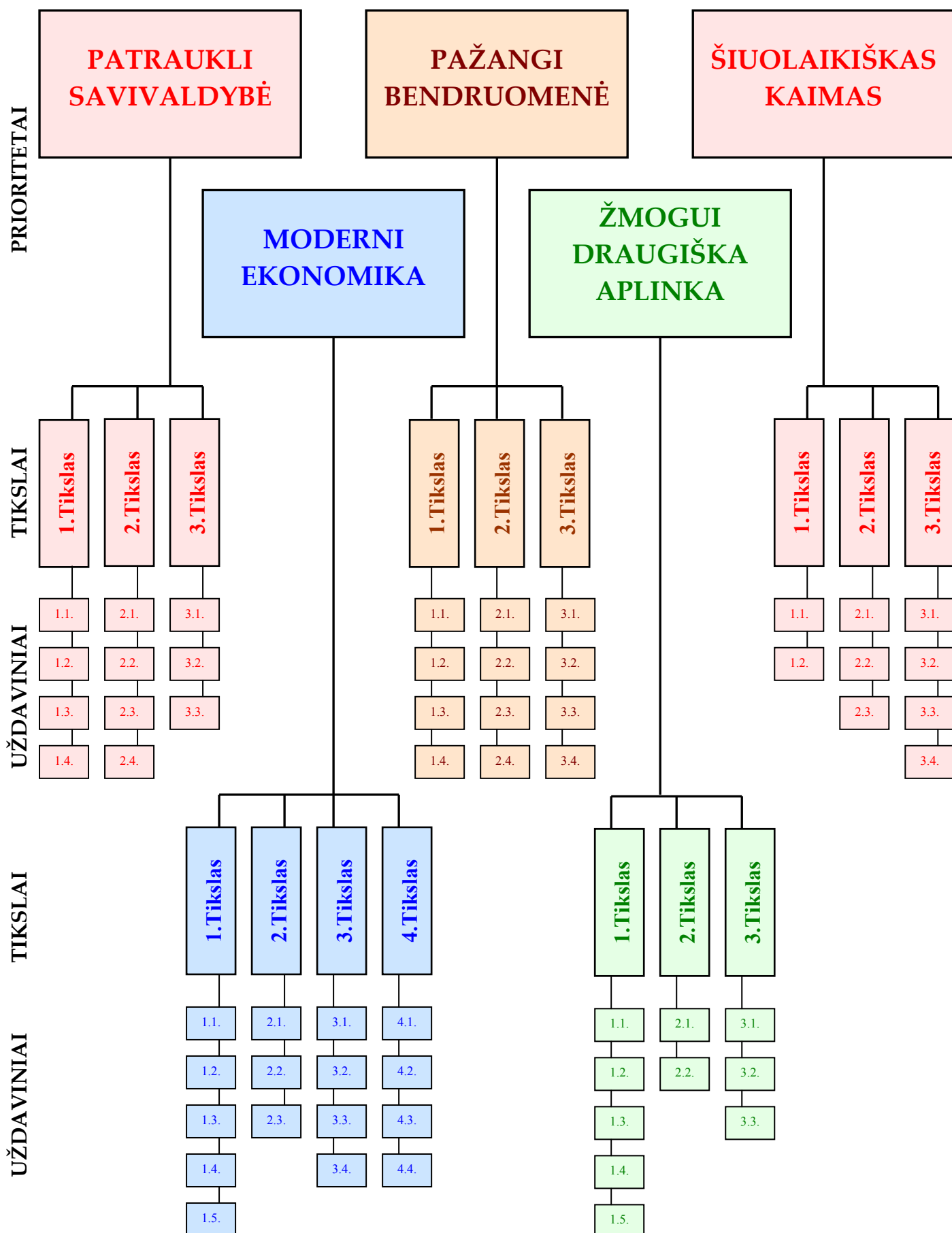
PAŽANGI BENDRUOMENĖ, apimanti išsilavinusios, sveikos ir socialiai saugios bendruomenės kūrimą.

ŽMOGUI DRAUGIŠKA APLINKA, apimanti aplinkos kokybės gerinimą, modernių aplinkos taršos mažinimo priemonių diegimą bei turizmo ir rekreacijos infrastruktūros plėtrą.

ŠIUOLAIKIŠKAS KAIMAS, apimantis bendruomeniškumą ir inovatyvumą grindžiamą diversifikuotą žemės ūkio ir kaimo plėtrą.

Prioritetų struktūra

PATRAUKLI SAVIVALDYBĖ

Savivaldybės patrauklumas yra lemiamas veiksnys renkantis ją, kaip vietą gyventi, investuoti ar poilsiauti ir pramogauti. Savivaldybės patrauklumą galima apibūdinti daugeliu faktorių. Jonavos rajono savivaldybės strateginiame plėtros iki 2015 m. plane savivaldybės patrauklumo didinimas grindžiamas įvairių gerinimų, ryšių su kitomis savivaldybėmis bei socialiniais ir ekonominiais partneriais plėtra bei platesne integracija su Kauno miestu. Patrauklumą lemia ir daugiau veiksnių, kurie atspindimi kituose plano prioritetuose.

Savivaldybės įvaizdis yra didžiausią įtaką patrauklumui darantis veiksnys. Jonavos rajono savivaldybės patrauklumą visų pirma numatoma didinti stiprinant Jonavos miesto, kaip pramonės ir verslo centro, įvaizdį. Bus siekiama, kad Savivaldybės teritorijoje veiklą vykdančios įmonės investuotų į infrastruktūrą bei gyventojų gyvenimo kokybės gerinimą. Numatoma rengti patrauklius verslo informacinius leidinius, informuojančius tiek apie įmonių pasiekimus, tiek ir apie galimybes bendradarbiauti ir investuoti. Vietos valdžia numato remti pramonės ir verslo atstovų iniciatyvas, o išskirtinę naudą Savivaldybei duodančius verslo subjektus numatoma skatinti įvairiais kasmetiniais apdovanojimais, kurie taps prestižiniais visiems verslininkams. Taip pat numatoma skirti ypatingą dėmesį itin svarbiam bendradarbiavimui su verslo struktūromis aspektui, paremtam glaudžiu viešojo ir privataus sektoriaus atstovų dialogu.

Gerinant Savivaldybės ekologinį įvaizdį, numatoma visuomenės informavimo priemonėmis skleisti aplinkosauginę informaciją apie Savivaldybę, kuri, nepaisant to, kad yra stambus chemijos pramonės centras, gali pasigirti gana švaria aplinka.

Įvairūs renginiai yra ne tik būdas pritraukti dalyvius ir žiūrovus iš kitų vietovių, bet ir puiki galimybė parodyti Savivaldybės patrauklumą, taip skleidžiant teigiamą informaciją apie savivaldybę. Ypatingai svarbūs yra tradiciniai renginiai, tokie kaip Joninių šventė Jonavos mieste, kurie yra savotiška Savivaldybės „vizitinė kortelė“, todėl įvairių vietos ir tarptautinių renginių organizavimui planuojamas išskirtinis dėmesys.

Kaip jau buvo minėta, ypatingai svarbus patrauklumo didinimo aspektas yra bendradarbiavimas, todėl, siekiant priartinti valdžią prie žmogaus, numatoma plėtoti atvirą bendruomenei savivaldą. Taip pat planuojama plėtoti partnerystės tinklą su socialiniais – ekonominiais partneriais, Lietuvos ir užsienio savivaldybėmis, valstybinėmis ir užsienio šalių diplomatinėmis institucijomis. Visų šių ryšių dėka bus skleidžiama pozityvi informacija apie Jonavos rajono savivaldybę, kartu su partneriais organizuojami įvairūs renginiai, padėsiantys didinti savivaldybės patrauklumą.

Jonavos rajono savivaldybė yra greta antro pagal dydį Lietuvos miesto, pramonės, verslo, mokslo, aukštųjų ir informacinių technologijų bei logistikos centro Kauno miesto. Atstumas tarp Jonavos ir Kauno yra tik 30 kilometrų, todėl Kauno miesto plėtra turi pakankamai didelę įtaką Jonavos rajono savivaldybės plėtrai. Šiame plane ypatingas dėmesys yra skiriamas ir platesniam Kauno miesto ir Jonavos rajono savivaldybių bendradarbiavimui. Numatoma plėtoti gyvenamųjų namų statybą teritorijoje, esančioje tarp Jonavos ir Kauno miestų, taip siekiant fiziškai suartinti šiuos miestus. Platesniam sistemingam bendradarbiavimui pasiekti planuojama rengti Jonavos ir Kauno dipolio strategiją. Numatoma plėtoti glaudesnius ryšius su Kauno miesto ir rajono savivaldos institucijomis, mokslo ir studijų, kultūros įstaigomis ir nevyriausybinėmis organizacijomis. Siekiant sudaryti sąlygas platesnei kultūrinei ir ekonominei Jonavos rajono savivaldybės gyventojų integracijai, numatoma gerinti susisiekimą su Kauno miestu.

Įgyvendinus patrauklios savivaldybės prioritetu numatytus tikslus ir uždavinius, Jonavos rajono savivaldybė taps viena patraukliausių vidurio Lietuvoje, o tai sudarys palankias sąlygas tolimesnei Savivaldybės plėtrai.

PATRAUKLI SAVIVALDYBĖ

TIKSLAS 1. GERINTI SAVIVALDYBĖS ĮVAIZDĮ.

Uždavinys 1.1. Stiprinti Jonavos miesto, kaip pramonės ir verslo centro, įvaizdį.

Priemonės:

- 1.1.1. Skatinti Savivaldybėje veiklą vykdančias įmones investuoti į savivaldybės infrastruktūrą ir gyventojų gyvenimo kokybės gerinimą;
- 1.1.2. Rengti verslo informacinius leidinius ir kasmet juos atnaujinti.

Uždavinys 1.2. Gerinti savivaldybės ekologinį įvaizdį.

Priemonės:

- 1.2.1. Skleisti aplinkosauginę informaciją apie Savivaldybę;
- 1.2.2. Parengti informacinius leidinius apie Savivaldybės ekologinę situaciją.

Uždavinys 1.3. Organizuoti tarptautinius ir šalies mastu renginius, ypatingą dėmesį skiriant tradiciniams renginiams.

Priemonės:

- 1.3.1. Parengti kultūros, meno ir sporto projektų įgyvendinimo programas, siekiant pritraukti dalyvius iš Lietuvos ir užsienio;
- 1.3.2. Pritaikyti Joninių slėnį kultūros, poilsio ir rekreacijos reikmėms.

Uždavinys 1.4. Siekti, jog Savivaldybėje veiklą vykdančios įmonės bendradarbiautų gerinant Savivaldybės įvaizdį.

Priemonės:

- 1.4.1. Remti verslininkų ir pramonininkų iniciatyvas, duodančias naudą Savivaldybei, ir stiprinti dialogą tarp pramoninkų, verslininkų ir vietinės valdžios;
- 1.4.2. Kartu su pramonininkų asociacija ir kitomis verslininkų asociacijomis organizuoti kasmetinius verslo apdovanojimų renginius ir juos pristatyti Lietuvos ir tarptautiniu mastu.

TIKSLAS 2. PLĖTOTI SAVIVALDYBĖS RYŠIUS.

Uždavinys 2.1. Plėtoti atvirą bendruomenei savivaldą.

Priemonės:

- 2.1.1. Organizuoti Savivaldybės informacinę sklaidą;
- 2.1.2. Remti nevyriausybinių organizacijų iniciatyvas.

Uždavinys 2.2. Plėtoti Savivaldybės administracijos bendradarbiavimą su socialiniais-ekonominiais partneriais.

Priemonės:

- 2.2.1. Plėtoti bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis;
- 2.2.2. Bendradarbiaujant rengti Respublikinės reikšmės renginius.

Uždavinys 2.3. Bendradarbiauti su kitomis Lietuvos ir užsienio savivaldybėmis.

Priemonės:

- 2.3.1. Plėtoti ryšius su užsienio šalių savivaldybėmis;
- 2.3.2. Rengti bendrus projektus;

- 2.3.3. Kviesti Lietuvos ir užsienio savivaldybių atstovus į savivaldybės organizuojamus renginius.

Uždavinys 2.4. Plėtoti bendradarbiavimą su valstybinėmis institucijomis ir užsienio šalių diplomatinėmis atstovybėmis.

Priemonės:

- 2.4.1. Užmegzti ir išplėtoti santykius su užsienio šalių organizacijų atstovybėmis, ambasadomis ir konsulatais Lietuvoje;
- 2.4.2. Užmegzti ir išplėtoti santykius su valstybinėmis institucijomis.

TIKSLAS 3. PLĖTOTI INTEGRACIJĄ SU KAUNO MIESTU.

Uždavinys 3.1. Parengti ir įgyvendinti Kauno ir Jonavos dipolio strategiją.

Priemonės:

- 3.1.1. Parengti dipolio strategiją;
- 3.1.2. Numatyti bendrajame plane gyvenamųjų namų statybos plėtros teritorijas.

Uždavinys 3.2. Plėtoti ryšius su Kauno miesto ir rajono savivaldos institucijomis, mokslo ir studijų, kultūros įstaigomis ir nevyriausybinėmis organizacijomis.

Priemonės:

- 3.2.1. Rengti bendrus projektus skatinančius miestų integraciją;
- 3.2.2. Parengti ir pasirašyti bendradarbiavimo sutartis su Kauno miesto mokslo institucijomis, siekiant mokslinių technologijų plėtros į regioną;
- 3.2.3. Organizuoti bendrus kultūrinius, pramoginius renginius;
- 3.2.4. Organizuoti bendrų kultūrinių-turistinių trasų įrengimą;
- 3.2.5. Plėtoti ryšius su Kauno miesto ir rajono nevyriausybinėmis organizacijomis.

Uždavinys 3.3. Gerinti susisiekimą su Kauno miestu.

Priemonės:

- 3.3.1. Parengti ir įgyvendinti bėmatorio transporto susisiekimo tarp Jonavos ir Kauno miestų projektą;
- 3.3.2. Gerinti susisiekimą tarp Jonavos ir Kauno miestų visuomeniniu transportu.

€ MODERNI EKONOMIKA

Ekonominė plėtra yra bene pagrindinė Savivaldybės plėtros dalis, kuriai ilgą laiką buvo teikiamas išskirtinis dėmesys. Prieš dešimtmetį tai buvo vienintelė sritis, kuri buvo strategiškai planuojama, nes šio požiūrio šalininkai teigė, jog jei bus stipri ekonomika, lėšų užteks ir kitų sričių plėtrai. Šiuo metu Savivaldybės plėtra suvokiama kur kas kompleksčiau, todėl šalia kitų reikšingų sričių ekonominė plėtra yra tik viena iš svarbiausių Savivaldybės plėtros dalių.

Sparčiai besikeičianti ekonominė situacija, narystė Europos Sąjungoje ir dėl to išaugusi tarptautinė ir vietinė konkurencija bei kvalifikuotos darbo jėgos migracijos grėsmė yra pagrindinės priežastys dėl kurių ekonominei plėtrai turėtų būti skiriamas ypatingas dėmesys. Jonavos rajono savivaldybės strateginiame plėtros iki 2015 metų plane išskirtas Modernios ekonomikos prioritetas apima smulkaus ir vidutinio verslo plėtros skatinimą, Jonavos rajono savivaldybės, kaip modernios ir konkurencingos pramonės regioninio centro, plėtotę, gyventojų užimtumo ir konkurencingumo darbo rinkoje didinimą bei visų rūšių kelių ir gatvių tinklo infrastruktūros gerinimą. Kadangi ekonominė plėtra yra priklausoma ir nuo kitų sričių plėtros, su šiuo prioritetu tampriai yra susiję ir visi kiti plano prioritetai.

Sveikos ekonomikos pagrindas yra smulkus ir vidutinis verslas, nes kuo mažiau gyventojai yra priklausomi nuo stambių įmonių, tuo mažesnė socialinio sprogimo grėsmė. Įgyvendinant šį prioritetą ypatingas dėmesys bus skiriamas aukštą pridėtinę vertę kuriančio verslo plėtotei bei verslui palankios aplinkos plėtrai. Bus skatinamas informacinių technologijų naudojimas versle, numatoma vystyti Jonavos verslo informacinio centro veiklą bei sudaryti geros patirties ir verslo idėjų bazę, taip sudarant sąlygas partnerysčių atsiradimui bei naujų gamybos sričių įmonių įsteigimui. Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas plėtoti verslą, numatoma parengti ir įgyvendinti verslo aplinkos gerinimo programą, plėtoti konsultacines ir elektronines paslaugas. Ypatingai svarbiu veiksmu verslo steigimuisi ir plėtrai taps numatoma parengti ir įgyvendinti mokesčių lengvatų suteikimo tvarka.

Viena svarbiausių smulkaus ir vidutinio verslo sričių yra paslaugos. Todėl numatoma parengti ir įgyvendinti paslaugų sektoriaus plėtros Jonavos mieste projektą, o įvertinant tai, kad viena iš prioritetinių Lietuvos ūkio šakų – turizmo sektorius – neturi išplėtos turistų apgyvendinimo infrastruktūros Jonavos rajono savivaldybėje, planuojama tam skirti ypatingą dėmesį. Su paslaugų sektoriumi ir jo plėtra tampriai susijusi laisvalaikio užimtumo ir rekreacijos sektoriaus plėtotė, kuri turi būti apibrėžta tam tikrame teritoriniame areale. Todėl numatoma parengti bendrąjį planą ir jame numatyti pramogų ir rekreacijos sektoriaus plėtros zonas. Siekiant išnaudoti Jonavos miesto istorinės dalies potencialą numatoma parengti ir įgyvendinti šios miesto dalies pritaikymo pramogų verslui projektą, o taip pat parengti ir įgyvendinti miesto pramogų centro projektą, kuris prisidėtų prie Jonavos miesto patrauklumo didinimo.

Sėkminga verslo, o tuo pačiu ir savivaldybės, plėtra neįmanoma be glaudaus verslo ir savivaldos bendradarbiavimo. Siekiant skatinti šį bendradarbiavimą numatoma organizuoti reguliarius Savivaldybės administracijos ir verslo atstovų susitikimus, rengti bendrus projektus gyvenimo kokybės ir verslo aplinkos gerinimui. Taip pat numatoma periodiškai vykdyti verslo subjektų nuomonės tyrimus, pirmasis kurių jau buvo atliktas šio strateginio dokumento rengimo metu. Siekiant abipusio interesų suderinamumo numatoma sukurti Savivaldybės tarybos ir administracijos bei socialinių ir ekonominių partnerių sprendimų derinimo sistemą.

Šiuo metu Jonavos rajono savivaldybės pramonės įmonių pardavimų, tenkančių vienam gyventojui, rodiklis yra trečias Lietuvoje. Siekiant išnaudoti šį potencialą ir toliau numatoma plėtoti Jonavos rajono savivaldybę, kaip modernios ir konkurencingos pramonės regioninį centrą. Siekiant pramonės modernumo ir jos plėtros bus skatinamos investicijos Jonavos rajono savivaldybėje, parengiant ir įgyvendinant investicijų pritraukimo programą. Planuojama numatyti vietas “plyno lauko” investicijoms, vystyti reikiamą infrastruktūrą bei skleisti informaciją apie investavimo galimybes. Siekiant išnaudoti per Savivaldybės teritoriją praeinančių ir šalia esančių tarptautinių

magistralių galimybes bei patogią geografinę padėtį, numatoma įsteigti logistikos centrą. Sudarant sąlygas biokuro gamyklos atsiradimui bus įgyvendinamas Lietuvos išsipareigojimas Europos Sąjungai plėtoti atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą.

Sėkmingai pramonės plėtrai ir konkurencingumo didinimui ypatingai svarbus yra pramoninių zonų ir pramonės įmonių infrastruktūros pagerinimas bei atnaujinimas. Tuo tikslu Jonavos rajono savivaldybės strateginiame plėtros iki 2015 metų plane numatoma parengti ir įgyvendinti Jonavos pramoninių zonų rekonstrukcijos projektą, skatinti įmones diegti aplinkai palankias gamybos technologijas bei gerinti pramonės įmonių technologinių avarijų prevenciją.

Pramonės įmonių konkurencingumo didinimas bei modernios ekonomikos plėtra neįmanoma be įmonių bendradarbiavimo su aukštosiomis mokyklomis, todėl siekiant sustiprinti šių struktūrų bendradarbiavimą numatoma įkurti pramoninį technologinį parką bei bendradarbiauti su universitetais, kolegijomis ir profesinėmis mokyklomis, siekiant sudaryti palankias sąlygas įmonių darbuotojų kvalifikacijos kėlimo organizavimui.

Modernios ekonomikos plėtrai ypatingai svarbi pakankama kvalifikuotos darbo jėgos pasiūla verslo subjektams. Siekiant patenkinti kvalifikuotų darbuotojų paklausą ir spręsti nedarbo problemas, numatoma ypatingą dėmesį skirti gyventojų užimtumo ir jų konkurencingumo darbo rinkoje didinimui. Tuo tikslu numatoma rengti ir vykdyti užimtumo programas, skatinti įmones įdarbinti socialiai pažeidžiamų grupių asmenis, kelti darbuotojų kvalifikaciją ir perkvalifikavimą. Kaip darbuotojų profesinės kompetencijos didinimo skatinimo priemonės įmonėms numatoma nustatyti lengvatų suteikimo tvarką ir ieškoti būdų mažinti mokesčius darbo vietas kuriančioms įmonėms. Ne mažiau svarbus yra darbo jėgos konkurencingumo didinimas, inicijuojant profesinio mokymo bei kvalifikacijos kėlimo programų, atitinkančių verslo poreikius, rengimą profesinio mokymo įstaigose ir remti darbuotojų kvalifikacijos kėlimą pačiose įmonėse. Numatoma plačiau išnaudoti VŠĮ Suaugusiųjų švietimo ir kvalifikacijos kėlimo centro veiklą, siekiant sudaryti sąlygas įmonėms organizuoti savo personalo mokymus pagal individualias programas. Viena iš užimtumo didinimo formų yra ir numatomas gyventojų verslumo skatinimas, įsteigiant verslumo mokymo bazę bei organizuojant verslumo skatinimo kompanijas ir jaunųjų verslininkų būrelius.

Pastaruoju metu itin svarbi problema yra kvalifikuotos darbo jėgos migracija į didžiuosius šalies miestus ir užsienio šalis. Todėl labai svarbu ne tik didinti gyventojų konkurencingumą darbo rinkoje, bet ir sukurti kvalifikuotą darbo jėgos pritraukimo ir išlaikymo sistemą. Tuo tikslu numatoma parengti ir įgyvendinti specialią programą.

Šiuolaikinei globaliai ekonomikai ypatingai svarbi yra gerai išplėtotą transporto infrastruktūra, kuri sudaro sąlygas plėsti produkcijos pardavimus bei greitą ir savalaikį medžiagų, reikalingų gamybos procesams, pristatymą. Tuo tikslu numatoma gerinti ir plėtoti kelių infrastruktūrą, visų pirma įrengiant Jonavos miesto apvažiavimus, inicijuojant kelio per Upninkų seniūniją asfaltavimą, siekiant pagerinti susisiekimą su Vilniaus miestu bei parengiant ir įgyvendinant žvyrkelių asfaltavimo programą. Neatsiejama susisiekimo infrastruktūros plėtros dalis yra miestelių gatvių asfaltavimas, šaligatvių įrengimas pagrindinėse miesto ir miestelių gatvėse bei įvažiavimų į daugiabučių namų kiemus ir kiemų aikšteles tobulinimas. Siekiant didinti eismo saugumą numatoma parengti ir įgyvendinti saugaus eismo priemonių programą. Visų pirma planuojama plėtoti ir modernizuoti gatvių apšvietimo sistemą ir įrengti antžeminę perėją per Žeimių gatvę ties Kosmonautų gatve, siekiant sudaryti patogias sąlygas pėstiesiems patekti į rekreacinę zoną prie Varnutės tvenkinių.

Jonavos rajono savivaldybės plėtrai svarbiu veiksniu gali tapti Europinio geležinkelio vėžės nutiesimas per Jonavos rajono savivaldybę, todėl numatoma siekti, kad numatant trasos tęsinį nuo Kauno Rygos link, ši trasa eitų per Jonavos rajono savivaldybę.

Įgyvendinus Modernios ekonomikos prioriteto įgyvendinimui užsibrėžtus tikslus, Jonavos rajono savivaldybė taps šiuolaikišku konkurencingos pramonės ir verslo regioniniu centru, su įmonėse dirbančiais aukštos kvalifikacijos darbuotojais ir puikiai išplėtotą susisiekimo infrastruktūra, turinčiu svarbų vaidmenį šiuolaikinėje Lietuvos ekonomikoje.

€ MODERNI EKONOMIKA

TIKSLAS 1. SKATINTI SMULKAUS IR VIDUTINIO VERSLO PLĖTRĄ.

Uždavinys 1.1. Skatinti aukštą pridėtinę vertę kuriančio verslo plėtotę.

Priemonės:

- 1.1.1. Sudaryti sąlygas naujų gamybos sričių įmonių įsteigimui;
- 1.1.2. Skatinti informacinių technologijų naudojimą versle;
- 1.1.3. Sudaryti geros patirties ir verslo idėjų duomenų bazę;
- 1.1.4. Vystyti Jonavos verslo informacijos centro veiklą.

Uždavinys 1.2. Plėtoti verslui palankią aplinką.

Priemonės:

- 1.2.1. Parengti verslo aplinkos gerinimo programą ir ją įgyvendinti;
- 1.2.2. Sukurti „vieno langelio“ paslaugų sistemą verslui;
- 1.2.3. Kurti ir plėtoti konsultacines paslaugas verslo subjektams;
- 1.2.4. Tobulinti Savivaldybės smulkaus ir vidutinio verslo bei ūkininkų rėmimo fondo veiklą;
- 1.2.5. Sukurti e-paslaugų verslui sistemą ir ją įdiegti;
- 1.2.6. Racionaliai plėtoti verslo infrastruktūrą;
- 1.2.7. Sisteminti ir teikti informaciją apie galimybes verslo plėtrai;
- 1.2.8. Parengti ir įgyvendinti mokesčių lengvatų suteikimo tvarką.

Uždavinys 1.3. Skatinti paslaugų sektoriaus plėtrą.

Priemonės:

- 1.3.1. Kurti turistų apgyvendinimo vietų infrastruktūrą;
- 1.3.2. Parengti ir įgyvendinti paslaugų sektoriaus plėtros Jonavos mieste projektą.

Uždavinys 1.4. Skatinti laisvalaikio užimtumo ir rekreacijos sektoriaus plėtotę.

Priemonės:

- 1.4.1. Parengti bendrąjį planą ir jame numatyti zonas pramogų ir rekreacijos sektoriaus plėtrai;
- 1.4.2. Parengti ir įgyvendinti Jonavos miesto istorinės dalies pritaikymo pramogų verslui projektą;
- 1.4.3. Parengti ir įgyvendinti miesto pramogų centro projektą.

Uždavinys 1.5. Skatinti verslo ir savivaldos bendradarbiavimą.

Priemonės:

- 1.5.1. Organizuoti reguliarius Savivaldybės administracijos ir verslo atstovų susitikimus;
- 1.5.2. Rengti bendrus projektus gyvenimo kokybės ir verslo aplinkos gerinimui;
- 1.5.3. Sukurti spendimų projektų derinimo su socialiniais - ekonominiais partneriais sistemą;
- 1.5.4. Periodiškai vykdyti verslo subjektų nuomonės tyrimus verslo aplinkos klausimais.

TIKSLAS 2. PLĖTOTI JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĘ KAIP MODERNIOS IR KONKURENCINGOS PRAMONĖS REGIONINĮ CENTRĄ.

Uždavinys 2.1. Skatinti investicijas Jonavos rajono savivaldybėje.

Priemonės:

- 2.1.1. Parengti investicijų pritraukimo programą ir ją įgyvendinti;

- 2.1.2. Numatyti vietą bendrajame plane teritorijas "plyno lauko" investicijoms;
- 2.1.3. Vystyti numatomų "plyno lauko" zonų infrastruktūrą;
- 2.1.4. Skleisti informaciją apie investavimo galimybes;
- 2.1.5. Sudaryti sąlygas biokuro gamyklos įkūrimui;
- 2.1.6. Įkurti Jonavos rajone logistikos centrą;
- 2.1.7. Sudaryti subsidijuojamų paslaugų ir mokestinių lengvatų investuotojams sistemą;
- 2.1.8. Parengti techninės pagalbos investitoriams tvarką ir ją įgyvendinti.

Uždavinys 2.2. Pagerinti ir atnaujinti pramonės įmonių bei pramoninių zonų infrastruktūrą.

Priemonės:

- 2.2.1. Parengti Jonavos pramoninių zonų rekonstrukcijos projektą ir jį įgyvendinti;
- 2.2.2. Atnaujinti pramoninių zonų komunikacijų, energijos tiekimo ir nuotekų šalinimo sistemas pramoninėje zonoje;
- 2.2.3. Gerinti pramonės įmonių infrastruktūrą;
- 2.2.4. Skatinti įmones diegti aplinkai palankias gamybos technologijas;
- 2.2.5. Gerinti pramonės įmonių technologinių avarijų prevenciją.

Uždavinys 2.3. Siekti įmonių bendradarbiavimo su aukštosiomis mokyklomis.

Priemonės:

- 2.3.1. Įkurti pramoninį technologinį parką;
- 2.3.2. Bendradarbiauti su universitetais, kolegijomis ir profesinėmis mokyklomis, siekiant sudaryti palankias sąlygas kvalifikacijos kėlimo organizavimui Jonavos rajono savivaldybės įmonėms.

TIKSLAS 3. DIDINTI GYVENTOJŲ UŽIMTUMĄ IR KONKURENCINGUMĄ DARBO RINKOJE.

Uždavinys 3.1. Siekti aukšto užimtumo lygio.

Priemonės:

- 3.1.1. Rengti ir vykdyti įvairias užimtumo programas;
- 3.1.2. Numatyti lengvatų suteikimo įmonėms tvarką, kurios vykdo darbuotojų kvalifikacijos kėlimą ar perkvalifikavimą;
- 3.1.3. Skatinti įmones įdarbinti socialiai pažeidžiamų grupių asmenis;
- 3.1.4. Skatinti darbo vietų kūrimą, ieškant būdų mažinti mokesčius darbo vietas kuriančioms įmonėms.

Uždavinys 3.2. Didinti darbo jėgos konkurencingumą.

Priemonės:

- 3.2.1. Inicijuoti profesinio mokymo programų, atitinkančių verslo poreikius, ir kvalifikacijos kėlimo programų kūrimą profesinio mokymo įstaigose;
- 3.2.2. Įsteigti specializuotų darbuotojų rengimo/mokymo bazę;
- 3.2.3. Remti darbuotojų kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą Savivaldybėje veiklą vykdančiose įmonėse;
- 3.2.4. Plėtoti VšĮ Suaugusių švietimo ir kvalifikacijos kėlimo centro veiklą, sudarant įmonėms galimybę organizuoti savo personalo mokymus pagal individualias programas.

Uždavinys 3.3. Skatinti gyventojų verslumą.

Priemonės:

- 3.3.1. Įsteigti verslumo mokymo bazę;
- 3.3.2. Organizuoti verslumo skatinimo kampanijas ir jaunųjų verslininkų būrelius.

Uždavinys 3.4. Sukurti efektyvią kvalifikuotos darbo jėgos pritraukimo ir išlaikymo sistemą.

Priemonės:

- 3.4.1. Parengti ir įgyvendinti kvalifikuotos darbo jėgos pritraukimo ir išlaikymo programą.

TIKSLAS 4. GERINTI IR PLĖTOTI REGIONINĖS, RAJONINĖS IR VIETINĖS REIKŠMĖS KELIŲ BEI GATVIŲ TINKLO INFRASTRUKTŪRĄ.**Uždavinys 4.1. Gerinti ir plėtoti kelių infrastruktūrą.**

Priemonės:

- 4.1.1. Įrengti Jonavos miesto apvažiavimus;
- 4.1.2. Parengti ir įgyvendinti žvyrkelių asfaltavimo programą;
- 4.1.3. Inicijuoti kelio per Upninkų seniūniją asfaltavimą, siekiant pagerinti susisiekimą su Vilniaus miestu.

Uždavinys 4.2. Plėtoti gatvių infrastruktūrą Jonavos rajono savivaldybėje.

Priemonės:

- 4.2.1. Išasfaltuoti gatves Savivaldybės miesteliuose;
- 4.2.2. Įrengti šaligatvius pagrindinėse miesto ir miestelių gatvėse;
- 4.2.3. Tobulinti įvažiavimus į daugiabučių namų kiemus ir kiemų aikšteles.

Uždavinys 4.3. Diegti eismo saugos priemones.

Priemonės:

- 4.3.1. Plėtoti ir modernizuoti Jonavos rajono savivaldybės miesto ir miestelių gatvių apšvietimo sistemą;
- 4.3.2. Parengti ir įgyvendinti Jonavos rajono miestelių šaligatvių rekonstrukcijos/įrengimo programą;
- 4.3.3. Įrengti antžeminę perėją per Žeimių gatvę ties Kosmonautų gatve, siekiant sudaryti patogias sąlygas pėstiesiems patekti į rekreacinę zoną prie Varnutės tvenkinių;
- 4.3.4. Parengti ir įgyvendinti saugaus eismo priemonių programą.

Uždavinys 4.4. Siekti platesnio geležinkelių panaudojimo.

Priemonės:

- 4.4.1. Siekti, jog Europinio geležinkelio vėžė būtų tiesiama per Jonavos rajono savivaldybę.

☺ PAŽANGI BENDRUOMENĖ

Neatsiejamą ir svarbų plėtros veiksnys yra pati bendruomenė, kurios labai ir yra kuriama geresnė gyvenamoji aplinka, nuo kurios kompetencijos priklauso, ar pavyks pasiekti užsibrėžtus plėtros prioritetus ir uždavinius. Jonavos rajono savivaldybės strateginiame plėtros iki 2015 m. plane didelis dėmesys yra skiriamas gyventojų nuolatiniam ugdymui ir kūrybinei saviraiškai, sveikos ir socialiai saugios visuomenės plėtotei.

Šiuos tikslus planuojama įgyvendinti modernizuojant ir racionaliai plėtojant optimalų švietimo ir ugdymo įstaigų tinklą, tobulinant ugdymo kokybę bei garantuojant lygias ugdymo galimybes. Nemažą dėmesį numatoma skirti žinių visuomenės formavimosi ir vystymosi skatinimui, integruojant žinių visuomenės ugdymo programas, dalykus, priemones į visų lygių mokymo programas. Taip pat bus skatinamas mokymasis visą gyvenimą, plėtojant nuotolinį mokymąsi, profesinio informavimo ir konsultavimo sistemą. Planuojama kaip galima plačiau kurti ir stiprinti bibliotekose ir jos filialuose įsteigtas interneto skaityklas, skatinant jas tapti nepertraukiamo mokymosi židiniais.

Socialinės partnerystės kūrimas ir pilietiškos bendruomenės ugdymas yra vienas iš svarbiausių sveikos visuomenės siekiamybių, kuriam taip pat skiriamas nemažas dėmesys. Būtent todėl numatoma skatinti verslo organizacijas bendradarbiauti su bendruomenių institucijomis ir NVO, steigiant vaikų ir jaunimo užimtumo, šeimų laisvalaikį organizuojančius centrus, remti tautinių, etninių kraštiečių bendrijas ir NVO, vykdančią aktyvią kultūrinę ir intelektualinę veiklą.

Siekiant gyventojų gerovės yra būtina sukurti bendruomenės narių socialinį saugumą. Šį tikslą planuojama pasiekti išplėtojant socialinių paslaugų teikimą namuose bei specializuotose įstaigose, plėsti socialinio būsto teikimą socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms. Siekiant užtikrinti paslaugų kokybę, planuojama modernizuoti ir plėtoti socialines paslaugas teikiančias įstaigas, steigti dienos centrus bei remti bendruomenių kūrimąsi ir skatinti jas pačias spręsti kaime iškilančias socialines problemas.

Kadangi visuomenės pagrindas yra jaunoji karta, didelis dėmesys bus skiriamas vaikų teisių apsaugos ir jų asocialaus elgesio bei nusikalstamumo prevencijos didinimui.

Sveikata – brangiausias žmogaus turtas, kuriuo reikia rūpintis ir kurį būtina puoselėti visą laiką. Dėl to sveikos visuomenės ugdymas yra paremtas ne tik racionalia sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų tinklo plėtra, bet ir sveikos gyvensenos propagavimu bei ligų prevencija. Būtent dėl to planuojama ne tik atnaujinti fizinę sveikatos priežiūros sistemos infrastruktūrą, bet ir remti bendruomenių sveikatingumo ir sveikatinimo programas, vykdyti nusikalstamumo ir priklausomybių ligų (narkomanija, alkoholizmas, rūkymas) prevenciją, priklausomybės ligomis sergančiųjų integravimo į visuomenę projektus bei steigti užimtumo centrus, kurie padėtų priklausomybės ligomis sergantiesiems integruotis į visuomenę. Daug dėmesio skiriama ir sporto bei sveikatinimo įstaigų infrastruktūros modernizavimui ir plėtrai rekonstruojant sporto aikštynus, bėgimo takus, žaidimo aikštes, sudarant sąlygas vietinei bendruomenei sportuoti stadionuose bei mokyklų sporto salėse.

Įgyvendinus pažangios bendruomenės prioritetui iškeltus tikslus, Jonavos rajono savivaldybėje gyvens išsilavinusi, sveika ir socialiai saugi bendruomenė.

PAŽANGI BENDRUOMENĖ

TIKSLAS 1. SUDARYTI SĄLYGAS GYVENTOJŲ NUOLATINIAM MOKYMUISI IR KŪRYBINEI SAVIRAIŠKAI.

Uždavinys 1.1. Modernizuoti ir racionaliai plėtoti optimalų švietimo ir ugdymo įstaigų tinklą.

Priemonės:

- 1.1.1. Parengti detalią Jonavos rajono savivaldybės ugdymo įstaigų racionalios plėtros programą;
- 1.1.2. Sukurti švietimo institucijų, besimokančiųjų ir mokymo formų registrus, organizuoti tyrimus, kuriais būtų nustatomas švietimo efektyvumas, miesto darbo rinkos poreikiai;
- 1.1.3. Tobulinti ugdymo(si) kokybę;
- 1.1.4. Vystyti lygias ugdymosi galimybes;
- 1.1.5. Parengti ir įgyvendinti informacinių technologijų diegimo švietimo įstaigose programą;
- 1.1.6. Gerinti švietimo institucijų ir jų socialinių partnerių bendradarbiavimą.

Uždavinys 1.2. Skatinti žinių visuomenės formavimąsi ir vystymąsi.

Priemonės:

- 1.2.1. Žinių visuomenės ugdymo programas, dalykus, priemones integruoti į visų lygių mokymo programas;
- 1.2.2. Gerinti prieigą prie interneto Savivaldybės gyventojams;
- 1.2.3. Kurti, vystyti e-savivaldybės sistemą bei integruoti ją į e-valstybės sistemą.

Uždavinys 1.3. Plėtoti mokymosi visą gyvenimą galimybes.

Priemonės:

- 1.3.1. Skatinti nepertraukiamo mokymosi institucijų sistemos formavimąsi, panaudojant esamą švietimo bazę; įjungti į nepertraukiamą mokymą kuo didesnę suaugusių žmonių skaičių;
- 1.3.2. Sukurti ir plėtoti nuotolinį mokymąsi;
- 1.3.3. Išplėsti Švietimo skyriaus funkcijas įvertinant nepertraukiamo mokymo, kvalifikacijos kėlimo, IT mokymo, bendruomeniškumo ugdymo reikmes;
- 1.3.4. Sukurti profesinio informavimo ir konsultavimo sistemą. Organizuoti sistemingą pedagogų kvalifikacijos kėlimą atsižvelgiant į žinių visuomenės reikmes;
- 1.3.5. Kurti ir stiprinti bibliotekose ir jos filialuose įsteigtas interneto skaityklas, bei skatinti jas tapti nepertraukiamo mokymosi židiniais.

Uždavinys 1.4. Ugdyti socialinę partnerystę ir formuoti bendruomeniškos ir pilietiškos visuomenės raidą.

Priemonės:

- 1.4.1. Skatinti verslo organizacijas bendradarbiauti su bendruomenių institucijomis ir NVO, steigiant vaikų ir jaunimo užimtumo, šeimų laisvalaikį organizuojančius centrus;
- 1.4.2. Remti tautinių, etninių kraštiečių bendrijas ir NVO, vykdančią aktyvią kultūrinę ir intelektualinę veiklą.

TIKSLAS 2. UŽTIKRINTI BENDRUOMENĖS NARIŲ SOCIALINĮ SAUGUMĄ.

Uždavinys 2.1. Išplėtoti socialines paslaugas socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms.

Priemonės:

- 2.1.1. Plėtoti socialinių paslaugų socialiai pažeidžiamiems žmonėms teikimą specializuotose įstaigose;
- 2.1.2. Plėtoti socialinių paslaugų socialiai pažeidžiamiems žmonėms teikimą namuose;
- 2.1.3. Skatinti gyventojų bendruomenių steigimąsi ir padėti organizuoti jų veiklą sprendžiant seniūnijų socialines problemas;
- 2.1.4. Įsteigti kaimo bendruomenių paramos fondą ir remti bendruomenių iniciatyvas nukreiptas į socialinio gerbūvio didinimą.

Uždavinys 2.2. Modernizuoti ir plėtoti socialines paslaugas teikiančias įstaigas.

Priemonės:

- 2.2.1. Rekonstruoti socialinių įstaigų pastatus;
- 2.2.2. Rajono seniūnijose įsteigti socialinių paslaugų dienos centrus;
- 2.2.3. Įsteigti Jonavoje neįgaliųjų socialinę įmonę.

Uždavinys 2.3. Didinti vaikų teisių apsaugos ir jų asocialaus elgesio bei nusikalstamumo prevencijos veiksmingumą.

Priemonės:

- 2.3.1. Įsteigti miesto seniūnijoje apleistų vaikų dienos centrą, kuris teiktų pedagoginę, medicininę, socialinę, psichologinę pagalbą ir organizuotų jų užimtumą
- 2.3.2. Plėtoti vaikų laikinos globos namus, kuriuose vaikai būtų aprūpinti maistu, rūbais, pastoge, jiems būtų suteikiamos medicinos paslaugos, prieinamas švietimas, ugdomi higienos įgūdžiai
- 2.3.3. Plėtoti vaikų, patyrusių namuose smurtą ar kitokią žalą, laikino gyvenimo įstaigas ir jose suteikti šiems vaikams medicininę, psichologinę, socialinės reabilitacijos ir reintegracijos pagalbą
- 2.3.4. Plėtoti alkoholį ir narkotikus vartojančių vaikų terapines, socialinės reabilitacijos ir reintegracijos programas
- 2.3.5. Parengti ir įgyvendinti ugdymo įstaigose vaikų vulgarios kultūros, asocialaus elgesio ir svaigųjų medžiagų vartojimo prevencijos metodines rekomendacijas ir priemonių planus
- 2.3.6. Organizuoti renginius ir akcijas nepilnamečiams prieš narkotikų, alkoholio vartojimą ir smurtą

Uždavinys 2.4. Plėtoti socialinio būsto teikimo paslaugas.

Priemonės:

- 2.4.1. Užtikrinti turimo socialinio būsto efektyvų naudojimą, parengiant ir įgyvendinant socialinio būsto naudojimo programą;
- 2.4.2. Plėtoti socialinio būsto pasiūlą nepakankamas pajamas turintiems subjektams.

TIKSLAS 3. UGDYTI SVEIKĄ VISUOMENĘ.

Uždavinys 3.1. Modernizuoti ir racionaliai plėtoti sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų tinklą.

Priemonės:

- 3.1.1. Parengti sveikatos priežiūros įstaigų modernizavimo ir pastatų rekonstrukcijos programą.

Uždavinys 3.2. Skatinti sveiką gyvenseną ir ligų prevenciją.

Priemonės:

- 3.2.1. Parengti ir įgyvendinti pirminės sveikatos priežiūros (PSP) plėtros programą, sukuriant bendrosios praktikos gydytojų sistemą ir užtikrinant nestacionarių nuolatinės bei laikinos slaugos ir kitų socialinių paslaugų teikimą seniūnijų gyventojams;
- 3.2.2. Remti bendruomenių sveikatingumo ir sveikatinimo programas.

Uždavinys 3.3. Vykdyti nusikalstamumo ir priklausomybių ligų (narkomanija, alkoholizmas, rūkymas) prevenciją.

Priemonės:

- 3.3.1. Parengti prevencijos programas;
- 3.3.2. Rengti priklausomybės ligomis sergančiųjų integravimo į visuomenę projektus;
- 3.3.3. Įsteigti užimtumo centrus, siekiant padėti priklausomybės ligomis sergantiesiems integruotis į visuomenę.

Uždavinys 3.4. Modernizuoti ir plėtoti sporto bei sveikatinimo įstaigų infrastruktūrą.

Priemonės:

- 3.4.1. Plėtoti ir rekonstruoti sporto aikštynus, bėgimo takus, žaidimų aikšteles;
- 3.4.2. Gerinti mokyklų sporto salių ir stadionų būklę, sudarant sąlygas vietinei bendruomenei sportuoti juose
- 3.4.3. Skatinti sporto ir sveikatingumo centrų bei klubų steigimąsi, numatyti bendrajame plane jų teritorijas.

ŽMOGUI DRAUGIŠKA APLINKA

Pastaruoju metu pasaulyje ypatingas dėmesys skiriamas gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimo bei aplinkosaugos problemų sprendimui, siekiant minimizuoti žmogaus poveikį aplinkai ir jos kokybei. Jonavos rajono savivaldybės strateginio plėtros iki 2015 metų plano vienas iš prioritetų yra Žmogui draugiška aplinka. Šis prioritetas apima ne tik aplinkosaugos bei gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimo problemų sprendimą, bet ir turizmo ir rekreacijos infrastruktūros plėtrą.

Aplinkosaugos problemų sprendimas visų pirma apima oro taršos Jonavos rajono savivaldybėje, kaip chemijos pramonės centre, mažinimą, bei energetinio efektyvumo didinimą siekiant plačiau naudoti atsinaujinančius energijos išteklius, didinant visuomeninių pastatų energetinį efektyvumą bei mažinant su šilumos gamyba susijusią oro taršą, tuo pačiu diegiant oro taršos monitoringo sistemas bei plėtojant gamtinių dujų tinklus.

Kita svarbi aplinkos taršos mažinimo sritis yra vandentvarkos infrastruktūros modernizavimas ir plėtotė, įgyvendinant vandentvarkos sistemų modernizavimo ir plėtros projektus bei vykdant šachtinių šulinių bei Neries upės vandens kokybės monitoringą. Siekiant sumažinti paviršinių vandens telkinių taršą, numatoma nustatyti Jonavos mieste Neries upės ir kitų vandens telkinių apsaugines zonas ir juostas. Atliekų tvarkymo srityje numatoma įdiegti Kauno regiono atliekų tvarkymo sistemą, taip rekultivuojant šiuolaikiškų reikalavimų neatitinkančius sąvartynus ir visas atliekas vežant į vieną bendrą šiuolaikišką regioninį sąvartyną.

Greta jau minėtų šiuo metu svarbiausių aplinkosaugos problemų sprendimo numatoma šiuolaikiškai planuoti ir tvarkyti žmogaus pažeistą aplinką, išvalant pažeistas teritorijas bei parengiant ir įgyvendinant pažeistų teritorijų rekultivavimo bei apleistų ir nenaudojamų pastatų sutvarkymo programą, taip pat nustatant ir patvirtinant pramonės įmonių sanitarines zonas ir jų reglamentus.

Aplinkosaugos problemų sprendimas neatsiejamas nuo gyventojų ekologinio švietimo ir sąmoningumo didinimo aplinkos saugojimo ir taršos mažinimo srityse. Tam Jonavos rajono savivaldybėje numatoma skirti išskirtinį dėmesį.

Aplinka visada pirmiausiai asocijuojasi su gyvenamąja aplinka. Todėl Žmogui draugiškos aplinkos prioritate numatoma plėtoti gyvenamųjų zonų infrastruktūrą, gerinant daugiabučių namų priežiūrą ir administravimą bei plėtoti daugiabučių namų kiemus ir vaikų žaidimo aikšteles. Taip pat numatoma gerinti gyvenamosios aplinkos kokybę, užtikrinant viešąją tvarką ir gyventojų saugumą bei organizuojant akcijas ir kultūrinius renginius, skirtus aplinkos gerinimui.

Kadangi rekreacinių zonų stoka Jonavos rajono savivaldybėje yra viena iš plėtros silpnųjų, o turizmo plėtra yra viena iš Lietuvos prioritetinių plėtros sričių, todėl šiame strateginiame plėtros plane taip pat numatoma plėtoti turizmo ir rekreacijos infrastruktūrą, parengiant ir įgyvendinant Jonavos rajono savivaldybės turizmo plėtros programą, plėtojant rekreacines zonas bei pėsčiųjų ir dviračių takų tinklą. Kadangi dviratis yra itin ekologiška transporto priemonė, planuojamas sukurti dviračių takų tinklas, apjungiantis artimiausias gyvenvietes bei susiesiantis Jonavos miestą su kaimyninėmis savivaldybėmis, todėl gyventojai turės puikias sąlygas ir galės jais naudotis ne tik poilsiui ar sportui, bet ir kaip patogią susisiekimo priemonę. Taip pat didelis dėmesys šiame prioritate yra skiriama istorinių paveldo objektų pritaikymui turizmo reikmėms bei vandens transporto panaudojimui turizmo plėtrai, vandens telkinių pritaikymui rekreacijos reikmėms bei efektyvios turistų informavimo sistemos sukūrimui.

Įgyvendinus šiame prioritate numatytas aplinkosaugines, gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimo bei turizmo ir rekreacijos infrastruktūros plėtros tiksluose numatytus uždavinius bei priemones, Jonavos rajono savivaldybės aplinka bus draugiška žmogui ir gyventojai noriai čia kursis ir plėtros savo veiklą.

ŽMOGUI DRAUGIŠKA APLINKA

TIKSLAS 1. DIEGTI MODERNIAS ATLIEKŲ TVARKYMO, VANDENTVARKOS, ORO TARŠOS MAŽINIMO BEI KRAŠTOTVARKOS SISTEMAS JONAVOS RAJONO SAVIVALDYBĖJE.

Uždavinys 1.1. Mažinti oro taršą ir didinti energetinį efektyvumą.

Priemonės:

- 1.1.1. Modernizuoti Jonavos rajono šilumos ūkio ir didinti visuomeninės reikšmės pastatų energetinį efektyvumą;
- 1.1.2. Parengti ir įgyvendinti atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimo programą;
- 1.1.3. Mažinti su gamyba susijusią oro taršą;
- 1.1.4. Diegti oro kokybės monitoringo sistemas;
- 1.1.5. Plėtoti gamtinių dujų tinklus savivaldybėje.

Uždavinys 1.2. Modernizuoti ir plėtoti vandentvarkos infrastruktūrą.

Priemonės:

- 1.2.1. Įgyvendinti Neries upės baseino investicinius projektus;
- 1.2.2. Parengti ir įgyvendinti vandentvarkos projektus mažose gyvenvietėse (iki 500 gyventojų);
- 1.2.3. Vykdyti šachtinių šulinių vandens kokybės monitoringą;
- 1.2.4. Patvirtinti Neries ir kitų miesto teritorijoje esančių vandens telkinių apsaugines zonas ir juostas;
- 1.2.5. Įdiegti vandens taršos monitoringo priemonės Neryje žemiau Jonavos.

Uždavinys 1.3. Įdiegti Kauno regiono atliekų tvarkymo sistemą Savivaldybėje.

Priemonės:

- 1.3.1. Įgyvendinti investicinį projektą.

Uždavinys 1.4. Planuoti ir tvarkyti žmogaus pažeistą aplinką.

Priemonės:

- 1.4.1. Išvalyti užterštas teritorijas;
- 1.4.2. Parengti ir įgyvendinti pažeistų teritorijų rekultivavimo bei apleistų ir nenaudojamų pastatų sutvarkymo programą;
- 1.4.3. Nustatyti ir patvirtinti pramonės įmonių sanitarines zonas ir jų reglamentus.

Uždavinys 1.5. Skatinti ekologinį švietimą.

Priemonės:

- 1.5.1. Organizuoti akcijas, informacines kampanijas nukreiptas į aplinkos apsaugojimą, taršos mažinimą;
- 1.5.2. Ugdomo įstaigose organizuoti ekologinį švietimą.

TIKSLAS 2. SIEKTI AUKŠTOS GYVENAMOSIOS APLINKOS KOKYBĖS.

Uždavinys 2.1. Plėtoti gyvenamųjų zonų infrastruktūrą.

Priemonės:

- 2.1.1. Sistemingai plėsti ir vystyti gyvenamąsias zonas;
- 2.1.2. Parengti individualios statybos kvartalo Rukloje detalų planą;
- 2.1.3. Gerinti daugiabučių namų priežiūrą ir administravimą;
- 2.1.4. Plėtoti daugiabučių namų kiemus ir vaikų žaidimo aikštes.

Uždavinys 2.2. Gerinti gyvenamosios aplinkos kokybę.

Priemonės:

- 2.2.1. Užtikrinti viešąją tvarką ir gyventojų saugumą;
- 2.2.2. Organizuoti akcijas ir kultūrinius renginius skirtus aplinkos gerinimui.

TIKSLAS 3. PLĖTOTI TURIZMO IR REKREACIJOS INFRASTRUKTŪRĄ.

Uždavinys 3.1. Parengti ir įgyvendinti Jonavos rajono savivaldybės turizmo plėtros programą.

Priemonės:

- 3.1.1. Parengti ir įgyvendinti Jonavos rajono savivaldybės turizmo plėtros planą.
- 3.1.2. Pritaikyti istorinius paveldo objektus turizmo reikmėms;
- 3.1.3. Atgaivinti ir panaudoti vandens transportą turizmo plėtrai;
- 3.1.4. Pagerinti turistų traukos objektų pasiekiamumą;
- 3.1.5. Sukurti efektyvią turistų informavimo sistemą.

Uždavinys 3.2. Plėtoti rekreacines zonas.

Priemonės:

- 3.2.1. Parengti ir reklamuoti rekreacinių teritorijų plėtros projektus;
- 3.2.2. Parengti ir įgyvendinti aktyvaus poilsio bei rekreacijos infrastruktūros plėtros projektus;
- 3.2.3. Pritaikyti vandens telkinius rekreacijos reikmėms.

Uždavinys 3.3. Plėtoti pėsčiųjų ir dviračių takų tinklą.

Priemonės:

- 3.3.1. Parengti dviračių takų infrastruktūros plėtros Jonavos mieste projektą ir jį įgyvendinti;
- 3.3.2. Parengti rajono dviračių takų sistemos projektą ir jį įgyvendinti, didelį dėmesį skiriant artimiausių gyvenviečių susisiekimui su Jonavos miestu;
- 3.3.3. Išplėsti Savivaldybės dviračių takų tinklą, apjungiant jį su gretimomis savivaldybėmis.

ŠIUOLAIKIŠKAS KAIMAS

Kaimas visais laikais turėjo labai svarbų vaidmenį krašto vystymuisi ir gerovei. Nepaisant to, kad Jonavos rajono savivaldybė yra mažiau kaimiška, nei vidutiniškai šalyje, tačiau kaimiškose Savivaldybės teritorijose gyvena apie 20 tūkstančių gyventojų, todėl šių žmonių gyvenamosios aplinkos sutvarkymas, jų užimtumo bei socialinių problemų sprendimas yra labai svarbus ir prioritetas Savivaldybės plėtros plano veiksnys.

Šiuolaikiško kaimo plėtrą, apimančią bendruomeniškumą ir inovatyvumą grindžiamą diversifikuotą žemės ūkio ir kaimo plėtrą, numatoma pasiekti telkiant ir aktyvinant kaimo bendruomenes bei remiant jų iniciatyvas, didinant žemės ūkio produkcijos konkurencingumą bei plėtojant ir modernizuojant žemės ūkio bei kaimo infrastruktūrą.

Svarbų vaidmenį šiandieniniame kaime užima bendruomenės, kurios, deja, nėra labai aktyvios, todėl planuojama skirti ypatingą dėmesį partnerystės tarp kaimo bendruomenių ir vietos valdžios institucijų plėtojimui. Svarbų vaidmenį šiame procese turėtų suvaidinti kaimo mokyklos, kurias siekiama paversti bendruomenių traukos centrais. Taip pat planuojama suburti vietinės veiklos grupę, kuri galėtų tapti rajono bendruomenių iniciatyvų įgyvendinimo pagrindu.

Nepaisant to, kad Jonavos rajono gyventojai yra mažiau nei vidutiniškai šalyje yra priklausomi nuo žemės ūkio, miškininkystės ir medžioklės veiklų, tačiau dėl bendrų ekonomikos tendencijų išlieka būtinybė kaimo vietovėse skatinti alternatyvias tradiciniams žemės ūkiui ekonomines veiklas. Didelis dėmesys čia skiriamas ekologiškai žemdirbystei, kaimo turizmo plėtrai, numatoma investicinė parama kuriantiems ir modernizuojantiems specializuotus arba diversifikuotus ūkius paklausių netradicinių žemės ūkio produktų sektoriuose. Taip pat skatinamas inovacinio pobūdžio verslo projektų kaime rengimas bei įmonių, įsisavinančių žemės ūkio produkcijos perdirbimą ir ne maisto produktus steigimasis rajone.

Be abejonės, svarbus išlieka ir tradicinių žemės ūkio ekonominių veiklų plėtojimas kaime. Dėl aštrėjančios kaimo gyventojų senėjimo problemos, išskirtinis dėmesys ir parama yra teikiama jauniems ūkininkams bei kuriantiems ar plėtojantiems modernizuotus ir specializuotus ūkius pieno, mėsos, linų, vaisių ir daržovių sektoriuose. Siekiant žemės ūkio produkcijos konkurencingumo numatoma skatinti ūkių specializaciją ir kooperaciją, plėtoti informacines paslaugas, būtinas žemės ūkio plėtrai.

Šiandienis kaimas nėra pakankamai patrauklus gyventojams, todėl norint išlaikyti ar pritraukti žmones (ypač jaunos), būtina gerinti gyvenamąją aplinką bei modernizuoti bendrąją ir kaimo infrastruktūrą. Šiam tikslui pasiekti numatoma gerinti ir plėtoti susisiekimo infrastruktūrą, energetinių išteklių prieinamumą kaime, numatoma sutvarkyti tvenkinių, drenažo sistemų inžinerinę infrastruktūrą. Taip pat gyvenimo kokybę planuojama gerinti plėtojant informacinę infrastruktūrą, kompiuterizuojant kaimiškąsias mokyklas bei rengiant viešuosius interneto prieigos taškus.

Kaimiškiosios teritorijos yra ir etninės kultūros židiniai, todėl kultūrinio paveldo išsaugojimas ir puoselėjimas šiuolaikiniame kaime yra itin svarbus. Būtent todėl strateginiame plėtros plane yra numatoma atgaivinti bei išsaugoti tradicinius kaimo amatus ir meną, restauruoti ir išsaugoti etnografinio paveldo objektus, dvaro sodybas, parkus, kitus architektūros bei istorijos paminklus, ir juos pritaikyti turizmo, kaimo bendruomenių ar rekreacijos poreikiams.

Sutelkus kaimo bendruomenes bei paskatinus jų pilietines bendruomenines iniciatyvas, modernizavus bei išplėtojus kaimo bei žemės ūkio infrastruktūrą bei pasiekus žemės ūkio produkcijos konkurencingumo išplėtojimo, Jonavos rajono kaimas taps šiuolaikiškas ir patrauklus rajono gyventojams.

ŠIUOLAIKIŠKAS KAIMAS

TIKSLAS 1. SKATINTI BENDRUOMENIŲ KŪRIMĄSI KAIME.

Uždavinys 1.1. Telkti ir aktyvinti kaimo bendruomenes.

Priemonės:

- 1.1.1. Skatinti kaimo bendruomenių steigimąsi;
- 1.1.2. Remti kaimo bendruomenių iniciatyvas.

Uždavinys 1.2. Plėtoti partnerystę tarp kaimo bendruomenių ir vietos valdžios institucijų.

Priemonės:

- 1.2.1. Sukurti bendradarbiavimo su kaimo bendruomenėmis sistemą;
- 1.2.2. Suburti vietos veiklos grupę (LEADER+) ir remti jos veiklą;
- 1.2.3. Siekti, jog mokyklos kaimo vietovėse taptų bendruomenių traukos centrais.

TIKSLAS 2. DIDINTI ŽEMĖS ŪKIO PRODUKCIJOS KONKURENCINGUMĄ.

Uždavinys 2.1. Plėtoti alternatyvias tradiciniam žemės ūkiui ekonomines veiklas kaimo vietovėse.

Priemonės:

- 2.1.1. Plėtoti ekologinę žemdirbystę, teikiant investicinę paramą kuriantiems sertifikuotus ekologinius ūkius;
- 2.1.2. Teikti investicinę paramą kuriantiems ir modernizuojantiems specializuotus arba diversifikuotus ūkius paklausių netradicinių žemės ūkio produktų sektoriuose;
- 2.1.3. Remti inovacinio pobūdžio verslo projektų kaime rengimą
- 2.1.4. Skatinti įmonių, įsisavinančių žemės ūkio produkcijos perdirbimą į ne maisto produktus steigimąsi rajone;
- 2.1.5. Skatinti kaimo turizmo sodybų steigimąsi, suteikiant reikiamas konsultacines paslaugas;
- 2.1.6. Parengti nenaudojamų žemės sklypų užsodinimo mišku programą rajone ir ją įgyvendinti.

Uždavinys 2.2. Plėtoti tradicines žemės ūkio ekonomines veiklas kaime.

Priemonės:

- 2.2.1. Teikti paramą jauniems ūkininkams, mažinant mokesčius, subsidijuojant konsultacines paslaugas;
- 2.2.2. Skatinti ūkių specializaciją ir kooperaciją;
- 2.2.3. Remti kuriančius ar plėtojančius modernizuotus ir specializuotus ūkius pieno, mėsos, linų, vaisių ir daržovių sektoriuose.

Uždavinys 2.3. Plėtoti informacines paslaugas žemės ūkio plėtrai.

Priemonės:

- 2.3.1. Organizuoti konsultavimo paslaugas apie veiklos finansavimo galimybes kaimiškose vietovėse;
- 2.3.2. Kurti ir plėtoti kaimo žmonių informavimo sistemą;
- 2.3.3. Plėtoti ūkininkų ir kitų žemės ūkio subjektų mokymo ir konsultavimo sistemą savivaldybėje.

TIKSLAS 3. MODERNIZUOTI IR PLĖTOTI ŽEMĖS ŪKIO BEI KAIMO INFRASTRUKTŪRĄ.

Uždavinys 3.1. Plėtoti žemės ūkio infrastruktūrą.

Priemonės:

- 3.1.1. Sutvarkyti tvenkinių inžinerinę infrastruktūrą;
- 3.1.2. Palaikyti drenažo sistemų, kaimo gyvenviečių ir laukų bendro naudojimo sausinimo sistemų vandens nuleidimo požeminiais ir atvirais kolektoriais tinklo ir jame esančių hidrotechninių statinių techninę būklę.

Uždavinys 3.2. Plėtoti kaimo infrastruktūrą.

Priemonės:

- 3.2.1. Gerinti ir plėtoti susisiekimo infrastruktūrą kaime;
- 3.2.2. Gerinti energetinių išteklių prieinamumą kaimiškiose seniūnijose.

Uždavinys 3.3. Plėtoti informacinę infrastruktūrą kaimo vietovėse.

Priemonės:

- 3.3.1. Įrengti visose seniūnijose interneto ryšį;
- 3.3.2. Įrengti gyvenvietėse virš 100 žmonių viešuosius interneto prieigos taškus;
- 3.3.3. Optimaliai kompiuterizuoti kaimiškąsias mokyklas;
- 3.3.4. Remti bendruomenių informacinių technologijų plėtotės iniciatyvas.

Uždavinys 3.4. Išsaugoti kultūrinį paveldą kaime.

Priemonės:

- 3.4.1. Restauruoti ir pritaikyti turizmo, kaimo bendruomenių ar rekreacijos poreikiams dvaro sodybas, parkus, kitus architektūros bei istorijos paminklus;
- 3.4.2. Atgaivinti bei išsaugoti tradicinius kaimo amatus ir meną;
- 3.4.3. Restauruoti ir išsaugoti etnografinio paveldo objektus.

4. PLĖTROS STRATEGINIO PLANO ĮGYVENDINIMAS IR JO VALDYMAS

Plėtros strateginio plano įgyvendinimo sistema yra labai svarbus ir dažnai nepakankamai vertinamas plėtros strateginio planavimo proceso elementas, turintis įtakos plano įgyvendinimo proceso dinamikai, kuri po tam tikro laikotarpio stiprėja ar silpnėja. Plėtros strateginio plano įgyvendinimo valdymo sistemos nebuvimas gali nulemti dokumento greitą tapimą „popieriniu“. Be to, ekonominė, ekologinė bei socialinė aplinka nuolat kinta, todėl plėtros strateginio plano įgyvendinimo eigoje vieni jo aspektai gali prarasti svarbą, kiti – įgyti didelę reikšmę, gali išryškėti trūkumai bei atsirasti naujos problemos. Todėl didelė reikšmė tenka plėtros strateginio plano įgyvendinimo stebėsenai ir nuolatiniam jo atnaujinimui.

Jonavos rajono savivaldybės plėtros iki 2015 metų strateginio plano įgyvendinimo valdymo sistema apima:

- strateginių veiklos planų rengimą;
- plėtros strateginio plano tikslų ir uždavinių įgyvendinimo bei pokyčių stebėseną;
- plėtros strateginio plano atnaujinimą.

Jonavos rajono savivaldybės plėtros iki 2015 metų strateginio plano įgyvendinimo procesą ir jo stebėseną atliks Jonavos rajono savivaldybės administracija, kartą per metus Jonavos rajono savivaldybės tarybai teikdama ataskaitą apie plėtros strateginio plano įgyvendinimą ir pasiūlymus plano atnaujinimui.

4.1. STRATEGINIŲ VEIKLOS PLANŲ RENGIMAS

Viena svarbiausių Jonavos rajono savivaldybės plėtros iki 2015 metų strateginio plano įgyvendinimo dalių yra strateginių veiklos planų rengimas. Tai labai svarbus procesas, garantuojantis užsibrėžtų prioritetų, tikslų, uždavinių bei priemonių įgyvendinimą. Šio proceso išdavoje, pagal kuriojamas sritis ir kompetencijas, Savivaldybės administracija, bendradarbiaudama su socialiniais-ekonominiais partneriais, turi parengti trumpalaikius (rekomenduojama - trijų metų laikotarpiui) programiniu principu paremtus strateginius veiklos planus. Juose turi būti detalizuotos priemonės numatant konkrečius įgyvendinimo rezultatus ir pasiekimo indikatorius, įgyvendinimui būtinas lėšas bei galimi finansavimo šaltinius, už įgyvendinimą atsakingus asmenis, partnerius, atlikimo terminus.

Jonavos rajono savivaldybės strateginės plėtros iki 2015 metų planas buvo rengiamas glaudžiai bendradarbiaujant su socialiniais - ekonominiais partneriais, atsižvelgiant į bendruomenės interesų grupių išsakytus lūkesčius. Be abejonės, strateginės plėtros plane numatytų tikslų pasiekiamumas labai priklauso nuo visų suinteresuotų pusių pastangų, glaudaus bendradarbiavimo bei politinės valios, skiriamos jam įgyvendinti.

Labai svarbus veiksnys - numatytų plėtros prioritetų, tikslų, uždavinių ir priemonių bei konkrečių veiklų įgyvendinimui būtinų lėšų numatymas programiniu principu formuojamame Savivaldybės biudžete.

4.2. PLĖTROS STRATEGINIO PLANO ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA

Plėtos strateginio plano įgyvendinimo stebėseną apima informacijos rinkimą, apdorojimą ir įvertinimą. Plėtos strateginio plano įgyvendinimas turi būti nuolat stebimas pasitelkiant indikatorius, įgalinančius nustatyti pokyčius ir palyginti esamą minėtų būklę su užsibrėžtais tikslais. Tuo tikslu visiems Jonavos rajono savivaldybės plėtos iki 2015 metų strateginio plano uždaviniams yra nustatyti indikatoriai (žr. 20 lentelę).

Prioritetai	Tikslai	Uždaviniai	Indikatoriai
Patraukli savivaldybė	1. Gerinti savivaldybės įvaizdį.	1.1. Stiprinti Jonavos miesto, kaip pramonės ir verslo centro, įvaizdį.	Leidinių skaičius; įmonių investicijų į savivaldybės infrastruktūrą apimtys.
		1.2. Gerinti savivaldybės ekologinį įvaizdį.	Leidinių skaičius; informacinių kompanijų skaičius.
		1.3. Organizuoti tarptautinius ir šalies mastu renginius, ypatingą dėmesį skiriant tradiciniams renginiams.	Renginių skaičius; investicijų į renginių organizavimo infrastruktūrą apimtys.
		1.4. Siekti, jog Savivaldybėje veiklą vykdančios įmonės bendradarbiautų gerinant Savivaldybės įvaizdį.	Bendrų savivaldybės administracijos ir verslo subjektų įgyvendintų iniciatyvų skaičius.
	2. Plėtoti savivaldybės ryšius.	2.1. Plėtoti atvirą bendruomenei savivaldą.	Paremtų bendruomenės ir NVO iniciatyvų skaičius.
		2.2. Plėtoti Savivaldybės administracijos bendradarbiavimą su socialiniais-ekonominiais partneriais.	Bendrai įgyvendintų iniciatyvų skaičius.
		2.3. Bendradarbiauti su kitomis Lietuvos ir užsienio savivaldybėmis.	Bendradarbiavimo partnerių skaičius; vizitų skaičius.
		2.4. Plėtoti bendradarbiavimą su valstybinėmis institucijomis ir užsienio šalių diplomatinėmis atstovybėmis.	Vizitų skaičius; bendradarbiavimo partnerių skaičius.
	3. Plėtoti integraciją su Kauno miestu.	3.1. Parengti ir įgyvendinti Kauno ir Jonavos dipolio strategiją.	Parengta strategija; Strategijos įgyvendinimo ataskaitos.
		3.2. Plėtoti ryšius su Kauno miesto ir rajono savivaldos institucijomis, mokslo ir studijų, kultūros įstaigomis ir nevyriausybinėmis organizacijomis.	Bendrai įgyvendintų iniciatyvų skaičius.

		3.3. Gerinti susisiekimą su Kauno miestu.	Susisiekimo intensyvumas; laikas, per kurį nuvykstama į Kauno miestą visuomeniniu transportu.
Moderni ekonomika	1. Skatinti smulkaus ir vidutinio verslo plėtrą.	1.1. Skatinti aukštą pridėtinę vertę kuriančio verslo plėtotę.	Pridėtinės vertės vienam dirbančiajam padidėjimas.
		1.2. Plėtoti verslui palankią aplinką.	Įmonių pardavimų (darbuotojų skaičiaus) pokytis.
		1.3. Skatinti paslaugų sektoriaus plėtrą.	Paslaugų įmonių (įmonių darbuotojų) skaičiaus pokytis.
		1.4. Skatinti laisvalaikio užimtumo ir rekreacijos sektoriaus plėtotę.	Laisvalaikio užimtumo ir pramogų objektų skaičius (įmonių apyvartos pokytis).
		1.5. Skatinti verslo ir savivaldos bendradarbiavimą.	Bendrai įgyvendintų iniciatyvų skaičius.
	2. Plėtoti Jonavos rajono savivaldybę kaip modernios ir konkurencingos pramonės regioninį centrą.	2.1. Skatinti investicijas Jonavos rajono savivaldybėje.	Investicijų pokytis, proc.
		2.2. Pagerinti ir atnaujinti pramonės įmonių bei pramoninių zonų infrastruktūrą.	Investicijų į pramonės įmonių ir pramoninių zonų infrastruktūros gerinimą suma (arba objektų skaičius).
		2.3. Siekti įmonių bendradarbiavimo su aukštosiomis mokyklomis.	Bendrai įgyvendintų iniciatyvų skaičius.
	3. Didinti gyventojų užimtumą ir konkurencingumą darbo rinkoje.	3.1. Siekti aukšto užimtumo lygio.	Užimtumo (nedarbo) lygio padidėjimas (sumažėjimas).
		3.2. Didinti darbo jėgos konkurencingumą.	Kvalifikaciją kėlusią arba perkvalifikuotų gyventojų skaičius, įsidarbinusių skaičius.
		3.3. Skatinti gyventojų verslumą.	Naujai įsteigtų įmonių skaičius.
		3.4. Sukurti efektyvią kvalifikuotos darbo jėgos pritraukimo ir išlaikymo sistemą.	Išvykusių/atvykusių kvalifikuotų darbuotojų skaičius.
	4. Gerinti ir plėtoti regioninės, rajoninės ir vietinės reikšmės kelių bei gatvių tinklo infrastruktūrą.	4.1. Gerinti ir plėtoti kelių infrastruktūrą.	Naujai nutiestų (pagerintų) kelių ilgis, km.
		4.2. Plėtoti gatvių infrastruktūrą Jonavos rajono savivaldybėje.	Investicijų į gatvių infrastruktūrą pagerinimą (įrengimą) suma.
		4.3. Diegti eismo saugos priemones.	Investicijų į eismo saugos priemonių pagerinimą (įrengimą) suma; avaringumo sumažėjimas.
		4.4. Siekti platesnio geležinkelių panaudojimo.	Pervežimų geležinkelio transportu pokytis.

Pažangi bendruomenė	1. Sudaryti sąlygas gyventojų nuolatiniam mokymuisi ir kūrybinei saviraiškai.	1.1. Modernizuoti ir racionaliai plėtoti optimalų švietimo ir ugdymo įstaigų tinklą.	Modernizuotų švietimo ir ugdymo įstaigų skaičius.
		1.2. Skatinti žinių visuomenės formavimąsi ir vystymąsi.	Gyventojų, besinaudojančių elektroninėmis paslaugomis, skaičiaus pokytis.
		1.3. Plėtoti mokymosi visą gyvenimą galimybes.	Nuolat besimokančių gyventojų skaičius.
		1.4. Ugdyti socialinę partnerystę ir formuoti bendruomeniškos ir pilietiškos visuomenės raidą.	Igyvendintų partnerystės iniciatyvų skaičius.
	2. Užtikrinti bendruomenės narių socialinį saugumą.	2.1. Išplėtoti socialines paslaugas socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms.	Asmenų, kuriems suteiktos paslaugos, skaičius.
		2.2. Modernizuoti ir plėtoti socialines paslaugas teikiančias įstaigas.	Investicijų į įstaigas suma (pokytis).
		2.3. Didinti vaikų teisių apsaugos ir jų asocialaus elgesio bei nusikalstamumo prevencijos veiksmingumą.	Asocialių vaikų skaičiaus pokytis; vaikų nusikalstamumo lygio pokytis.
		2.4. Plėtoti socialinio būsto teikimo paslaugas.	Suteikto socialinių būsto plotas, m ² .
	3. Ugdyti sveiką visuomenę.	3.1. Modernizuoti ir racionaliai plėtoti sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų tinklą.	Investicijų į įstaigas suma (pokytis).
		3.2. Skatinti sveiką gyvenseną ir ligų prevenciją.	Susirgimų skaičiaus pokytis.
		3.3. Vykdyti nusikalstamumo ir priklausomybių ligų (narkomanija, alkoholizmas, rūkymas) prevenciją.	Asmenų, sergančių priklausomybės ligomis, skaičiaus pokytis; nusikalstamumo lygio pokytis.
		3.4. Modernizuoti ir plėtoti sporto bei sveikatinimo įstaigų infrastruktūrą.	Investicijų į įstaigų infrastruktūrą suma (pokytis).
Žmogui draugiška aplinka	1. Diegti modernias atliekų tvarkymo, vandentvarkos, oro taršos mažinimo bei kraštotvarkos sistemas Jonavos rajono savivaldybėje.	1.1. Mažinti oro taršą ir didinti energetinį efektyvumą.	Oro teršalų emisijos pokytis.
		1.2. Modernizuoti ir plėtoti vandentvarkos infrastruktūrą.	Investicijų į vandentvarkos infrastruktūrą pokytis.
		1.3. Įdiegti Kauno regiono atliekų tvarkymo sistemą Savivaldybėje.	Atliekų tvarkomų pagal ES reikalavimus dalis, proc.
		1.4. Planuoti ir tvarkyti žmogaus pažeistą aplinką.	Sutvarkytos aplinkos plotas, m ² .
		1.5. Skatinti ekologinį švietimą.	Igyvendintų iniciatyvų skaičius.
	2. Siekti aukštos	2.1. Plėtoti gyvenamųjų zonų infrastruktūrą.	Investicijų į gyvenamųjų zonų infrastruktūrą pokytis.

	gyvenamosios aplinkos kokybės.	2.2. Gerinti gyvenamosios aplinkos kokybę.	Gyventojų nusiskundimų gyvenamosios aplinkos kokybe pokytis.
	3. Plėtoti turizmo ir rekreacijos infrastruktūrą.	3.1. Parengti ir įgyvendinti Jonavos rajono savivaldybės turizmo plėtros programą.	Turistų skaičiaus pokytis.
		3.2. Plėtoti rekreacines zonas.	Investicijų į rekreacinių zonų infrastruktūrą pokytis.
		3.3. Plėtoti pėsčiųjų ir dviračių takų tinklą.	Naujai nutiestų (rekonstruotų) dviračių ir pėsčiųjų takų ilgis, km.
Šiuolaikiškas kaimas	1. Skatinti bendruomenių kūrimąsi kaime.	1.1. Telkti ir aktyvinti kaimo bendruomenes.	Paremtų bendruomenių iniciatyvų skaičius.
		1.2. Plėtoti partnerystę tarp kaimo bendruomenių ir vietos valdžios institucijų.	Bendrai įgyvendintų iniciatyvų skaičius.
	2. Didinti žemės ūkio produkcijos konkurencingumą.	2.1. Plėtoti alternatyvias tradiciniam žemės ūkiui ekonomines veiklas kaimo vietovėse.	Pajamų iš alternatyvios veiklos pokytis.
		2.2. Plėtoti tradicines žemės ūkio ekonomines veiklas kaime.	Tradicinio žemės ūkio našumo pokytis.
		2.3. Plėtoti informacines paslaugas žemės ūkio plėtrai.	Besinaudojančių informacinėmis paslaugomis žemės ūkio subjektų skaičius.
	3. Modernizuoti ir plėtoti žemės ūkio bei kaimo infrastruktūrą.	3.1. Plėtoti žemės ūkio infrastruktūrą.	Investicijų į žemės ūkio infrastruktūrą pokytis.
		3.2. Plėtoti kaimo infrastruktūrą.	Investicijų į kaimo infrastruktūrą pokytis.
		3.3. Plėtoti informacinę infrastruktūrą kaimo vietovėse.	Investicijų į informacinę infrastruktūrą pokytis.
		3.4. Išsaugoti kultūrinį paveldą kaime.	Paveldo objektų skaičius.

4.2. PLĖTROS STRATEGINIO PLANO PERŽIŪRĖJIMAS IR ATNAUJINIMAS

Jonavos rajono savivaldybės plėtros iki 2015 metų strateginio plano peržiūrėjimas ir atnaujinimas vyks kartą metuose. Bus pristatomi atlikti darbai šio strateginio dokumento įgyvendinime, plėtros strateginis planas peržiūrėjimas ir koreguojamas bei atnaujinamas pagal pasikeitusias aplinkybes ir savivaldybės galimybes. Po penkerių metų (2010 metais) Jonavos rajono savivaldybės plėtros iki 2015 metų strateginį planą numatoma iš esmės peržiūrėti ir pakoreguoti, o esant būtinybei – parengti naują strateginį dokumentą.

5. PRIEDAI

Priedas A. Dalyvavusieji Jonavos rajono savivaldybės plėtros iki 2015 metų strateginio plano rengime.

Priedas B. Verslo subjektų nuomonės tyrimas.

Priedas C. Gyventojų nuomonės tyrimas.